

KAITSE KODU!

KAITSELIIDU AJAKIRI NR 6 (74/520) 2007

SAKALA MALEV ALUSTAS
KAITSELIIDU 90. JUUBELI
AASTAT

EESTLASED SOOME SNAIPRITE MITMEVÕISTLUSTEL

AFGANISTAN SIIS JA NÜÜD SÕDURI SILMADE LÄBI

MÕELGEM KAASA KAITSELIIDU KODUKORRA UUENDAMISEL

VÕRUMAA JA LÄÄNE MALEV TÄHISTAMAS OMA 90. SÜNNIPÄEVA

10

Kes minevikku ei mäleta...

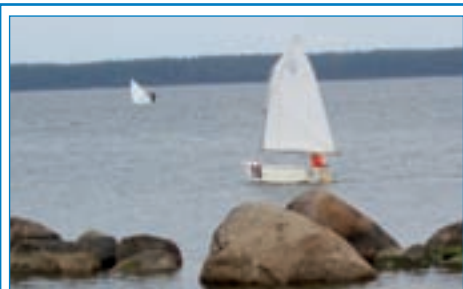
13

Ligi sada naiskodukaitsjat aitas Ernal õnnestuda

14

Swiss Raid Commando 2007 järel

43

Viru maleva Merikotkad kogunevad igal aastal Käsmu lahele

KK! KAITSELIIT ARVUDES

157 kaitseliitlast
(reserv 20) aitas
kokku 2000 töö-
tunni jooksul

kustutada 1.–17. juunini 2007
Harjumaal Elliste rabatulekahju.

KAPLANITE TÖÖRIISTAKAST ON TÖÖRIISTU TÄIS

Kaitseliidu malevates ametisse asunud kaplanid soovivad, et neid malevate töös rohkem rakendataks 16

KAITSELIIDU VARADE TAGASTAMISEST NING TEMA VALDUSES JA KASUTUSES OLEVATE VARADE ÜLEANDMISEST

Kaitseliidu varade tagastamist tahetakse pikendada 2012. aasta 31. detsembrini 19

EESTLASED SOOME SNAIPRITE MEISTRIVÕISTLUSTEL

Eesti kaitsejõudude snaiapid käisid Soomes võistlemas ja kogemusi omandamas 25

Kaitsetahet ei saa hoida kotis ega toppida kastikesse 6

Sakala malev alustas Kaitseliidu 90. juubeli aastat 7

Mõelgem kaasa Kaitseliidu kodukorra uuendamisel 8

Valgetes kitlites võidurelvastujad 9

Kes minevikku ei mäleta... 10

Kirjandivõistluse "Naiskodukaitsje 80" võitjad selgunud 11

Ligi sada naiskodukaitsjat aitas Ernal õnnestuda 13

Swiss Raid Commando 2007 järel 14

Eesti välispoliitika filosoofiast III 21

Odav versus kallis optika 30

Afganistan siis ja nüüd sõduri silmade läbi 31

Rindejoon Setumaa ja Võrumaa piiril 36

Nooremallohvitseride VII kursus Kaitseliidus alustas 37

Noortejuhid vajavad ka noorteta laagrit 38

Laskeorienteerumises olid parimad Saaremaa piigad ja Põlva poisid ... 40

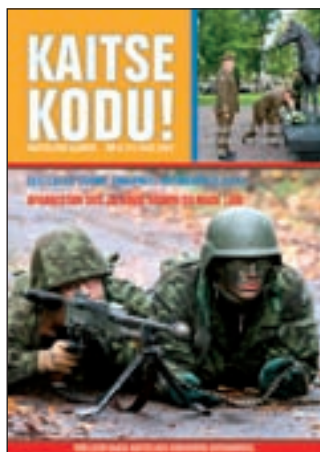
Matkamängu käigus kohtusid lapsed politseiga 41

Laagrid arendavad lapsi 42

Viru maleva Merikotkad kogunevad igal aastal Käsmu lahele 43

VAHELEHT:

Tagavaravägi nr 25

VÄLIÕPPUSTE HOOG EI RAUGE

Tänavune sügis on toonud Kaitseliidu väljaõppesüsteemi transformeerumise mõiste. See tähendab, et õppusele tuleb jälle mehi nagu murdu ning lahingut lüüakse sama kirglikult kui viis aastat tagasi. Tartu maleva lahingugrupi linnalahinguõppust oktoobri esimesel nädalavahetusel Nursipalu baasis varjutas vaid paukpadrunite niru kvaliteet.

Foto: Ivar Jõesaar

Ivar Jõesaar, kapten

Kaitseliit ja 90 aastat Eesti Vabariiki

Septembris-oktoobris tähistasid oma 90. aastapäeva Kaitseliidu Sakala, Võrumaa, Harju, Lääne ja Tartu malev. Sellega juhatasid nad ühtlasi sisse juubeliaasta, mille kõrgpunkt on järgmise aasta 24. veebruaril Eesti Vabariigi 90. aastapäeval ja pidulik finaali algab 11. novembril Kaitseliidu kui terviku 90-aastaseks saamisega. Küllap andsid meie vanimate malevate aastapäevapeod võimaluse trummi lüüa ka ühes meie sõbraliikus naaberriigis pead tõstvale revanšistidele: need fa... eestlased ei tea ise ka, kumb on vanem, kas Kaitseliit või Eesti Vabariik.

Meie teame seda lihtsat retsepti. Ilmselgelt pandi Eesti omariikluse seeme siinmaal võrsuma kord ammusel rootsi ajal, kui üle maa loodi kirjaoskust levitav külakoolide võrk ja 375 aasta eest rajati Tartusse ülikool, mis ajapikku andis võimaluse ka rahvusliku haritlaskonna kujunemiseks. Rahvusliku haritlaskonna olemasolu on aga hea eeldus rahvuse tekkeks. Ja nii sündiski Eesti Vabariik end vabaks mõelnud eestlaste ühise tahteavalduse viljana, mis sai tugineda lisaks paljudele muudele institutsioonidele ka kodu kaitseks loodud relvastatud omakaitseorganisatsioonile. Sõnapaaris Eesti Vabariik said eesti rahva jaoks kokku kaks suurimat paleust, mis ühele rahvale osaks võivad saada: et nad on vabad ja neil on oma riik. Ning Kaitseliit kui vabariigi kodanike vabatahtlik ühendus oli igapäevaselt väljendamas rahva soovi osaleda selle ajaloolise saavutuse kaitsel.

Kuid me ei või unustada, et veel enne, kui sündis Eesti Vabariik või kogunesid iseolemisele turvatunnet pakkuvad omakaitsealad, tegutses üle maa eesti haridusasutuste, seltside ja seltsingute võrgustik, mis lõi vaimsed ja kogemuslikud eeldused vaba riikluse väljakuulutamiseks. Tänapäeval tunneme seda kui kodanikuühiskonda, mis meilgi taas, pärast poole sajandi pikkust sunnitud pausi on välja kujunemas. Ning Kaitseliit on selle kodanikuühiskonna kõige jõulisem koostisosa.

Seega, kallid kaaskodanikud, kui teile lähevad korda Eesti, vabadus ja oma riik, võtke sõbrad kaasa ja saame kokku Kaitseliidus. Meil on veel palju teha, sest on ju meie kirjade järgi 90-aastaselt riigil tegelikku iseseisvat elu seljataga vaid napid neli aastakümnet. See aga tähendab, et parim aeg on käes just nüüd. **KK!**

**Kaitseliidu ajakiri
Kaitse Kodu!**

Asutatud 11. september 1925

VÄLJAANDJA KAITSELIIT

Ilmub kaheksa korda aastas.

PEATOIMETAJA:

kpt Ivar Jõesaar

TEGEVTOIMETAJA:

Taive Kuuse

MAKETT JA KÜLJENDUS:

Matis Karu

REKLAAM JA LEVI:

Virgo Tamm

kaitsekodu@hot.ee

TOIMETUS:

Riia 12, Tartu 51013

Telefon 717 9155

Faks 717 9150

Toimetuse e-mail:

kaitsekodu@kaitseliit.ee

Trükitud ASi Printall trükikojas

Toimetus kaastöid ei
retsenseeri ega tagasta.

KAITSELIIT INTERNETIS:

www.kaitseliit.ee

www.alutaguse.ee

www.jogevamalev.ee

laane.kaitseliit.ee

toompea.kaitseliit.ee

www.hot.ee/parnu

polva.kaitseliit.ee

rapla.kaitseliit.ee

tallinn.kaitseliit.ee

www.meredivisjon.ee

www.hot.ee/laanemk

nomme.kaitseliit.ee

yhend.kaitseliit.ee

www.virumalev.ee

tartu.kaitseliit.ee

www.ut.ee/akmk

valgamaa.kaitseliit.ee

*Toimetuse kõnetund
esmaspäeviti kell 13–15
Tallinnas Toompea 8,
tel 717 9027*

Kaitseliit ja Päästeamet uuendasid koostöölepingut

Päästeameti peadirektor Kalev Timberg ja Kaitseliidu ülem kolonelleitnant Raivo Lumiste allkirjastasid 8. oktoobril organisatsioonide uuendatud koostöölepingu.

“Senikehtiv koostööleping oli sõlmitud 2004. aastal

ja täitnud oma eesmärgi,” ütles Kaitseliidu ülem kolonelleitnant Raivo Lumiste. “Uuendamise vajadus oli tingitud mõlema organisatsiooni kiirest arengust ja õigusaktide muutumisest viimase kolme aasta jooksul.”

Uuendatud koostöölepingus on põhiohk ennetustööl ja tegevusel noortega: täpsemalt on määratle-

tud kaitseliitlaste kui vabatahtlike kasutamine ning ettevalmistamine pääste- ja hädaabitöödeks. Päästeameti peadirektori Kalev Timbergi sõnul on Kaitseliit olnud aastaid päästeteenistuse usaldusväärne partner. “Antud leping paneb aluse veelgi konkreetsemale koostööle ning aitab tõhustada tegevust hädaolukordade ja õnnetuste korral,” lisas ta. **KK!**

Kaitseliit põllumajandusmuuseumi sügisnäitusel

Tekst: JAANIKA OJAKÕIV, Kaitseliidu Tartu maleva propagandapealik

Kaitseliidu Tartu malev osales 1. septembril koos kodutähtade ja noorkotkaste, relvade ja sidevahenditega Ülenurmes Eesti Põllumajandusmuuseumi sügisnäitusel. Kaitseliit näitas ka pilte oma üritustest, õppustest ja

videofilme Erna retkedest. Lastele oli avatud teemapunkt, kus pakuti võimalust mängida mitmesuguseid mängu. Suuremad said ise relvi lahti võtta ja kokku panna. Huvilistele jagati infomaterjale ja ajakirju. Väljapaneku ja ürituse läbiviimisega jäid külalised väga rahule. Nüüd on malev palutud Luunjasse isadepäeval samalaadset üritust korraldama. **KK!**

MALEVATES

ALUTAGUSE

Kaitseliidu Alutaguse maleva Metsavenna retkel osales üheksa kolmeliikmelist võistkonda. Raja pikkuseks oli linnulennult 23 kilomeetrit ja läbida tuli see mööda metsi, sest teedel varitses vastutegevus. Rajal oli seitse kontrollpunkti, igas punktis ülesanded. Esikoha saavutas lisaku II võistkond (kapral Kristel Paas, Taivo Pällo, Siim Juuse), kes viis juba teist korda hoiule uhke rändkarika. Kõik võistlejad said medallid, diplomid ja kingitused. Isegi viimasena lõpetanud võistlejatele oli kingitus – kepikõnnikepid.

Retkega samal päeval kell 12 algas Viirunurmes metsavendade memoriaali juures Alutaguse Memento korraldatud metsavendade mälestamine-tunnustamine. Kohale olid tulnud endiste metsavendade omaksed ja kaitseliitlased. Muu hulgas uudistati Lüganuse kaitseliitlaste ehitatud näidispunkrit ja maitsti välikatlas keedetud sõdurisuppi, mille oli valmistanud maleva naiskodukaitsjad.

JÕGEVA

Kevadel aprilli lõppu planeeritud Jõgeva maleva laskevõistlus Rändkarikas 2007 tuli toona Pronksöö tõttu ära jätta ja viidi läbi nüüd, 29. septembril Kirna õppekeskuses. Võistlusel osalesid ka maleva koostööpartnerid Piirivalve Kirde piirkonnast ja Jõgeva politseijaoskonnast. Peaala, laskmise automaadist võitsid külalised piirivalvest, tõrjudes teiseks maleva staabi võistkonna. Kolmandaks võistles end maleva võitlusgrupi võistkond. Individuaalselt oli parim Torma üksikkompanii laskja Alar Õunapuu, teiseks tuli piirivalvur Andre Peemot ja kolmandaks Kaido Õim maleva staabist. Võistluse üldvõitja selgus pärast laskmist 300 m distantilt. Kuigi ala võitis maleva staabi esindaja Meelis Mitt ja piirivalvur Olav Ojasaar tuli teiseks, oli piirivalve võistkond sellega ikkagi endale võistluse üldvõidu taganud. Naiskodukaitsjad võistlesid laskmises automaadist ja väikekaliibrilisest püstolist Margolin. Mõlemad harjutused võitis Aive Soolepp.

Karikavõistlusele järgnenud päeval korraldati laskevõistlus neile, kes võistlusel võistkondadesse ei mahtunud, aga soovisid saada või parandada laskeklassi.

Tekst: RAIVO LUMISTE, kolonelleitnant

Kaitsetahet ei saa hoida kotis ega toppida kastikestesse

Sügis on kiire aeg: maamehel on käsil saagikoristus ja linnarahvas seab oma elu puhkusejärgselt taas harjunud töörütmi. Kõige selle kõrvalt on raske leida mahti ühiskondlikuks tegevuseks. Kuid hea tahte korral leitakse aega ka tegudeks kodust väljas. Ning kaitsetahe toob inimesed Kaitseliidu väljaõppe- ja pidiuritustele.

Sügis on tähtis ka Eesti omariikluse ajaloos. Tähistame ju õige pea, 11. novembril 89 aasta möödumist Kaitseliidu ametlikust sünnist. Ja samal, Esimese maailmasõja lõpu päeval 24. veebruaril 1918 sai ka välja kuulutatud Eesti Vabariik hakata tegema oma esimesi sisulisi omariikluse ülesehitamiseks vajalikke otsuseid.

Kuid nagu ükski pöördeline sündmus ajaloos ei sünni äkki ja tühjale kohale, on ka Eesti Vabariigi ja Kaitseliidu sünnil eellugu. Oli ju 28. novembril 90 aastat tagasi kokku kutsutud Maapäev end Eesti alal kõrgemaks võimaks kuulutamiseks alustanud sündmustejada, mis viis kolm kuud hiljem Eesti Vabariigi sünnini. 7. septembril 1917 Viljandis kohalike omavalitsuste soovil avaliku korra tagamiseks loodud omakaitsealad olid eeskujuks, mis leidsid järgimist kõikjal Eestis ja andsid võimaluse luua aasta hiljem Eesti riigi kaitseks Eesti Kaitse Liit. Just nende sündmuste tõttu võime praegu, 2007. aasta sügisel alustada täie õigusega Eesti Vabariigi ja Kaitseliidu 90. sünnipäeva-aasta tähistamist.

Kaitseliit on tänaseks taas Eesti oludes piisavalt suur ja mõjuvõimas organisatsioon. Suve keskel oli meid – kaitseliitlasi, naiskodukaitsjaid, noorkotkaid ja kodutütred – kokku 19 179. Need on inimesed, kellega täna saame arvestada, kui on tarvis muuta vaba tahe tegutsemiseks Eesti riigi turvalisuse nimel.

Kaitseliitlastega kohtudes ning käimasolevaid Kaitseliidu transformeerimise asju arutades olen kohanud ka kõhkluse ja väsimuse märke. Kui arutleme, kuidas muuta vahepealsetel aastatel sõjaaja struktuuri alusel lahinguüksuste kastikestesse joonistatud Kaitseliit taas tõeliseks kogu maad turvavaibana katvaks pideva valmisolekuga jõuks, võib kohata kohmetust. Inimestel on *déjà vu* ehk mälusähvatus tunne, et see kõik on juba

kord olnud. Nüüd, kui on vaja pühkida tolm viis aastat tagasi koostatud tegevusplaanidelt ja neile uus elu anda, on neil raske samasuguse õhinaga jätkata tööd, mis omal ajal nii mõistmatult soiku jäi. Neile kõhklevatele tublidele inimestele tahan sõjaväelasena lohutuseks öelda, et ka sõjatandril ei suudeta kõiki positsioone alati enda käes hoida. Mõnigi kord tuleb loovutada hästi ette valmistatud kindlustused, et need siis mõne aja möödudes tagasi vallutada ja veel paremini välja ehitada. Tähtis on üldine tõdemus, et oleme õigel teel ja ehitame just sellist Kaitseliitu, mida on Eesti Vabariigile vaja.

Kaitseliidust on räägitud kui omalaadsest kodanikuühiskonna mudelist. Siia on koondatud parim osa neist 19. sajandi lõpu ja 20. sajandi algusaastate Eesti seltsiliikumiste kogemustest, mille oskuslik ärakasutamine ajaloo pöördelistel päevadel pani aluse ka Eesti Vabariigi sünnile. Just selline omaalgatusliku organiseerimisvõime ja kogu rahva hüvanguks rakendatud koostöötahte kogemus on rikkus, mille tõeline väärtus ilmneb eriti tänapäeval, kui paljudel on meeles vaid küsimus: aga mida mina sellest saan?

Mõistan, et vabatahtlikul kaitseliitlasel on tänases ühiskonnas keeruline leida piisavalt aega riigikaitse tegevuseks. Samas olete te Kaitseliiduga liitudes ilmutanud selleks oma vaba taht, mis on teatavasti Kaitseliidu kõige suurem jõud. Seetõttu loodan, et leiame edaspidi rohkemgi aega ja tahtmist osaleda Kaitseliidu töös.

Kaitseliit omakorda aga peaks tegema kõik selleks, et seda suurimat jõudu, inimeste vaba taht, parimal võimalikul viisil kasutada. Ma ei väsi kordamast: kõige tähtsam on, et Kaitseliit oleks inimese jaoks. Peame olema näoga oma liikmete poole.

Usun, et peame endale täpsemalt sõnastama, mida tähendab Kaitseliiduks koondatud kodanikualgatus, kas ja kuidas seda värskendada, muutmaks organisatsioon veelgi laiapõhjalisemaks, kuidas lõimub omaalgatusega riigi toetus ja sellest tulenev ülesandepüstitus. Ühesõnaga, otsime ja kindlasti ka leiame sobilikud lahendused, et olla parim osa Eesti kodanikuühiskonnast. **KK!**

SAKALA MALEV ALUSTAS KAITSELIIDU 90. JUUBELI AASTAT

Üks Eesti vanimaid riigiasutusi Kaitseliidu Sakala malev tähistas 7. septembril oma 90. sünnipäeva, alustades sellega vabariigi 90. aastapäeva ürituste sarja. 1917. aastal organiseeriti Eestis Vene impeeriumis süveneva anarhia ja korralageduste tingimustes omakaitsealjad, mille baasil moodustati esimesed Kaitseliidu malevad. Korra tagamisega Eesti aladel 1917. aastal loodi eeldused iseiseiva riigi loomiseks juba järgmisel, 1918. aastal.

Aastapäeva tähistamine algas Viljandis 7. septembril kell 9 traditsioonilise lillede asetamisega kindralleitnant Johan Laidoneri mälestusmärgi juures. Järgmisena austati endist malevapealikut major Otto Oidermanni ja Vabadussõjas langenuid, kes puhkavad Vabadussõjas langenute ühiskalmistul. Kell 10 algas Viljandi Pauluse kirikus tähtpäevaga seonduv oikumeeniline jumalateenistus. Kell 13 oli Ugala teatris aastapäevakonverents, kuhu olid kõnelema tulnud kaitseminister Jaak Aaviksoo, Kaitseliidu ülem kolonelleitnant Raivo Lumiste, kolonelleitnant Einar Laigna, Viljandi muuseumi direktor Jaak Pihlak ja filmimees Ilmar Raag. Kell 17 võttis Sakala maleva pealik major Ülar Vomm Ugala vastu kaitseliitlasi ja külalisi. Aastapäevapidustustel viibisid külalised Rootsi Kodukaitsest, Soome Reservväelaste Liidust ja Läti Zemessardzest.

Mõelgem kaasa Kaitseliidu kodukorra uuendamisel

Kaitseliit on tugev ja jätkusuutlik organisatsioon. Seda tõestab kas või tõsiasi, et oma igapäevatoiminguis toetub ta vaikumisi ikka veel 1934. aastal kinnitatud kodukorrale, mis, tõsi küll, on tänaseks ajale jalgu jäänud. Kaitseliidu elukorralduse seadusliku aluse moodustavad praegu 1999. aasta 8. veebruaril Riigikogu vastu võetud ja juba kuuel korral muudetud Kaitseliidu seadus ning 2000. aasta 13. jaanuaril vabariigi valitsuse määrusega kinnitatud Kaitseliidu põhikiri, mida on samuti paaril korral muudetud. Kuid Kaitseliidu seaduses on kolmanda dokumendina, mis moodustab Kaitseliidu seadusandliku vundamenti, kirjas ka Kaitseliidu kodukord.

Miks pole kodukorra uut teksti seni kinnitamisekõlblikuks teha saadud, on omaette jutt. Täna on tähtis see, et Kaitseliidu ülem andis 25. juunil välja käskkirja Kaitseliidu kodukorra eelnõud välja töötava komisjoni moodustamiseks. Komisjon on kolm korda koos käinud ja analüüsinud, kuidas Kaitseliidu kolm põhidokumenti – Kaitseliidu seadus, Kaitseliidu põhikiri ja ajalooline 1934. aasta Kaitseliidu kodukord – seostuvad ja suhestuvad omavahel, kaitseväge õigusaktide ja muude kehtivate seadustega ning kuidas need vastavad tänapäevase elu nõuetele.

KODUKORRA UUS TEKST HÄDAVAJALIK

Komisjoni esimehe, Kaitseliidu peastaabi ülema major Kajari Klettenbergi sõnul on kodukorra uue teksti väljatöötamine möödapääsmatu. Vana kodukord on moraalselt vananenud ning Kaitseliidu seadus ja põhikiri ei kata kõiki kodukorras sisalduvaid toiminguid. Täna pole meil oma vabatahtlike tegevuse reguleerimiseks muud hooba, kui Kaitseliidu seadus ja põhikiri. Kõik muud võimalused, mis olid kodukorras lahti seletatud, on paraku juriidilise katteta. Seega on see dokument Kaitseliidu normaalseks ja kehtivate seaduste ees pädevaks tööks hädavajalik.

Praegu on komisjonil käsil 1934. aasta kodukorra teksti üksipulgi läbiarutamine, et leida sealt sätteid, mida saab kas suurema või väiksema kohendamiseks alles jätta, ning nende teemade läbirääkimine, mida tuleks tänapäeva olusid arvestades lisada.

ETTEPANEKUD ON OODATUD

Oluline on kokku leppida ka kodukorra struktuuris ja erinevate tasandite temaatikas. Komisjon püüab määratleda, millised valdkonnad peaks kehtestatama erineva tasandi õigusaktides: seadus (Riigikogu pädevus), määrused (valitsuse ja kaitseministri pädevus), kodukord, Kaitseliidu ülema käskkirjad või Kaitseliidu keskkogu otsused. Et komisjon on oma tööga alles suhteliselt algusjärgus, on teretulnud kõigi kaitseliitlaste ideed ja arvamused organisatsiooni kodukorra kohta. Major Klettenbergi sõnul on just praegu õige aeg esitada keerukaid küsimusi, teha ettepanekuid ja öelda, kui miski kodukorda ei sobi. Komisjon on seda meelt, et edaspidi võiks mõne enim eriarvamusi tekitanud teema avalikuks diskussiooniks üles tõsta, et saaks erinevad seisukohad juba kodukorra loomise käigus läbi vaielda.

Komisjon on oma töös üha rohkem täheldanud probleeme, mis on tingitud igapäevaselt toimiva e-riigi ja 1930. aastate vaimust kantud kodukorra vastuoludest. Omamoodi lõhestab ka Kaitseliitu ennast tõsiasi, et osa kaitseliitlasi ei suhtle internetis. Selleks, et kõigil oleks võimalik oma huvide eest seismisel sõna kaasa rääkida, pakumegi Kaitse Kodu! kaudu

välja võimaluse uue kodukorra kohta arvamust avaldada. Arvutikasutajad saavad seda teha Kaitseliidu kodulehe kaudu või saata e-kirja aadressil: kodukord@kaitseliit.ee. Need, kes end arvuti taga koduselt ei tunne, võivad saata lihtkirja aadressil: Kaitseliidu kodukorra komisjon, Kaitseliidu Peastaap, Toompea 8, 10142 Tallinn.

Arutlustele suuna andmiseks tutvustame siinkohal üht komisjoni olulist muudatusettepanekut, mille kohaselt võiks Kaitseliit edaspidi piirdudagivaid kahe alusdokumendiga. Need oleksid Kaitseliidu seadus ja Kaitseliidu kodukord, kusjuures viimane ühendaks endas Kaitseliidu põhikirja ja kodukorra. Lisaks seadusele ja kodukorrale oleks hulk eraldi kehtestatavaid kordi, mis reguleerivad pidevas muutumises olevad, erinevate kaitseministri ja kaitseväge juhataja ning Kaitseliidu ülema jne õigusaktidega üksikasjaliselt määratletud valdkonnad.

AJAKAVAST

Komisjoni tööle on seatud ka ajakava. Oktoobri algul on kavas komisjoni alltöörühmade moodustamine. Detsembri alguses tehakse töös vahekokkuvõtte ja viimistletakse teksti. Enne jõule peab kodukorra tekst saama lõpliku kuju ja siis antakse see malevatesse laiale ringile arutlemiseks. Siit alates on paranduste siseseviimine juba keerulisem, seega on parem, kui head ettepanekud jõuaksid kohale varem. Veebruariks on malevatest tulnud viimased täpsustused teksti sisse viidud, veebruari lõpul on kodukorra lõpparutelu ja seejärel algab dokumendi ametlikustamine: Kaitseliidu keskkogu teeb kodukorra muutmiseks ettepaneku ja vabariigi valitsus kinnitab selle.

Kodukorra lõppviimistlusega paralleelselt valmistatakse ette ka sellega seonduvad muudatused Kaitseliidu seaduses. Kui kogu töö lõpuni sujub, on Kaitseliidu juubeli ajal, 2008. aasta 11. novembril uus kodukord kõigil kaitseliitlastel käes. **KK!**

Tekst: MIHKEL MUTT

Valgetes kitlites võidurelvastujad

Relvad, mis teevad vastase kahjutuks, aga ei tapa, on alati inimeste meeli paelunud. Siia alla mahub kenasti taktikaline farmakoloogia. Muidugi, keemia- ja bioloogilise relva on vetostanud enamik riike. Aga vastavas konventsioonis on lüngad või mööndused. Nt on lubatud pisargaas riigi “sisekorra tagamiseks”. Nende möönduste piirid on tasapisi laienemas. Riigid tunnevad vastavate tehnoloogiate vastu järjest suuremat huvi. Nendega tegeldakse kliinilise ja eksperimentaalse meditsiini instituutides ning neurokirurgia osakondades nii siin- kui ka sealpool endist raudset eesriiet.

Seda on võimaldanud ühelt poolt (eriti neuro-)teaduste hüppeline areng, teisalt kompuutertehnoloogia. Ühelt poolt aitavad need võidelda mitmesuguste neuroloogiliste ja südame-veresoonkonna haigustega ning pikendada aktiivset eluperioodi, ent samas võimaldavad ka arendada mittesurmavaid relvi.

Tõsielufilmidest teame, kuidas loomi muudetakse liikumatuks (medetomidiini ja ketamiini seguga). Nii vähendatakse nt makaakide agressiivsust. Päris kindlasti on seda võimalik teha ka inimestega. Ühes Praha instituudis on tehtud katseid, kus lapsi on tulistatud värvikuulipüssist traditsiooniliste anesteetikutega (remifentaniil, alfentaniil ja etorfiin) ja siis kohe antud antidoodi. Lapsed naersid jälle!

On valu ja ärritust tekitavaid, on ülekuulamisele lobisema panevaid aineid. Venelastele programmi “Tuleriit” raames uuritakse, kuidas saaks kasutada organismi tegevust reguleerivaid peptiide relvana. Lõuna-Aafrika Vabariigis töötati apartheidi ajal “rassiliselt valiva” bioloogilise relva kallal. Ühendriikide “Päikesepaiste” projekt, mis selliseid asju uurib, on avastanud USAs dokumente, et väljatöötamisel (või juba töötatud) on ülitugevad afrodisiaagid. Need võivad stimuleerida ka homoseksuaalsust.

Muide, neuroteaduste eetilisel kahtlane kasutamine ei pruugi olla suunatud tingimata vastasele. On ahvatlev

saata võitlejad lahingusse nii, et nad ei tunne hirmu, väsimust ega valu. Mitmed arengumaade (nt Somaalia) sissivõitlejad kasutavad samal eesmärgil looduslike aineid. On farmakone, mis vabastavad inimese süüst ja posttraumaatilise stressist. See võimaldaks riigil kulusid kokku hoida. Sõjas kannatab psüühiliste traumade käes viis korda rohkem võitlejaid kui füüsiliste all. Miks suureneb huvi säärase asjade vastu? Osalt kindlasti asümeetriliste konfliktide kasvu tõttu maailmas. Nt terroristide vastu on vaja teistsuguseid relvi. Tekivad olukorrad, kus oma ja vaenlane on ruumiliselt peaaegu eraldamatud.

Üks põhilisi vastuargumente siinkohal on järgmine. Teoreetiliselt tundub ahvatlev, et eriuksuslased võtavad kurbule rahva hulgas viibivad terroristid, samas kui rahvamass viibib esile kutsutud “nirvaanas”. Praktika on aga näidanud, et need mittesurmavad relvad loovad olukordi, kus tavarelvade surmavus kasvab tunduvalt. Nt on liikumatuks muudetud inimesed (ka juhuslikud möödudjad) võimetud põgenema. Sellise olukorra klassikaline näide on Moskva Dubrovka teatrimajas 2002. aasta oktoobris muusikali “Nord-Ost” etendusel aset leidnud pantvangidraama. Seal kasutati inimeste uimastamiseks gaasi, mille koostist siiani ei avaldata. Surma sai 912 pantvangist 130 (mitteametlikult 174), seega iga seitsmes. Lahingurelvade kasutamise korral sellises olukorras arvatakse suhe olevat üks kõigest kuueteistkümmenele. Ka terroristid said kõik surma, kohut ei tulnud, süü jäi välja selgitamata.

Töötatakse ka relvakandjate kallal. Sellisteks on nt stabilisaatoritega varustatud lendavad süstlad, keemikaalidega täidetud mürsud, värvikuulipüsside modifikatsioonid, haavlitena tulistavad mikrokapslid, mis purskavad oma sisu, kui neile peale astuda, mehita mata liikurid jne.

Nähtavasti käib valgete kitlite võidurelvastumine. Ja tulevaste relvade nimesid võib leida tänastest ravimikataloogidest. **KK!**

Kes minevikku ei mäleta...

Me ei tunnista endale enamasti, et eiline päev on saanud juba ajalooks. Eriti raske on päev-päevalt tajuda väikesi muutusi, kuni ühel tõehetkel avastame, kui palju on meie ümber paari aastaga hoopis teiseks saanud. Kuhu need aastad on kadunud, küsime ja imestame. Mäletame ju sündmusi valikuliselt, mõni seik ei meenu üldse, ja mis kõige kurvem, silmapiirilt on kadunud ka vanad sõbrad ja teekaaslased, kes üht-teist toiminust kinnitada ja täiendada saaksid. Siis leiame, et kätte on jõudnud viimane aeg olnud ka tulevaste põlvete tarbeks talletada.

Sama on Kaitseliidu taasloomise ja arengu looga, mis tänaseks on juba ajalooks saanud. Mõte Kaitseliidu ajalootoimkonna loomisest sündis möödunud suvel. Hilissügisel, pärast Kaitseliidu sünnipäeva, tuli ajalootoimkond esimest korda kokku. Peaesmärgiks sai tähistada Kaitseliidu 90. aastapäeva 2008. aastal juubeliraamatu väljaandmisega. Sel kokkusaamisel otsustati, et juubeliraamat sisaldab malevate uue aja lugusid, mida raamib Kaitseliidu üldareng riiklikul tasandil. Eriorganistasiooni-

de ajalugu leiab kajastamist malevate ja Kaitseliidu üldarengu lahutamatu osana.

Tuleb tunnistada, et Kaitseliidu ajalugu tervikuna on põhjaliku ajaloo uurimusest alles kirjutamata. Seda ei jõutud teha enne Teist maailmasõda ega ole ka jõutud tänaseks. Nii asus ajalootoimkond seisukohale kajastada juubeliraamatus Kaitseliidu uuemat ajalugu ajavahemikus 1990–2007, jättes Teise maailmasõja eelse perioodi kajastamise, mis nuginii ju suures osas tugineks arhiivuurimusele, tulevikku.

Lähtuvalt juubeliraamatu eesmärgist ja Kaitseliidu vabatahtliku initsiatiivi põhimõttest leidsid malevad oma ajaloo uurijad ja -kirjutajad ise. Malevates, kus on aastaid tegutsenud aktiivsed propagandapealikud, kes on selle töö kõrvalt ka ajaloo uurimisega tegelnud (nagu Priit Silla Sakala, Ülo Pärn Jõgeva ja Peeter Kask Saaremaa malevas), oli see lihtsam. Mõnes malevas tuli leida uusi inimesi, kes proovivad kätt ajalookirjutamises esimest korda. Lääne ja Rapla maleva uuema ajaloo uurimise ning kirja panemise

võtsid enda kanda hoopiski Tartu Ülikooli ajalootudengid.

Juubeliraamatu kolleegiumi moodustavad Kaitseliiduga aastaid tihelt seotud inimesed ning Eesti riigikaitse- ja sõjaajaloo asjatundjad: Ago Pajur Tartu Ülikoolist, major Meelis Kivi Piirivalve muuseumist, major Mart Puusepp Kaitseliidu Tallinna malevast, kapten Neeme Brus ja Tanel Lään Kaitseliidu peastaabist, kapten Ivar Jõesaar ajakirja Kaitse Kodu! toimetusest ja peatoimetajana Merike Jürjo Eesti Reservohvitseride Kogust. Kolleegiumi konsultandina on tegev major Tõnu Järv.

Juubeliraamatu väljaandmise kõrval kujunes ajalootoimkonna teiseks oluliseks tööks Kaitseliidu tegevusega seotud eravalduses olevate dokumentide, fotode ja esemete omanike ja asukohtade kaardistamine ning nendest digitaalsete koopiade tegemine. See töö laieneb enesestmõistetavalt kogu Kaitseliidu ajaloole alates 1918. aastast. Seega pannakse alus n-ö Kaitseliidu digitaalarhiivile, mille aardeid on võimalik edaspidi Kaitseliidu avalikkusele suunatud tegevuses kasutada. Loomulikult on nimetatud digitaalarhiiv kavas ka interneti kaudu kasutatavaks teha.

Seega saab igaüks, kelle valduses on Kaitseliidu ajalugu kajastavaid dokumente, fotosid, videokaadreid, esemeid, selles ajaloo projektis kaasa lüüa. Andke endast teada! Allpool on toodud Kaitseliidu ajalootoimkonna liikmete nimekiri ja kontaktandmed. Kõik nad ootavad huviga ainulaadset ajalooainest. **KK!**

Nimi	Uuritav teema	Telefon(id)	Meiliaadress
Andres Mihkels	Kaitseliidu üldarengud	717 9009	andres.mihkels@kaitseliit.ee
Hannes Reinomägi	Viru malev	529 3944, 517 4962	hannesrein@hotmail.ee hreinomagi@kaitseliit.ee
Taivo Kirm	Tartu malev	5393 0760	taivo.kirm@sillaotsa.edu.ee
Liisa Mäemets	Tallinna malev	509 6324	liisa.maemets.001@mail.ee
Taive Kuuse	Järva malev	5326 8330	taive.kuuse@kaitseliit.ee
Andres Puusepp	Võrumaa malev	502 8423	a.puusepp@neti.ee
Raivo Reinbärk	Alutaguse malev	514 1546	raivorein@hotmail.ee
Priit Silla	Sakala malev	435 5572, 528 4734	priit.silla@mail.ee
Kalle Ojaste	Pärnumaa malev	442 1403, 5198 1459	ojaste44@hotmail.ee
Ülo Pärn	Jõgeva malev	776 6746, 5345 9630	ylo.parn@jogevamalev.ee
Peeter Kask	Saaremaa malev	453 3801, 507 7290	abrukaspets@hotmail.ee
Vello Jaska	Valgamaa malev	521 6160	valga@kaitseliit.ee
Rein Peetrimägi	Harju malev	5645 4482	rein@korrakaitse.ee
Aare Lepaste	Põlva malev	520 1965	aare@polvakoit.ee
Jaanus Jürgenstein	Lääne malev	556 16042	janza762@hotmail.com
Urmas Selirand	Lääne malev, Hiiumaa malevkond	508 3684	urmas.esimene@mail.ee
Art Johanson	Rapla malev	5373 8484	art.johanson@gmail.com

Kirjandivõistluse “Naiskodukaitse 80” võitjad selgunud

Tekst: NELE SARRAPIK, Naiskodukaitse Tartu ringkonna esinaine
KAIRIT HENNO, Naiskodukaitse Tartu ringkonna aseesinaine

Jaanikuu esimesel päeval lõppes Naiskodukaitse 80. aastapäeva puhul korraldatud kirjandivõistlus kooliõpilastele, milles kutsuti noori üles mõtisklema eestluse, isamaa ja naise rolli üle ühiskonnas. Võistlusele saadeti 27 tööd kuuest koolist. Enim kirjutati teemal “Milline naine on kangelane?” (10 kirjandit), järgnesid “Naine kui tugevam sugupool: müüt või reaalsus?” (8), “Kas Eesti riik vajab kaitset?” (4), “Kas naisest on sõdurit?” (3), “Isamaa eest” (2). Kõige enam võistlustöid oli saatnud Väike-Maarja gümnaasium (11 kirjandit, õpetaja Tiina Vaiksalu). Kirjandeid hindas Naiskodukaitse Tartu ringkonna liikmetest moodustatud žürii.

Nooremas vanusegrupis (7.–9. klass) tunnistati parimaks Väike-Maarja gümnaasiumi seitsmenda klassi õpilase Kätlin Pohlaku kirjanditeemal “Milline naine on kangelane?”. Teise koha pälvis Grete Erras tööga “Isamaa eest” ja kolmanda koha Evian Lepa tööga “Milline naine on kangelane?” – mõlemad samuti Väike-Maarjast. Noorema vanusegrupi võistlustöid juhendanud õpetajatest otsustati ära märkida Väike-Maarja gümnaasiumi emakeeõpetaja Tiina Vaiksalu.

Vanemas vanusegrupis (10.–12. klass) pälvis esikoha Avinurme keskkooli õpilane Janika Läänemets tööga “Milline naine on kangelane?”. Teise koha vääriliseks tunnistati Kullamaa keskkooli õpilase Tiina Tammearu töö “Naine kui tugevam sugupool: müüt või reaalsus?” ja kolmanda koha sai

Maris Tšikin Viljandi Paalalinna gümnaasiumist, kes kirjutas teemal “Kas naisest on sõdurit?”. Tartu ringkonna eripreemia väljendusriikka ja mahlaka stiili eest pälvis Viljandi Paalalinna gümnaasiumi õpilane Liise Pokk, kes kirjutas teemal “Naine kui tugevam sugupool: müüt või reaalsus?”. Vanema vanusegrupi võistlustöid juhendanud õpetajatest otsustati ära märkida Viljandi Paalalinna gümnaasiumi emakeeõpetaja Hille Alver, Avinurme keskkooli emakeeõpetaja Pille-Riin Kristmann ning Kullamaa keskkooli emakeeõpetaja Eha Eindorf.

Parimate tööde autorid ja neid juhendanud õpetajad olid palutud Naiskodukaitse 80. aastapäeva pidulikule tähistamisele Tartu ringkonnas 1. septembril, kus võitjatele anti üle auhinnad. **KK!**

VÕIDUTÖÖ

Milline naine on kangelane?

JANIKA LÄÄNEMETS

Sajandeid oli naise ülesandeks kodu korras hoida, lapsi kasvatada ja mehele truu olla. Pikka aega näis naine mehe kõrval tühise ja nõrgana, kellenagi, kes peab tegema seda, mida tahab mees, ja kelle enda arvamus on teisejärguline. Ajalugu pakub siiski mitmeid erandeid, kus naine on olnud see, kelle teod ja olemus on otsustavaks saanud. Milline on naine, keda võib kangelaseks nimetada?

Selleks, et naine kangelane oleks, pole esmatähtis sugugi silmipimestav ilu ega suur varandus. Ka kõige rikkamad ja kaunimad naised ei pruugi elus midagi saavutada ega end tõestada, kui neil jääb puudu sisemisest võimekusest. Määravaks ongi see, kuidas naine end maksma paneb ja tegutseb.

Kangelane on naine, kes hoolimata raskustest, mis teda tabavad, järjekindlalt oma eesmärkide poole püüdleb ega anna alla. Kangelane olla tähendabki võitlust soovide täitmise nimel. Kes ei püüa ega pinguta, ei jõua kaugele ja tema unistused jäävadki pelgalt kättesaamatuteks soovunelmateks.

Kangelaseks võib häbi tundmata pidada iga naist, kes julgeb oma arvamuse välja öelda ega karda kriitikat. Miks muidu öeldakse, et õnn naeratab julgetele ja teotahtelistele. Julgus vajab enda kõrvale ka enesekindlust. Tähtis on endasse uskuda ja teada, milleks suuteline ollakse. Vaimne valmisolek nii raskuste ületamiseks kui ka eesmärkideni jõudmiseks on püüdluste alus.

Ka ettevõtlik ja teotahteline naine on kangelane. Uute võimaluste otsimine ja ideede rakendamine nõuavad lisaks ettenäevale mõtlemisele ja planeerimisoskusele ka te-

gutsemissoovi, sest iseenesest ei tule miski kätte. Kindlasti ei ole kangelane naine, kes kardab oma eesmärkide nimel tööd teha või leiab, et mõni tema suurtest soovidest on elluviimiseks liiga raske. Eneseusk on üks kangelasliku naise põhiomadustest.

Edu saavutamiseks on oluline pühendumus. Kangelaslik naine võtab kõiki oma tegemisi südamega ega suhtu neisse kunagi kergekäeliselt. Mida iganes ta teeb, võib kindel olla, et ta jätab alati lõpptulemusesse killukese endast.

Lisaks enese tagantuitsitamisele ja oma eesmärkide nimel pingutamisele leiab kangelaslik naine aega ka teiste jaoks. Ta on abivalmis ja mõistev. Kangelane ongi naine, kes suudab teisi innustada ja neile enesekindlust süstib, mõjudes eduka eeskujuna. Igal ajastul on olnud naisi, kes on korruga jätnud jälje nii oma kaasaega kui mõjutanud ka tänapäeva. Võimukas Egiptuse valitsejanna Kleopatra, uuendusmeelne Inglismaa kuninganna Victoria, kahekordne Nobeli preemia laureaat prantsuse füüsik ja keemik Marie Curie – need on vaid üksikud näited naistest, kes oma tegevusega on mõjutanud, kui mitte koguni muutnud maailma. Nende edu saladus on olnud just usk iseendasse kui võimekasse inimesesse, julgus talitada oma soovide järgi ja teistest erineda.

Kangelane on naine, kes raskusi trotsides püstitatud eesmärkideni rühub, alla ei anna ja endale kindlaks jääb, olgu seis kui tahes raske. Ta ei pea end nõrgemaks, sest on naine, vaid paneb rõhku ettevõtlikkusele ja järjekindlusele. Kangelaslik naine võidab võitluse ebaõiglusega ja viib oma unistused täide.

16-aastane Janika Läänemets on Avinurme keskkooli 10. klassi õpilane. Tema juhendaja oli õpetaja Pille-Riin Kristmann.

Naiskodukaitsjad õppisid meediaga suhtlemist

Tekst: KERSTI TAMMEKUNN,
Naiskodukaitse Tallinna ringkonna
esinaine

Naiskodukaitsjad igast ringkonnast osalesid 22. septembril Kaitseliidu peastaabis koolitusel, kus neile õpetati meediaga suhtlemist ja pressiteate koostamist. Kursusel oli 21 koduringkonnas avalike suhetega tegelevat naiskodukaitsjat üle Eesti. Koolitust viisid läbi kaitsejõudude peastaabi teavitussakonna staabiohvitser leitnant

Taavi Tuisk ja Kaitseliidu peastaabi avalike suhete osakonna juhataja kapten Neeme Brus.

Koolituse peamine eesmärk oli õpida koostama pressiteateid, mis tutvustavad korrektselt ja mitmekülgsest Naiskodukaitse tegevust. Tartu ringkonna liige Avia Suve jagas oma kogemusi. "Kui Tartu ringkonna liikmed võtsid ühendust vallalehtedega, et tutvustada oma tegevust, oli huvi üllatavalt suur ja positiivne," ütles ta ning ärgitas

ka teisi osavõtjaid oma ringkonnas üritustest kirjutama. Paljudele osavõtjatele oli see esimene meediakoolitus. "Kaitseliitlasi ja naiskodukaitsjaid on kindlasti parem koolitada kui ajateenijaid, sest neil on alati oma arvamus, mida nad ka välja ütlevad," ütles leitnant Tuisk. Osavõtjad leidsid, et tänu võimalusele ise pressiteate koostada ja kohesele tagasidale koolitajatelt said nad juurde enesekindlust ning soovi kaasa lüüa Naiskodukaitse avalike suhete korraldamisel. **KK!**

MALEVATES

JÄRVA

Kaitseliidu Järva maleval sai valmis koduleht (<http://jarva.kaitseliit.ee/>), kust saab värsket teavet maleva tegevuse kohta. Veebilehte haldab ehk lisab sinna teavet staabi töötaja instruktor vanemleitnant Jaanis Frei. Algatus malevale koduleht teha tuli aga vabatahtlikelt liikmetelt. Üks ettevalmistustöö algatajaid Aldur Lõhmus ütles, et kodulehe loomiseks moodustati tööühm, mille liikmed said ülesannete erinevad kodulehe osad ette valmistada. Lõpuks kutsuti appi ka IT-spetsialistid.

LÄÄNEMAA

Kaitseliidu Lääne maleva liikmed võistlesid 22. septembril Piirsalu lasketiirus spordi- ja lahingurelvadest. Vaatamata hoovihmale ja tugevale tuulele osales võistluspäeval 40 võistlejat. Võistluse eesmärk oli selgitada välja parimad laskurid spordipüstolist, spordipüssist, püstolist USP ja automaadist AS-4. Ka oli võimalus täita küti- ja laskurklassi norme, see ka õnnestus 25 võistlejal. Püstoli H&K USP parim laskur on Andres Ojalt, nii spordipüstolist kui ka spordipüssist laskmise võitis Vambola Tamberg. Automaadist tulistamises olid parimad Janek Tanneberg ja Kalev Hiie. Eraldi tunnustamist väärrib Andres Ojalt, kes on püstolilaskmises saavutanud esiküti taseme.

PÕLVA

Septembri viimasel laupäeval osales üheksa Kaitseliidu Põlva maleva meest A-kategooria pioneerikursusel. Esimene osa päevast möödus maleva staabis, kus omandati teoreetilisi teadmisi, päeva teise poole täitis praktiline harjutus. Koolituse läbiviija kiitis põlvalasi nende kiire taipamise ja tõsise suhtumise eest.

RAPLA

Juulis allkirjastasid Lääne politseiprefektuuri Rapla politseijaoskonna vanemkomissar Varmo Rein ja Kaitseliidu Rapla maleva pealik major Peeter Tani ühistegevuste kava käesoleva aasta teiseks poolaastaks. Uuendusena on ühis-

tegevuste plaanis politsei korraldatav õppepäev abipolitseinikest kaitseliitlastele, kus politsei õpetab tegutsemist massiliste korratuste puhul. Politsei ja Kaitseliidu ühistegevuste hulgas on kaitseliitlaste rakendamine inimeste ot-singuil, kaitseliitlastest abipolitseinike kaasamine avaliku korra tagamise ning Vigala tehnika- ja teeniduskooli eel-kutse õpperühma välilaagri korraldamine, kus politsei viib läbi loenguid avalikust korrast ja õiguskasvatusest.

SAAREMAA

Saaremaal peeti 22. septembril üheksas turvapäev, mis oli mõeldud eelkõige kodanikkonna teavitamiseks igapäevastest ohtudest ja inimeste turvalise käitumise teadvustamiseks. Turvapäeva aitasid sisustada Päästeamet, Piirivalve, politsei, Veeteede Amet, Maanteeamet, Punane Rist, turvafirma Securitas ja Kaitseliidu Saaremaa malev. Kõhutäite eest hoolitsesid naiskodukaitsjad. Sihtasutus Turvaline Saaremaa on igal aastal andnud välja ka aasta turvalisuse auhinna, kunstnik Tauno Kangro miniskulptuuri "Õnnelik laps". Seekord sai sihtasutuse nõukogu otsusel tunnustuse osaliseks Kaitseliidu Saaremaa malev, sest tegemist on organisatsiooniga, mis on väga tõsiselt panustanud noorte tegevusse.

SAKALA

Kaitseliidu Sakala malev korraldas 21. septembril koormusmatka Rebaseretk 2007, millega tähistati Kaitseliidu Sakala maleva 90. ja Madisepäeva lahingu 790. aastapäeva. Retk algas Pärsti koolimaja juurest. Teele läks 47 osavõtjat, neist 35 relvis ja täisvarustuses kaitseliitlased. Et Väluste lasketiirus käis sügisene suurõppus, tegi lahingumarsi kaasa kümnekond Pärnumaa kaitseliitlast. Retkel osalesid ka naiskodukaitsjad, noorkotkad ja kodutütred, samuti tuli oma vastupidavust proovima mitu inimest, kes Kaitseliidu struktuuridesse ei kuulu. Trassi pikkus oli 35 kilomeetrit ning vahepeal läbiti mitu kontrollpunkti, kus pakuti teed ja suupoolist. Õhtul kogunesid retkelised ja huvilised Risti kabeli juurde, kus pakuti sõdurisuppi ja sai vaadata kaitseliitlaste relvi. Sakala malev on Kaitseliidu malevatest vanim, selle asutamisest möödub tänava 90 aastat.

Ligi sada naiskodukaitsjat aitas Ernal õnnestuda

Tekst: TAIVE KUUSE

Erna baaslaagris oli vastavalt käskkirjale tegutsemas 28 naiskodukaitsjat, kelle vastutada olid tagala ja kohtunike staabi tegevused, side- ja komandanditeenistused ning infoteenus. Erna toitlustajateks olid naiskodukaitsjad, kellele sealne keetmine ja küpsetamine ei olnus pelgalt teisi teeniv tegevus, vaid osa õppeprotsessist. Naiskodukaitse välikokakursuse praktilal osales 15 naist üle Eesti, neid juhendas kolm instruktorit.

Lisaks tegutses mitmeid naiskodukaitsjaid ka kodumalevate lähetatud võistkondade esindajatena, vastutegevuses ja mujal. Ka meditsiiniülesandel löid kaasa äsja esmaabiõpetajate instruktori paberi saanud naiskodukaitsjad. On teada, et õhuseiregagi tegeles Ernal naine, kes aga töötas seal kui tegevteenistuses olev staabiohvitser, ent on ühtlasi Järva ringkonna naiskodukaitsja. Nii polegi võimalik kirja panna täpset naiskodukaitsjate arvu, kes Erna õnnestumisele tagala poole pealt kaasa aitasid. Neid oli ligi 100 ja kohale olid nad tulnud kogu Eestist.

Erna Seltsi presidentkapten Meelis Rätsep meenutas klassikat ja tõesed, et ilma naisteta on kurb maailm. Ta lisas kohe, et Erna baaslaagris muidugi saaks ka naisteta. “Kui kulutaks rohkem raha ja ostaks teenuse sisse: toitlustama cateringettevõtte, turvama mõne turvafirma. Aga selline

Terve nädal igal hommikul, lõunal ja õhtul keetsid Erna baaslaagris Kautlas süüa Naiskodukaitse välikokakursuse õppurid, kellele võistlusel toitlustamine oli varemõpitu praktikasse viimine.

käitumine ei vastaks Erna kontseptsioonile, mis lähtub vabatahtlikkuse printsiibist,” ütles Rätsep. Ta kinnitas, et Erna Seltsile on vabatahtlike rakendamine oluline, sellele nad rõhuvad. “Anname vabatahtlikule võimaluse testida oma võimekust, saada uusi kogemusi, sölmida uusi tutvusi, leida sõpru.”

Rätsep kinnitas, et naiskodukaitsega koostöö on muutunud juba tavaks. “Enam ei pea keegi kedagi paluma. Viimastel aastatel küsivad Naiskodukaitse juhid meie käest, et palju abilisi on vaja, ja kuna meil on juba tekkinud ülevaade, mis valdkonnas me naisi kasutada saame, anname lihtsalt teada, palju vaja on.”

Rätsep ei tahtnud tuua välja tegevusi, milles naised on eriti tublid. “Baaslaagri teenistuse kokkupanelisel ei lähtu me inimese soolistest tunnustest. Tähtis on ülesande eesmärk, mis tuleb saavutada. Nagu ka ajateenijate seas on lisaks meestele mitmeid naisi ja nad on seal võrdsetel alustel. Meile on tähtis pakkuda tegevust vabatahtlikele, kes soovivad end rakendada. Erna ühendav jõud on vabatahtlikkus.” **KK!**

Naiskodukaitsjast nooremleitnant Riina Nemvalts täitis Erna baaslaagris mitmeid ülesandeid. Pildistamishetkel oli ta andnud puhkepausi laagri komandandile.

Swiss Raid Commando 2007 järel

Võistluste moto on ajast aega kõlanud: Tahta, uskuda, julgeda

Tekst: TANEL JÄRVET, nooremleitnant

Fotod: TOOMAS MÄNNASTE, nooremleitnant

Euroopa suurimal patrullvõistluses *Swiss Raid Commando* võisteldi tänavu 17. korda. Võistluse ajalugu on aga poole pikem, sest reidi korraldatakse üle aasta. Seekord osales 140 võistkonda 17 Euroopa riigist. Võistluskeskuseks oli Lausanne'i lähedal Bière'is asuv Šveitsi armee baas, mille koosseisus on juba 1830. aastal asutatud jalaväe ja suurtükiväe õppekeskused. Võistluse korralduse tagasid 2000 reservõppekogunemisele kutsutud Šveitsi reservisti. Logistika ja korraldustöö olid laitmatud. Võistlusinfo oli pidevalt tagatud kolmes keeles (prantsuse, saksa ja inglise).

TEEMAKS LAHINGUTEGEVUS ASUSTATUD ALAL

Siinkohal Eesti Reservohvitseride Kogu (EROK) II meeskonna meenutused. Selle võistkonna koosseisus olid trassil aastatega kokku

harjutanud Kaitseliidu Tallinna maleva Põhja kompanii kaitseliitlased-reservohvitserid nooremleitnant Tanel Järvet, lipnik Janno Remmelgas, lipnik Madis Kuznetsov ja lipnik Steve Kümnik. Kohale jõudsimise esmaspäeva õhtul. Esimesed kaks päeva sõitsime maastikku läbi, et kohaneda Šveitsi kaartide ja mägedega. Neljapäeval, 27. septembril saime Šveitsi armeelt varustuse: kaardid mõõtkavas 1:50 000, automaadid SigSauer AR90 (cal. 5,56) koos kahe salvega, lasermatkevesti ja relva lasersihiku. Sama päeva õhtul oli ka võistluste avatsereemonia. Õhtupimeduses põlesid tõrvikud. Avatud nelinurgas oli üles rivistatud ligi 600 patrullvõistlejat. Ja taas see tuttav kärisev hää, kui brigaadikindral Michel Chablos, alustas: *R-a-i-d-e-r-s... To want, to believe, to dare...*

Šveitslased katsetasid *Swiss Raid Commando* kogunenud eri riikide sõjaväesportlaste võitlusvõimet võistluse esimeses osas väga erinevaid ekstreemspordivahendeid kasutades.

Järgnes брифинг patrulliülematele, kus anti järgmise päeva selektsioonietapi sõjalis-tehniliste ülesannete asukohad ja kirjeldused.

Selektsioonietapp algas 28. septembril kell 7 ja kestis kella 18ni. 11 tunniga tuli täita nii võimalikult palju ülesanded. Kontrollpunktides (KP) käis tegevus elava järjekorra alusel, seetõttu valisime alguses sellised, mis asusid baasist kaugemal ja kõrgemal mägedes. KPde vahel sai liikuda Šveitsi armee jalgratadel.

Tänavuse *Swiss Raid Commando* teemaks oli lahingutegevus asustatud aladel, mistõttu paljud sõjalis-tehnilised ülesanded tuli täita linnades. Igal ülesande eel sai väljaõppe ja pärast sooritust tagasisidet.

MÕNINGAID SWISS RAID COMMANDO SELEKTSIOONIETAPI ÜLESANDEID

- Laskmine 81 mm miinipildujast (suitsumiiniga).
- Laskmine tankitõrjerelvast Panzerfaust 200 m distantsilt.
- Laskmine Stingeri imitaatorist.
- Laskmine 40 mm automaatgranaadiheitjast.
- Laskmine 5,56 mm kaliibriga kergekuulipildujast.
- Snaiirilaskmine.
- 2 kaljuronimist.
- Meditsiiniabi osutamine.
- Laskmine püstolkuulipildujast HK MP5.
- Kõrgtakistusriba.
- Veetakistusribad (3 ületamist).
- Laskmine 1770. aastast pärinevast musketist.
- Sukeldudes esemete väljatoomine basseinist.

KAUGLUUREMISSIOONI LAHINGÜLESANDED

- Pantvangi vabastamise ülesanded olid sisustatud Šveitsi armee endiste eriuksuslaste poolt. EROK I tiimi ülesanne tuli täita Vallorbe'i linnalahingupolügoonil, meil aga St. Croix' linnakeses.
- Diversiooniülesandeks oli raadiomasti imiteeriva metallmasti õhkimine ehtsa TNTga.
- Varitsusele (*ambush*) anti kaasa kaks tankitõrjerelva Panzerfaust (kumbki ca 15 kg), mille peal olid laserimitaatorid.
- Reidil tuli läheneda vaenlase baasile, sooritada äkkrünnak ja eemalduda.

“PANTVANGI VABASTAMINE”

Reedel kell 21 algas patrulliülema-tele брифинг missioonietapi täitmiseks. Vastavalt selektsioonietapi tulemustele sai valida, kui kõrge väärtusega missiooni täita. Valida tuli üks neljast kaugluuremissioonist: pantvangi vabastamine, reidi sooritamine, varitsus või diversioon. Lahinguülesanded täideti Neuchateli järvest läänes Juura mäestikus.

Laupäeval kell 0.20 asusime ööpi-meduses Šveitsi õhujõudude helikopterile SuperPuma. Kopter maabus öönägemisseadmete abil ühel lagendikul Juura mäestikus. Kiirelt metsa serva, enda asukoht kaardi abil paika ja asusime trassile. Esialt tuli ületada mägiõgi, mille sillad oli arvatavasti vastutegevuse käes, mistõttu pidime valima väikese teeraja. Selle otsimine võttis aega. Tänu lipnik Rimmelga situatsiooni leidsime siiski õige tee, mis laskus kaljude vahelt jõe orgu. 250 m langust ja siis tõus kaldast üles. St. Croix' linnakesse jõudmiseks pidime tõusma umbes 1000 m kõrgusele. Õine etapp oli üsna ränk. Paar korda tuli ka maisipõldu või metsa varjuda, kui möödus vastutegevuse soomuk Mowag.

Ülesanne ise tuli täita ühes St. Croix' hoones. Patrulli peale saime järgmise varustuse: kaks värvikuulide laskmiseks ümber ehitatud püstolit (SigSauer Pro ja Heckler Koch MP5), neli kuulivesti ja neli kiivrit. Pantvangi vabastamisel saime kõik neljakesi “surma”, mistõttu teenisime hulga karistuspunkte. Lihtsalt vastane oli meist parem. EROK I võistkond aga täitis lahinguülesande puhtalt, hävitas vastase ja vabastas pantvangi.

Seejärel laskusime mägedest alla ja ühelt kindlaksmääratud lagendikult võttis helikopter meid pardale. Laupäeval kell 15.20 olime Bière'i baasis tagasi. Algas varustuse tagastamine. Pühapäeval, 30. septembril oli autasustamistseremoonia suures logistikahallis. Mängis orkester ja oli pidulik rivistus. Üldarvestuses pääses šveitslaste kõrval pjedestale vaid Norra oma 2. kohaga, EROK I võistkond (kapten Raul Hindov, leitnant Kaido Ruul, nooremleit-

Eesti reservohvitseride mõlemad meeskonnad pärast autasustamist Eesti lipu all.

nant Tiit Riisalo ja reamees Alar Nigul) teenis aga välja tubli 5. koha. Missioonietapi arvestuses (arvestati ka eelnevaid sõjalis-tehniliste alade tulemusi) sai EROK I aga lausa esi-

koha ja paljude raiderite ihaldatud auhinna – Šveitsi armee 1930. aastate vintpüssid.

Palju tänu on võistlejad võlgu tugi-meestele leitnant Lauri Kurvitsale ja nooremleitnant Toomas Männastele, kes said kõvasti vatti. Rohkem teavet ja fotosid aadressil vt internetist (<http://www.src.ch>). Järgmine *Swiss Raid Commando* korraldatakse 2009. aastal Genfi lähedal. **KK!**

MIDA ÕPPIDA SWISS RAID COMMANDO'LT ERNA RETKE HEAKS?

- Sõjalis-tehnilised ülesanded.
- Iga le osalejale anda autasustamistseremoonial sertifikaat, et ka teised näeksid, kes veel trassil olid.
- Pimedast, peamiselt venekeelse elanikkonna ööklubist viia autasustamine üle kas või taas Pirita Lillepaviljoni – aastaid tagasi õigustas see paik end igati.
- Kaitseliidu üksuste kasutamine vastutegevuses, samuti reservõppekogunemise kutsete alusel.
- Tulemuste fikseerimine kirjalikult pärast ülesannet.

MIS ON ERNA RETKEL TUGEVAM KUI SWISS RAID COMMANDO'L?

- Retk on sõjalise operatsiooni mälestuseks, mille viis 1941. aastal läbi Erna kaugluuregrupp.
- Salmistu dessant on tugev ja vaatemänguline.

VÕITJAD ÜLDARVESTUSES

(selektsioonietapi sõjalis-tehnilised ülesanded + missioonietapil täidetud kaugluureülesanne)

1. Šveits	31 358 punkti
2. Norra I	31 349 punkti
3. Šveits	30 240 punkti
4. Saksamaa	29 909 punkti
5. EROK I	29 728 punkti

JÄRELDUSED, MILLENI JÕUDSIN MISSIOONIL ŠVEITSI MÄGEDES:

- Rohkem kommunikatsiooni.
- Lahingus ei toimi ainult hääl.
- Kindlaim viis teave selgeks teha on käega suunata.

Kaplanite tööriistakast on tööriistu täis

Kaitseliidu vanemkaplan major Aivar Sarapik näeb Kaitseliidu malevate kaplanite tegevust laiemalt kui vaid matustel teenimine

Tekst: TAIVE KUUSE

On teada, et kõikidel Kaitseliidu malevatel on nüüd oma kaplan. Kas see kannab eesmärki kõik kaitseliitlased usku pöörata?

Kaitseliidu peastaabis on kaplan ametis olnud juba 2003. aastast. Sellest ajast olen ka vahelduva eduga kaplanitegevust edendanud. Et jagasin ametit Noorte Kotkaste peavanema tööga, sai kaplanina täidetud eelkõige prioriteetseid ülesandeid: õnnistamised, matused, tseremoniaalsed üritused.

Jaanuaris oli ajalooline sündmus: esimene kaplanite koolitusseminar, kus võtsime kokku Kaitseliidu malevate juures töötavad kaplanid. Seni on see struktuur toiminud n-ö isevoolu teed. Osa malevate juurde olid juba varem käskkirjaliselt kinnitatud kaplanid, teistel mitte. See protsess on nüüd käima läinud ja ka jaanuarikoolitus oli just selleks korraldatud, et õppida üksteist tundma. Ning kuulda Kaitseliidu ülemalt, mida ta kaplanitelt ootab. Milliselt taustalt on pärit need väärtushinnangud ja väljakutsed, mille alusel tahetakse näha kaplanit aktiivselt tegutsemas. Kaplani sisuline töö on ikkagi nõustamine. Ja nõustamise puhul peame silmas kõike seda, mis on seotud moraalküsimustega. Samuti eetikakoodeksiga seotud eetikaprobleemid, sest eetikakoodeks on kaitsevääs juba peaaegu kolm aastat olemas ja seda tuleb üha rohkem rakendada ka Kaitseliidus.

Nõustamise ehk ka moraali- ja eetikaküsimustega saab tegelda ka psühholoog või suhtekorraldaja. Mis aga teeb kaplani ülesande eriliseks?

Kaplan haldab ja jääb haldama tervikut. Tervikusse kuulub ka institutsiooni teenindamine. Psühholoog nõustab inimest vastavalt konkreetsele juhtumile, ega tee enamasti or-

Kaitseliidu vanemkaplan kapten Aivar Sarapik ütleb, et maleva kaplanid on sotsiaalse ajaloo kandjad, mäletajad, meeldetuletajad.

ganisatsiooni kui terviku analüüsi. Psühholoog ei saa mingil juhul olla sotsiaalse ajaloo kandja, mäletaja, meeldetuletaja. Öeldakse küll, et Eesti inimene pole usklik. Kuid statistika näitab, et Eestis on kuni 400 000 usklikku, mis on üsna suur arv – ikkagi kolmandik rahvastikust.

See tähendab, et nende vajadused peavad olema rahuldatud.

Mida kaplani töö siis sisaldab. Elu lõpeb ikka surmaga, seepärast tuleb korraldada matuseid. Elus on palju kirikliku taustaga üritusi, nagu laulatused ja ristimised ning kõikvõimalikud pühitsused. Pühitsuste eel on alati palveteenistused. Need on tegevused, mille kaudu kirik on ühiskonnas aktiivne ja mille kaudu ta koguduse liikmeid liidab. See on sisuline sild, mida psühholoog ei pruugi täita. Psühholoogid on peretoetusprogrammi kaudu kaasatud ka kaplaniteenistuse protsessi. Peretoetusprogramm on mõeldud välis-lähetuses olevatele kaitseväelastele ja nende peredele.

Mida Kaitseliidu ülem kaplanite tegevuses oluliseks pidas?

Ülem oli heas mõttes üllatunud, et meil on sellisel hulgal kaplanid olemas. Ta ütles, et kaplanit tuleb kaasata maleva tegevusse. Tuleb olla valmis näitama, et kaplan on olemas. Inimesed võiksid temaga harjuda ja mõista, et on keegi, kellelega võib rääkida. Kaplanitel on ju ka pihisaladuse kohustus. Kui probleemid on tõsised, siis nad kaplani teada ka jäävad. Ja kui inimese räägitu vajab institutsionaalset lahendust, avab kaplan taustsüsteemi nii palju kui võimalik lähtuvalt usust, moraalist ja eetikast. Enamasti on võimalik teema lahti rääkida ka teise nurga alt.

Organisatsiooni ehitamine, kogu missiooni ja visiooni kandmine on tagantpoolt ette tegevus ja eeldab suure pildi taju. Et üldse kaplaniks saada, peab kandidaat lõpetama vaimuliku kõrgkooli, kus õpitakse 4–7 aastat. Samuti peab tal olema kogemus, mis puudutab militaarset

struktuuri. Tegevteenistuses olev kaplan peab vastama kõikidele ohvitseri nõuetele.

Kas see nõue käib kõikide kaplanite kohta?

Et tegemist on Kaitseliidu vabatahtlike kaplanitega, siis seda nõuet sajaprotsendiliselt ei rakendata. Eeldame, et kaplanil on vaimuliku pühitsus ning loodame, et tal on piisavalt suur kogemus inimestega töötamisel ja ta tunneb kohalikku elu. Suures osas ongi ju tegemist kohaliku kogukonna vaimulikega.

Kaplanitel on tegutsemistahe on selged valdkonnad, kus nad saavad tegutseda, samuti Kaitseliidu ülema toetus. Tean, et uurisite ka malevapealike suhtumist. Kuidas toimib koostöö malevate tasandil?

Kaitseliidu malevate pealikud kasutavad kaplani teenimist (kui nii saab öelda) väga erinevalt. Koostöö on igas malevas välja kujunenud omal viisil. Kui vaatame Eestit teravikuna, on kõik valdkonnad kaetud. Kui vaatame Eestit malevate kaupa, oleneb maleva ja kaplani teenitusesuhe paratamatult pealiku ja kaplani sotsiaalse suhtlemise stiilist. Kõige olulisem on, et need inimesed oleksid rohkem kui tuttavad. Usalduslik suhe kujuneb pikema protsessi tulemusel. On ilus ütlus, et tuleb püüda näha juukse kasvamist. Me ei näe seda igal hetkel, kuid nad siiski kasvavad. Ka kaplani ja maleva suhte kujunemine on pikaajaline protsess. Kaplanite valmisolek tegutseda on pidev. Vaimulik on alati reageerimisvõimeline. Malevapealik peab ise välja ütleva, kus ta kaplanit kaasata saab. Praegu töötatakse välja kaplanite tööjuhendit.

Milline on malevapealike valmisolek?

Ma ei taha anda hinnanguid, sest hinnang eeldab vastandlikke pooli. Tekib pingeväli ja kes see ikka tahab pingega elada. Võib siiski tõdeda, et kõik need malevad, mis on korraldanud üleriigilist võidupüha paraadi, on teadvustunud ka kaplani olemasolu ja vajadust, sest kaplan on seal olnud nähtav. Kõikidel malevapealikel on ka tulnud osaleda matustel, nad on ka seetõttu suhelnud kaplaniga ja sealtki on alanud koostöö. Võib-olla matus on kurbade tunne-

tega seotud näide, aga usuinimesele on surm alati pääsemine ja sellesse suhtutakse kui loomulikku protsessi. Saab rääkida ka kõikvõimalike aksamaste õnnistamisest, lippude pühitsemisest, tähtpäevalistest üritustest, kuhu kaplan kutsutakse.

Eelmise aasta malevapealike seminaril rääkisime eetilistest väärtustest kaitsejõudude süsteemis. Seal teadvustati väga selgelt probleemide valdkondi ja anti mõista, et tuleb tegelda küsimustega, mis puudutavad eetilisi väärtusi ja moraalselt pärandit.

Iga kaitseliitlane teab, et kui keegi on surunud, tuleb kaplan abiks, kui on vaja midagi õnnistada, tuleb kaplan meelde, kui on rivistused – kõik peavad loomulikuks, et kaplan esineb. Aga nõustamine, millest alguses juttu oli? Hingehoiu valdkond? Saan ma aru, et selles valdkonnas praegu oluliselt ei tegutseta? Kas see on üldse oluline teema?

Religioossus on alati väljaspool aega ja ruumi, me ei saa panna sellele mõõdikut. Me ei saa panna ajalist piiret, et nüüd tegelesime asjaga ja nüüd on see valmis. Me ei saa lambaid lugeda, et kes on meiega ja kes on piltlikult öeldes meie vastu. Ma veel kord kinnitan, et väldin igasugust polarisatsiooni ja missioon kui sellist, kus n-ö kirikulipp käes käib kogudusse värbamine – seda ei tehta mitte mingil juhul. Iga inimese liitub kogudusega oma südametunnistuse järgi.

Kaplani tööd malevas kannab kolm märksõna: eesmärgikeskus, objektile orienteeritus ja ülevalt alla juhtimine.

Tean kaplaneid, kes käivad väliüritustel ja on oma meestega kogu aeg kaasas. Suhtlevad malevlastega aktiivselt ja nendel on selles mõttes usalduse loomise töö juba tehtud. See, et kaplan on nähtav ka õppustel või muudel maleva üritustel, on tegelikult perspektiiviküsimus. Mida rohkem sellest räägime, mida rohkem teadvustame malevale kaplani olemasolu, selle

kaudu areneb ka nimetatud tegevusvaldkond. Kui kaplan on kättesaadav, küll jõutakse tema juurde ka abipalvega.

Praegu tundub, et kui inimene on usupime ja ei taha olla kirikuga seotud, ei ole tal põhjust ka kaplaniga suhelda.

Vastupidi. Kui tekivad probleemid, tuleb kindlasti leida inimene, kellelega saab rääkida. Kui kriis on tingitud mingist kindlast juhtumist, on vaja professionaalset abi. Kui räägime üldtaustast tulevatest muredest ja kurtmisvajaduse hetkel satub lähedal olema kaplan, saab ja võib temaga rääkida. Kaplaniteenistus ongi tegelikult suures mahu kohalolekuteenistus. Kaplan peab olema nähtav ja kättesaadav. On hea, kui keegi, nähes trotsivat meest, kes vajab abi, teab, et maleval on kaplan, ja oskab anda nõu, et näe, siin on number, helista kaplanile. Kaplanid on 24 tundi kättesaadavad juba sellepärast, et nad on vaimulikud.

Kaitseliidu Jõgeva maleva kaplan nooremleitnant Raino Kubjas õnnistab Jõgeva maleva Kirna õppekeskuses asuvat tulealtarit. Kaplani juhatada on ka Jõgeva maleva orkester.

Tihti ei saada aru, miks on vaja kaplani osalust, miks ta käib ühel või teisel üritusel, kus tal pole justkui ülesannet. Vastupidi, kaplan annab tagasisidet ülemale, kes annab omakorda tagasisidet inimestele, kes küsivad, kuidas läks. Ütlen veel kord: kaplanitel on paratamatult suurem pagas juba suhtlemise osas ja suurem kogemus pingetega töötamisel (see puudutab stressi, konflikte ja nõustamise meetodeid). See on nagu tööriistakast ja meil, kaplanitel, on seal neid tööriistu piisavalt. Kui kaplan on kohal, siis ta ka reageerib, kui selleks on vajadus. Ja kui vajadust ei ole ... siis jumal tänatud.

Ütlen veel kord: me ei tegele värbamisega, oleme oikumeeniline teenistus, st me katame Eesti kirikute nõukogus olevate kirikute taustsüsteemid. Kirikute nõukogus on esindatud seitse traditsionaalset Eesti kirikut, kogudust.

Kas ma saan õigesti aru, et väljend “ei tegele värbamisega” tähendab, et te ei meelita inimesi usku?

See on puhtalt perekondlik asi, inimese eneseleidmise küsimus. Oleme tihti kuulnud väiteid, et nüüd tahetakse pöörata ja miks on kaitseliitlased sunnitud kuulama kaplani juttu. Mitte keegi ei ole sunnitud. See on lihtsalt meie kultuurikontekstis ja aegruumis välja kujunenud teenistus. Sellel on oma traditsioon ja põhjused. Sellises tugevas institutsioonis, nagu seda on sõjavägi ja ka Kaitseliit, tekivad paratamatult pinged. Ei saa unustada, et kaplanitel on kolm põhilist tegevussammast ja üks neist on ka militaarsus. Oluline on militaarse maailma teadvustamine ehk tegelikult käsu all olemine. Seal tekivadki tihtipeale pinged ja nendega tuleb tegelda, kusjuures tegelda professionaalselt.

Kui keegi liitub selle tegevuse kaudu kogudusega, on hästi. Olen kaplanitelt kuulnud, siis paljud koguduse liikmed on ka kaitseliitlased. Seal on see kokkupuutepunkt. See on elumõtte tasand ning usust välja kasvava tahte ja soovide tasand. Me ei saa mitte mingi valemiga ära jätta hingamist – me kõik hingame. Vaimu-elu, hingeelu – see on osa meie elust. Liiklusekirjad kehtivad ka neile, kes käivad jala. Seda enam nende-

le, kes sõidavad autoga. Igal pool on omad reeglid ja hingeelu maailm on samasugune.

Kaplan on alati eesmärgikeskne. Sest probleem peab lahenuma võimalikult kiiresti ehk teisisõnu: parim viis probleemi lahendamiseks on seda ennetada. Ehk teadvustada

endale, mis on eesmärk, kuhu tahame liikuda ja mis on see seisund, see hoiakute kogum, mida me tegelikult vajame.

Kaplani tööd malevas kannab kolm märksõna: eesmärgikeskus, objektile orienteeritus ja ülevalt alla juhtimine. **KK!**

Kaitseliidu Kooli ülem nooremleitnant Riina NEMVALTS

Sündinud 27. aprillil 1972 Põlva maakonna Laheda valla Tilsis külas

HARIDUS

2003–2005 – Tallinna Ülikool, andragoogika eriala, haridusteaduste magister

1994–2002 – Tartu Ülikool, etnoloogia eriala (*Baccalaureus Artium*)

1987–1990 – Põlva Keskkool, bioloogia eriklass

1979–1987 – Tilsis 8-klassiline kool

TÄIENDKOOLITUS

2007 – ametikohtade hindamine (FONTES); erialaohvitseri baaskursuse II moodul (KVÜÖA)

2006 – esmaabi põhikursus (Andrus Lehtmetsa kursus)

2005 – vaimse tervise edendamise võimaluste konverents (ERSI)

2004 – juhtimiskursus III (Taani Kodukaitse Akadeemia); Naisten maastotaidot (Maanpou-lustuskoulutus RY); Vägivallatu suhtlemine (AMI)

2003 – reservrühmaülema kursus (KVÜÖA)

2002 – juhtimiskursus II õpetajakursus (Taani Kodukaitse Akadeemia); juhtimiskursus I õpetajakursus (Taani Kodukaitse Akadeemia); väljaõppetehnoloogia kursus (Taani Kodukaitse Akadeemia)

2001 – “Suhtekorralduse põhitõed” (Essentia Koolituse OÜ); treenerikursus (Taani Kodukaitse Akadeemia);

2000 – juhtimiskursus (Riksförbundet Sveriges Lottakärer); juhtimiskursus II (Taani Kodukaitse Akadeemia)

1999 – instruktorkursus (Taani Kodukaitse Akadeemia); projekti juhtimine (Maaelu Arengu Instituut); juhtimiskursus I (Taani Kodukaitse)

1998 – “Suhtlemine kriisi ja tavaolukordades” (Praktilise Psühholoogia Koolituskeskus); juhtimiskursus (Riksförbundet Sveriges Lottakärer)

1997 – esmaabi algkursus (Andrus Lehtmetsa Esmaabi Koolitus)

1996 – “Avalik esinemine” (õppekeskus Tõru)

TEENISTUSKÄIK

Alates 1. septembrist 2007 Kaitseliidu Kooli ülem

2006–2007 – Kaitsejõudude Peastaabi personaliosakonna haridus- ja väljaõppejaoskonna vanemstaabiohvitser

2001–2006 – Kaitseliidu Kooli instruktor

1999–2001 – Naiskodukaitse piirkonnainstruktor

AUASTMED

2003 – lipnik

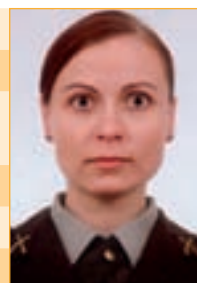
2006 – nooremleitnant

AUTASUD

Naiskodukaitse Liiliaristi III ja IV klass; Kaitseliidu teenetemedali II ja III klass; Kaitseliidu Kooli teeneterist; Kaitseliidu Tartu maleva teenetemärk; Naiskodukaitse teenetemärk

HOBID: lugemine, jooga, matkamine, vabatahtlik tegevus Naiskodukaitstes

PEREKONNASEIS: lahutatud, 15-aastane tütar Erle

Kaitseliidu varade tagastamisest ning tema valduses ja kasutuses olevate varade üleandmisest

Tekst: AIVAR ENGEL, kapten, Kaitseliidu Tallinna malev, õigusteaduse magister

Riigikogu võttis 1999. aasta 8. veebruaril vastu Kaitseliidu seaduse, mille § 40 lõike 1 kohaselt "Vabariigi Valitsus annab hiljemalt ühe aasta jooksul pärast käesoleva seaduse jõustumist Kaitseliidule ja tema malevatele tasuta üle sellise enne 1940. aasta 16. juunit nende omandis olnud vara, mille üleandmist neile Kaitseliit taotleb ja mida on võimalik nende omandisse üle anda ning mis on neile vajalik käesolevas seaduses ja Kaitseliidu põhikirjas sätestatud ülesannete täitmiseks". Ühtlasi sätestas sama paragrahvi lõige 3, et vabariigi valitsuse määratud riigivara valitseja annab Kaitseliidu valduses ja kasutuses oleva riigivara, v.a riigi omandis olevad lahingurelvad, laskemoon ja muu sõjaline varustus, Kaitseliidu omandisse kuue kuu jooksul pärast käesoleva seaduse jõustumist, seega alates 1999. aasta 5. märtsist. Paraku ei suudetud eelnimetatud tähtaegu erinevatel põhjustel järgida.

TÄHTAEGADE PIKENDAMISEST

Alles 2005. aasta 16. novembril pikendas Riigikogu uuesti vastavaid tähtaegu § 40 lõikes 1 nimetatud vara osas kuni 2008. aasta 31. detsembrini ja lõikes 3 nimetatud Kaitseliidu valduses ja kasutuses oleva riigivara osas kuni 2006. aasta 31. detsembrini.

Vabariigi valitsuse esitas 11. septembril 2007 Riigikogu menetlusse Kaitseliidu seaduse § 40 muutmise seaduse (92 SE) eelnõu, millega pikendatakse varade tagastamise ja üleandmise tähtaegu 2012. aasta

31. detsembrini. Teiste sõnadega: Kaitseliidu seaduses 1999. aastal kavandatud Kaitseliidu varade tagastamise üheaastast (§ 40 lg 1) ja Kaitseliidule varade üleandmise kuuekuulist (§ 40 lg 3) tähtaega pikendada kokku üle 13,5 aasta.

Seaduse (92 SE) eelnõu seletuskirja ja Kaitseliidu seaduse § 40 lõike 1 kohaselt kuulub Kaitseliidule ta-

gastamise 21 objekti (kokku umbes 69 ha). Tagastamisprotsess on olnud pikaajaline ja komplitseeritud ning sõltunud ka kooskõlastuste saamisest. Kaitseliidu seaduse muutmise (92 SE) seaduse eelnõu § 40 lõike 3 muudatuse kohaselt lihtsustatakse Kaitseliidu valduses ja kasutuses oleva riigivara üleandmist ja jäetakse ära vastava otsuse tegemine vabariigi valitsuse poolt ning kohaldatakse riigivaraseaduse § 27 sätestatud korda. Kaitseliidu omandisse tuleks vastava lõike alusel anda kaheksa objekti, millest osa vajab Kaitseliiduminstreeriumi valitsemise alla vormistamist koostöös keskkonnaasutustega.

Tulles tagasi Kaitseliidu vara tagastamise juurde, siis minu teada ei ole õigusvastaselt võõrandatud vara tagastamisel teiste õigustatud subjektide puhul eriti rakendatud lisatingimust, nagu Kaitseliidu puhul, et vara peab olema vajalik Kaitseliidu seaduses ja Kaitseliidu põhikirjas sätestatud ülesannete täitmiseks. Selline säte on küll ka Tartu Ülikooli seaduses, mille § 13 sätestab vajalikkuse tingimuse. Omandireformi aluste seaduses (edaspidi ka ORAS)

sätestatud printsiibi kohaselt tuleb õigustatud subjektile vara tagastada või hüvitada. Kaitseliidu seaduse § 13 lõike 3 punkt 5 sätestab Kaitseliidu keskkogu ülesandena "kinnisvara omandamise, võõrandamise ja pantimise otsustamine käesoleva seaduse § 34 lõikes 5 nimetatud loa saamiseks".

ÕIGUSKANTSLERI SEISUKOHT

Õiguskantsler avaldas oma 16. novembri 2004 kirjas nr 9-4/1543 vastuseks Kaitseliidu keskrevisjonikomisjoni liikmete järelepärimisele seoses Kaitseliidu varade tagastamisega tekkinud probleemidega järgmise arvamuse.

Kaitseliidu seaduse § 40 lg 1 kohta: "Tsiteeritud paragrahvis tuuakse välja mitu olulist tingimust varade tagastamise osas. Esiteks peab Kaitseliit varade tagastamist taotlema; teiseks peab olema vara võimalik nende omandisse üle anda ja kolmandaks vara peab olema neile vajalik seaduses ja Kaitseliidu põhikirjas sätestatud ülesannete täitmiseks.

Õiguskantsler tõdeb kokkuvõtlikult, et vara tagastajal ei ole hindamisruumi ja ta on seotud Kaitseliidu keskkogu otsusega.

Järgnevalt tuleb küsida, kas need tingimused on koos-

kõlas ORASe kui üldseadusega. Või on tegemist erandiga, mille kehtestamiseks peab olema mingisugune oluline põhjus.

Esimesed kaks tingimust, s.o. taotluse esitamine ja üleandmise võimalikkus on selgelt toodud ära ka ORASes. Omandireform ei ole automaatne, vaid menetluse algatamise tahe peab tulenema õigustatud subjektilt. Omandireform ei tohi tekitada uut ülekohtu ega rikkuda teiste isikute õigusi. Seega võib tekkida olukord, kus vara on heauskses omandis ja seega ei ole võimalik vara tagastada õigustatud subjekti-

le. Selliseid situatsioone reguleerib ORAs § 12 lg 3. Ainult nimetatud sättes toodu alustel ei kuulu vara tagastamisele.

Kaitseliidu seadusesse on lisatud ka vajalikkuse tingimus. ORAs § 9 lg 4 ütleb, et avalik-õiguslikele juriidilistele isikutele tagastatakse vara ORAses sätestatud alustel ja vabariigi valitsuse kehtestatud korras. Seega üldpõhimõtted ja volitused peavad tulema ORAsest. See aga ei tähenda, et tingimusi, mida ei ole nimetatud ORAses, ei saaks kehtestada. Nii ütleb õigusvastaselt võõrandatud vara tagastamise korra p 4, et "vara tagastamiseks ei tohi kehtestada täiendavaid piiranguid ega lisanõudeid, võrreldes seaduste ning nende alusel vastu võetud vabariigi valitsuse määrusega". Eesti Vabariigi põhiseaduse § 3 esimesest lõikest tuleneb seaduslikkuse nõue ehk "riigivõimu teostatakse üksnes põhiseaduse ja sellega kooskõlas olevate seaduste alusel". Seega, olenemata sellest, et ORAS ei näe ette vajalikkuse tingimust, võib selle siiski kehtestada seadusega. Sarnase sõnastusega säte on kirjas ka Tartu Ülikooli seaduses, mille § 13 sätestab vajalikkuse tingimuse tagastatavate varade omandamisel. Lisaks ütleb Kaitseliidu seaduse § 40 lg 2, et "vara, mida Kaitseliit vajab vastavalt keskkogu otsusele, aga mida ei ole võimalik temale tagastada, asendatakse samaotstarbelise varaga riigi kulul". Õiguskantsler tõdeb kokkuvõtlikult, et vara tagastajal ei ole hindamisruumi ja ta on seotud Kaitseliidu keskkogu otsusega.

Võimalik, et eeltoodu (vajalikkuse hindamine) ongi olnud Kaitseliidule vara tagastamise pikalevenimise üks põhjusi. Kui käesolev eelnõu võetakse seadusena vastu, siis, arvestades varasemaid § 40 rakendamise tekkimise probleeme, tuleb küsida, millised on poliitilised ja õiguslikud tagatised, et varad antakse Kaitseliidule üle või tagastatakse hiljemalt 2012. aasta 31. detsembriks. Riigikaitsekomisjoni esimehe Mati Raidma arvates peaks seaduse tõhusaks rakendamiseks vara tagastamise ja üleandmise kohta koostama konkreetse kava, mis oleks hilje-

malt 2012. aasta 31. detsembriks ka realiseeritav.

Loodan, et seekordne varade tagastamise ja üleandmise tähtaegade pikendamine on viimane

ning Kaitseliidule tagastatakse tema vara ning antakse veel enne sätestatud tähtaega üle seaduses ettenähtud tingimustel ja korras tema kasutuses ja valduses olev riigivara. **KK!**

MALEVATES

HARJU

Kaitseliidu Harju malev tähistas 90. aastapäeva kahe peoga Tallinna Lillepaviljonis. 25. septembril võttis Kaitseliidu Harju maleva pealik major Urmas Susi vastu Kaitseliidu koostööpartnereid. Oktoobri alguses sõitis grupp Harju maleva liikmeid külla Soome reservohvitseridele, kes on aidanud harjulasi koolitada. 13. oktoobril oli Lillepaviljonis taas major Urmas Susi vastuvõtt, seekord Kaitseliidu Harju maleva liikmetele ja nende kaasadele.

TALLINN

Kaitseliidu Tallinna maleva Nõmme malevkonnas algatati kevadel tava tulla kokku iga kuu esimesel ja kolmandal teisipäeval, et omandada uusi teadmisi ja kogemusi. Üritustejada jätkub ka sellel sügisel. Teisipäevakuteks kutsutud kogunemistel ei võeta arutlusele üksnes militaarteemasid, vaid kõikvõimalikud inimesi huvitavad valdkonnad. Kevadel tutvusid Nõmme malevkonna liikmed näiteks kord fotograafia saladuste, teine kord riskijuhtimise tarkustega. Malevkonna juhid kutsuvad kõiki üles andma teada inimestest, kes võiksid huvitava teemaga teistele esineda (nt pärast läbitud koolitust ka teistele saadud teadmisi jagada). Korraldajad loodavad, et sellised üritused seovad malevkonna liikmeid tihedamalt omavahel ja malevkonnaga. Teisipäevakutest võivad osa võtta kõik malevkonna liikmed, aga ka nende pereliikmed ja tuttavad.

<http://kaitseliit.artaxis.ee/>

VALGAMAA

Vastavalt Kaitseliidu ja Eesti Politsei vahel sõlmitud lepingule koostatud koostöökavale kohtusid Valgamaa kaitseliitlased ja politseinikud 26. septembril A-kategooria pioneeriõppusel. Kaitseliidu Valga maleva pealik kapten Rein Luhaväli ütles, et õppusel osales kümnekond politseinikku. "Peamine eesmärk oli, et nad tunneksid ära lõhkeaineid ja -seadeldisi, kui nad oma töös peaksid nendega kokku puutuma," selgitas Luhaväli. Peakoolitaja oli staabialohvitserist pioneer veebel Tiit Kägu Kaitseliidu peastaabist. Teda toetas üks Valga maleva kaitseliitlane, kellele see õppus oli võimalus tõsta oma kategooriat.

VIRU

Kaitseliidu Viru malevas peeti 12. augustil Rutja lasketiirus esimene laskevõistlus nimetusega "Kuldne kuul". Võistlus sai nime rohkem kui meetrikõrgusest mürsukestast valmistatud rändkarika järgi. Auhinnale graveeritakse võistluse võitnud võistkonna mõlema liikme nimed. Tänavused võitjad olid Peeter Pops ja Hannes Reinomägi Viru maleva staabi võistkonnast. Individuaalses paremusjärjestuses osutus parimaks Aleksei Osokin Eesti Politseist. Võistluse formaat oli suuresti tuletatud üha populaarsemaks muutunud Eesti Reservohvitseride Kogu laskevõistlusest, kus lastakse võimalikult erinevate relvadega tihedusele. Kokku lasid võistlejad kaheksast erinevast tulenuiast distantsidel 25 kuni 300 meetrit. Kõik osalejad said relvad tiirus ja seega välistati isiklikest teenistusrelvadest tulenevad eelised.

VÕRUMAA

Kaitseliidu Võrumaa malev tähistas 8. septembril pidulikult 90. aastapäeva.

Eesti välispoliitika filosoofiast? III¹

Tekst: TOOMAS VARRAK

RAHVUSLIKUD HUVID JA VÄLISPOLIITIKA

Rahvuslikud huvid välispoliitikas on tihedalt seotud rahvusliku identiteediga, mille on kujundanud ajalugu. Sellest identiteedist sündis Eestis laulev revolutsioon, mille kandvaks ideeks oli rahvuslik taassünd. Taassünnipoliitika eesmärk oli kaitsta rahvuslike huviseid Nõukogude koloniaalpoliitika hukatuslike tagajärgede eest, luua tingimused iseseisva rahvana püsimiseks, säilitada oma kultuur ja kontroll oma ajaloolise kodumaa üle.

Nüüd on rahvuslik taassünnipoliitika Venemaa ja Lääne ühise surve tõttu kunstlikus vähemusteküsimuses (tegelikult aga Nõukogude agressiooni ja koloniseerimispoliitika tulemuste seadustamises) asendunud nõukogude malli internatsionalistliku rahvuspoliitikaga. Selle eesmärk on integreerida eestlaste püüdlusi valdavalt passiivselt või vaenulikult kõrvalt vaadanud sisserännanud elanikud, anda neile kodakondsus, kaasata nad poliitikasse ja luua nii multikultuurne Eesti. Rein Taagepera mõtles multikultuurse Eesti kodaniku märkimiseks välja isegi uue mõiste – eestimaalane. See vastab üsna üheselt nõukogude ideoloogilisest arsenalist pärit mõistele nõukogude inimene. Viimane tähistas samuti uut ajaloolist ja poliitilist (kuid etnilisest küljest sisutihja, mehaanilist, koloniaalpoliitika tulemusel tekkinud) ühtsust.²

Sellise poliitika tagajärjeks on vähemuse mõiste hägustumine, erinevuste kadumine tegelike ajalooliste vähemuste (näiteks peipsivenelased, setud) ning selliste võõrkeelsete ja -kultuuriliste kogukondade vahel, kes loodi sihikindla poliitikaga jõuga alistatud põlisrahvas koloniaalseks allutamiseks nende enda ajaloolisel kodumaal. Integratsioonipoliitika tulemusena on Eesti uusasukail kadunud laulva revolutsiooni aastail tekkinud hämar arusaam, et midagi nende Eestis viibimise õigusliku küljega on viltu.

Enamgi veel, selline integratsioonipoliitika ei tee vahet uusasukatel, kes tõsimeeli soovivad integreeruda taastatud Eesti riiki ja ühiskonda, ning teistel, kes peavad Eesti riigi taastamist oma inimõiguste rikkumiseks ja esindavad siin Vene-Nõukogude koloniaalpoliitika järjepidevust. Esimesed kujutavad endast aktivat Eesti ühiskondlikus ja kultuurielus, annavad sellesse oma positiivse panuse, kaotamata seejuures oma rahvusliku identiteeti. Teised on pideva poliitilise ja ühiskondliku ebakindluse allikaks, kellest on võimalik luua Eestis viies kolonn. Uusasukate selle osa tuumik pärineb omaaegsest Interrinde liikmes- ja toetajaskonnast ning just neile on suunatud Venemaa aktiivne propaganda venelaste inimõiguste rikkumisest, fašismi mahitamisest jms Eestis. Tegelikkus näitab, et see propaganda ei ole kahjuks mõjutu.

VÕÕRELANIKKONNA ARENGUST

Võõrpäritolu elanikkond tunneb end arvukuse ja ühise kommunikatsioonikeskkonna liikmeks oleku tõttu ning kodakondsusest sõltumata ühise kogukonnana. Seetõttu kujutab ta endast sobivat auditooriumi Eesti-vaenulikule propagandale, mis nõukogude mallide järgi moonutab ajalugu ja püüab manipuleerida Eesti poliitikaga (Varrak 2005: 28–33). Ehkki see propaganda astub näiliselt välja humanismi, inim- ja vähemuste õiguste kaitseks, seisnevad selle tõelised eesmärgid muus. Neid väljendab vene kommunistide liider Genadi Zjuganov, öeldes, et “Eesti kirdeosas kompaktselt koos elavad venelased, ukrainlased, valgevenelased, kelle osakaal ületab 80% sealsest elanikkonnast, võivad ühel päeval referendumil hääletada Venemaaga liitumise poolt. Neil on selleks juriidiliste ja rahvusvaheliste normide kohaselt õigus” (Mihkelson 1996). Asjaolu, et tegemist on lähiminevikus Eestisse asunud kolonistidega või et Eestil riigina

on õigus territoriaalsele puutumatusale ja terviklikkusele, ei lähe sellisele mõtteviisile korda.

Kümmekond aastat pärast iseseisvuse taastamist näitab ka monitooring, et multikultuurse Eesti poliitika on enamikul siinsetel uusasukatel kõrvaldanud kahtlused, mis puudutasid Eesti vabatahtlikku ühinemist N Liiduga. Nüüd on nad peaaegu üksmeelsed, et mingit okupatsiooni ja vägivaldset liitmist pole kunagi olnud (BNS 2002).

Sellest tulenevalt ei näe enamik uusasukaid oma nõukogudeaegses ümberasumises Eestisse enda seisukohalt enam mingit probleemi, mis eristaks neid õigusjärgsetest Eesti kodanikest. Asjaolul, et uusasukatena ei aidanud nad aktiivselt kaasa Eesti riigi taastamisel, st ei käitunud kodanikena, ei ole nendele samuti mingit tähtsust. Seetõttu suhtuvad nad ükskõikselt või vaenulikult Eesti vabadusvõitluse ja -võitlejatesse, eriti nendesse, kes olid sunnitud seda tegema Saksa mundris. Nendele inimestele ja sündmustele püstitatud mälestusmärgid või nende mälestuseks korraldatavad üritused jätaavad enamiku uusasukatelt külmaks, kutsuvad neis esile vaenulikkust või lausa ründeid. Suhtumine Eesti ajaloosse on tegelikult veelahkmeks, mis eristab kodanikud (ja need, kes soovivad kodanikeks saada) ning võõrad, ehk nagu ütleb Carl Schmitt, eristab sõbrad ja vaenlased. Selle erinevuse ignoreerimine või unustamine näitab poliitilist ebaprofessionaalsust, on aga omane pragmaatilisele poliitikale. Kokkuvõtteks võib öelda, et ametlik integratsioonipoliitika on laulva revolutsiooni rahvaliidumise poliitiliste eesmärkide suhtes kontraproduktiivne.

ASJATUD ILLUSIOONID

Millised ka ei olnud juulilepete sõlmimise motiivid, olid lepingud rajatud poliitikavõõrale lootusele, et edasised

suhted kahe riigi vahel arenevad heanaaberlikkuse alusel, Venemaa arvestab Eesti õiguste ja huvidega ning lepingu sõlmimine on Eesti-poolne hea tahte avaldus, kompromiss, millele Venemaa vastab samasuguse hea tahtega Eestile olulistes küsimustes.³ Venemaa kogunud välispoliitikas on niisugused eesmärgid täiesti eba-professionaalsed ja poliitikavõõrad. Venemaa välispoliitika ülesanne oli viia riik läbirääkimistel välja sellest moraalsest ja õiguslikust ummikust, kuhu ta perestroika tulemusel oli sattunud. Seejuures ei olnud olukorra põhjused mingites otsustes poliitilistes vigades, vaid asjaolus, et esimest korda Nõukogude riigi ajaloos püüdis poliitiline juhtkond anda oma tegevusele ka moraalse mõõtme ja demokraatliku iseloomu.

Venemaa välispoliitika seisukohast oli niisugune püüdlus viga. Eestile tähendasid moraal ja demokraatlikud taotlused agressiooni ja anneksiooni fakti kaudset tunnustamist ja olid seetõttu oluliseks eelduseks iseseisvuse taastamisel. Selle eelduse pinnalt lahkumine järgnenud läbirääkimistel Venemaaga (põhjemdamata) lootuses vastastikkusele oli tegelikult Eesti-Vene suhetes pöördemoment, mille käigus vahetusid rollid. Sisuliselt oli see Eesti taganemine positsioonidelt, mille kaitsmine lubas üldse Eesti riigi taastada.

Milleni taganemine tegelikult viis, võis kogeda mõni aasta hiljem. Põhimõtteliselt oleksid juulilepped pidanud kahe riigi suhteid normaliseerima, tegelikult aga hoopis pingestasid neid, sest nüüd esitas Venemaa normaliseerimise tingimustena Eestile uued nõudmised. Neist nähtus, et Venemaa ei käsitle Eestit enam iseseisva, vaid vasallriigina. Nõudmisteks olid: (1) tingimuste loomine vene keele kasutamiseks piirkondades, kus mitte-eestlased on ülekaalus; (2) naturalisatsioonitempo kardinaalne kiirendamine, et venekeelsete kodanike arv suureneks aastas 15 000–20 000 võrra; (3) Moskva patriarhaadile alluva õigeusu kiriku registreerimine Eestis ning sellele soodsate tegutsemistingimuste loomine; (4) rahvusvähemuste kaitse raamkonventsiooni ratifitseerimisel tehtud piirangute (mis laiendavad konventsiooni ainult Eesti kodanikele) tühistamine, Eesti seaduste vastavusse viimine selle konventsiooniga; (5) venekeelse keskhariduse jätkamise seadusandlik garanteerimine, riigieelarveliste vahendite suurendamine venekeelse kõrghariduse laiendamiseks; (6) Eesti välismaalaste seaduse muutmine, kindlustamiseks endistele KGB ohvitseridele sotsiaalsed tagatised; (7) N Liidu sõjaveteranide jälitamise lõpetamine seoses genotsiidi ja inimsusevastaste kuritegude uurimisega Eestis (Sildam 2002). Kui Eesti need tingimused rahuldaks, ei oleks Eesti Vabariigil ja ENSV-l enam tõesti mingeid erinevusi.

KAS EBAREALISTLIK SEISUKOHT?

Pragmatilise mõtteviisi pooldaja või skeptiku arvates on käesolev kirjutis rajatud ebarealistlikule seisukohale, nagu võiksid Eesti suhted Venemaaga olla rajatud rahvusvahelisele õigusele. Nii kinnitas endine välisminis-

ter, praegune Eesti Vabariigi president Toomas Hendrik Ilves 1998. aasta 30. aprillil Tartu Ülikoolis peetud aulaloengus, et “õigusega pole meie piirkonnas välispoliitikal mingit pistmist, [...] sellises maailmas õigluse nõudmine paraku tulemusi ei too” (Ilves 1998: 6).

Selles väites ei või olla väga kindel. Tõenäoliselt vajab õiglus küll kompromisse, kuid teatud võimalusi õigusel ja õiglusel Eesti-Vene suhetes 1990. aastate algul igitahes oli. Toonane Ülemnõukogu Presiidiumi esimees Arnold Rüütel kirjutab oma mälestustes, et Eesti-Vene suhete aluse lepingu (1991) allkirjastamise eel peetud mõttevahetuse tulemusel taandus Vene pool mitmest oma varasemast nõudmisest venekeelse elanikkonna õiguste küsimuses. Leping allkirjastamisele järgnenud õhtusöögil saavutati aga suuline kokkulepe piiri küsimuses. Kokkuleppe kohaselt pidi setude ajalooline asustusala jääma Eestile ning N Liidu julgeoleku ja armee ohvitserid ning nende pereliikmed pidid lahkuma Eestist tingimusteta⁴ (Rüütel 2001: 138–140).

Võõrpäritolu elanikkond tunneb end arvukuse ja ühise kommunikatsioonikeskkonna liikmeks oleku tõttu ning kodakondsusest sõltumata ühise kogukonnana.

Kindlasti ei olnud see kokkulepe parimas kooskõlas Ülemnõukogu eelnimetatud otsustega, aga kaheldamatult oli see parem praegusest Eesti-Vene suhete seisust. Igal juhul näitas suuline kokkulepe, et õiguslikel argumentidel on ka Eesti-Vene suhetes võimalusi ja kaalu. Mis puutub piiriläbirääkimiste män-

guruumi, siis see kadus lõplikult alles 18. juunil 1994, st vahetult juulilepete sõlmimise eel, kui president Boriss Jeltsin allkirjastas ühepoolset ukaasi, tähistamaks riigipiiri Vene Föderatsiooni ja Eesti Vabariigi vahel.

Neile, kes argumenteerivad poliitilise reaalsusega, milles õiguslikel suhetel ei olevat kohta, on see sageli vaid ettekäändeks poliitilise tahte ja meeiekindluse puudumisele või selle nõrkusele. William Shakespeare'i parafraaseerides võib öelda, et need on inimesed, kes põhjendavad oma järetegevusi planeetide seisuga horoskoobis. Poliitiline reaalsus on hea argument, et põhjendada oma taganemist kohustustest või vabandada loobumist oma riigi õiguste kaitsmisest poliitilises vaimevõitluses, sh põhiseaduslikest kohustustest, mis on demokraatliku valitsemisviisi aluseks.

Sellise vabanduse näiteks on Toomas Hendrik Ilvese põhjendus, miks Eesti loobus Tartu rahu mainimisest uues piirilepingus: “Rahvusvahelise õiguse spetsialistide rühm tegi oma uurimuses selgeks, et seda vana [NB!] lepingut ei ole uues piirilepingu tekstis vaja taas mainida. Rahvusvaheliste tavade järgi polevat üldse vaja nimetada teisi, varem sõlmitud ning ikka veel kehtivaid lepinguid. Nende jätkuv toimimine on eeldus, alles denonsseerimine lõpetab nende kehtivuse” (Ilves 1998: 6).

PILK TARTU RAHULEPINGULE

Sellises argumentatsioonis jääb puudu korrektsusest. Kehtiva lepingu lõpetamiseks ei ole tingimata vaja lepingut formaalselt denonsseerida. Sama tulemus saame,

kui sõlmime uue lepingu, mis astub eelneva kohale. Kui Eesti sõlmis piirilepingu, milles Tartu rahu ei nimetata ja mis asendab rahulepingu III artikli uue lepinguga, on problemaatiline, kas rahuleping tervikuna enam kehtib või mitte. Väikeriigi ühepoolsete deklaratsioonide kaal selles küsimuses on väike. Venemaa on aga teatanud, et Tartu rahulepingul on üksnes ajaloolise dokumendi väärtus. Uue piirilepingu sõlmimine on igatahes argument selle väite kasuks.

Ühes sellega on Venemaa end vabastanud Tartu rahulepingus antud tõotusest, "loobudes vabatahtlikult ning igaveseks ajaks kõigist suverään-õigustest, mis olid Venemaal Eesti rahva ja maa kohta maksvuselt olnud riigiõiguslike korra, kui ka rahvusvaheliste lepingute põhjal" (Tartu rahu, art II).⁵ Sellise deklaratsiooni õiguslikule tähendusele rahvusvahelises poliitikas ei pruugi reaalspoliitikust skeptik muidugi omistada suurt tähtsust. Ent ei saa mööda vaadata tõsiasjast, et iseseisva Eesti riigi rahumeelsel taastamisel olid lepingutes fikseeritud ja rahvusvahelist tunnustust omavad õiguslikud asjaolud teguriks, millest pole põhjust mööda vaadata.⁶

Neile õiguslikele asjaoludele rajanes paljude riikide, sh USA mittetunnustamispoliitika Balti riikide annekteerimisele 1940. aastal. Nagu märgib Paul Goble, kujutas mittetunnustamispoliitika Balti riikide "1920. aastatest püsiva õigusliku järjepidevuse põhimõtet kinnitavat rahvusvahelist pitsert. Teiseks kujutab Ameerika mittetunnustamispoliitika endast õiguslikku alust, millelt need riigid saavad põhjalikult üle vaadata Nõukogude Liidu poolt ajavahemikus 1940 kuni 1991 nende territooriumil toime pandud teod" (Goble 1997).

Tegelikult on ainus poliitiline reaalsus, millega ka väikeriik peab arvestama, tõsiasi, et ta seisab oma probleemidega üksi ja peab need lahendama peamiselt oma jõududega. Kui keegi on valmis väikeriigi huvide kaitsmisel osalema, siis üksnes seetõttu, et mängus on ka tema enda huvid, ja ta osaleb ainult sinnamaani, kuhu ulatuvad tema huvid. Mõistagi ei ole Eesti võimeline toetuma oma probleemide lahendamisel jõufaktorile, nagu seda saavad teha suuremad riigid. Suuremate riikide kaasamisest tuleb paratamatult nende toetus oma iseseisvuse piiramisega kinni maksta.

Eesti rahvuslikuks huviks ei saa olla osalemine suurriikide geopoliitilises konkurentsis. Iseasi, kas meie geograafiline asend lubab meil sellest kõrvale jääda. Külma sõja järel Euroopas tekkinud olukord, st Lääne-Euroopa suurriikide omavaheliste geopoliitiliste ambitsioonide vähenemine, näib loovat selleks siiski teatud eeldused. Väikerahvana on eestlaste rahvuslik huvi eelkõige soov olla võimalikult iseseisev oma rahvuslike asjade ajamises ja otsustes ning elada ilma välissurveta rahu ja vabaduses. Need eesmärgid ei nõua osalemist ega valikutegemist konkureerivate suurriikide või liitude vahel.

Iseseisvuse taastamise kogemus näitab, et suhetes N Liidu ja Venemaaga oli õiguslikel argumentidel kaal, millega oldi sunnitud arvestama. Seepärast on väide, nagu poleks välispoliitikal õigusega meie piirkonnas mingit pistmist pigem eelarvamuslik kui tõsiasju täiel määral peegeldav. Toona hindas näiteks USA Eesti soovi iseseisvus täielikult taastada liiga kaugeleminevaks ja rahvusvahelisi suhteid destabiliseerivaiks.⁷ Vaatamata vajadusele omada lääneriikide toetust, ei järginud Eesti iseseisvusliikumine neid soovitusi, vaid omi rahvuslike eesmärgi ja lõppkokkuvõttes ka saavutas need.

KOKKUVÕTTEKS

Kokkuvõtteks võiks öelda, et pragmaatiline arusaam (rahvusvahelisest) õigusest ja selle osast poliitikas ei ulatu kaugemale positiivsest õiguskäsitlusest. Õigusel positivistlikus tähenduses on tegelikult enam või vähem suvaline iseloom, sest see on õigus(normi) looja looming. Normi loob ja selle kehtivuse kindlustab riiklik jõud. Norm on instrument, millega jõud korraldab õiguslikult inimeste ja riikide vahekorrad, annab neile (jõu vaatevinklist) mõistliku ja ratsionaalse iseloomu. Seepärast on õiguse roll poliitikas pragmaatilise mentaliteedi seisukohalt jõu kõrval teisejärguline tegur, millele pole põhjust lootusi rajada ja mille võib jätta tähelepanuta.

Tegelikult on õigus sotsiaalse fenomenina midagi hoopis olulisemat kui instrument riikide või valitsuste käes ühiskondlike, sh riikidevaheliste suhete korraldamiseks. Õiguse olemuse ja sellest tuleneva rolli poliitikas

Venemaa välispoliitika ülesanne oli viia riik läbirääkimistel välja sellest moraalsest ja õiguslikust ummikust, kuhu ta perestroika tulemusel oli sattunud.

avab positiivsest õigusest hoopis paremini tava- ja loomuõigus, mille kohaselt täidab õigus ühiskonnas mitte instrumentaalset, vaid eksistentsiaalset funktsiooni. See tähendab, et õigus ei ole midagi niisugust, mis antakse inimestele või ühiskonnale kellegi poolt, vaid on inimeksistentsi olemuslik osa, mida kantakse endas ja mis vajab kaitset välise kallalekippumise eest. On tõsiasi, et õiguse eest olla iseseisev tuleb sageli maksta verega.

Õigusnormid, põhimõtted ja õiguskord ei ole inimese või riikliku jõu (võimu) suvalised väljamõeldised, vaid kultuurilise evolutsiooni viljad, mille allikas on aastasadade või isegi -tuhandete kogemus (vrd Hayek 1997: 27). See kogemus ütleb, milliseid põhimõtteid ja norme on vaja järgida, et jääda ellu ja iseseisvaks füüsilises või sotsiaalses olulusvõitluses.

Riik on selle õiguskorra kehastus ja riiklik jõud on kodanike valmisolek seda õiguskorda kaitsta. Ning jõud kodanike valmisolekuna ei tähenda ainult füüsilist, vaid ka moraalselt ja vaimset valmisolekut oma õigusi kaitsta. Seepärast on põhimõtteliselt väär väita, et (välis)poliitikal pole meie piirkonnas õigusega mingit pistmist. Vastupidi, välispoliitika puudutab otseselt nii Eesti riiklike õigusi kui nende kaitset. Mida ka ei arva-

taks riigi ülesannetest ja kohustustest, seisneb (riikliku) poliitika olemus kodanike individuaalsete ja kollektiivsete õiguste kaitstes. Seda nii füüsiliste kui ka intellektuaalsete vahenditega. Kui taandumist ülekaaluka füüsilise jõu ees nimetada hääletuks alistumiseks, tuleks seda enam nii nimetada poliitikat, mis taganeb iseenda avalikult väljakuulutatud (ja rahvusvaheliselt tunnustatud) õiguslikest põhimõtetest ja seisukohtadest mitte jõu surve, vaid võimetusest, soovimatusest või oskamatusest seista nende eest intellektuaalses poliitilises võitluses. Eriti kahetsusväärne on see siis, kui sellega antakse ühtlasi käest vääramatud argumendid, mis on vajalikud riiklike õiguste kaitseks.

Taandumine oma seisukohtadest Venemaa surve tõttu olukorras, kus Eestil oli Nõukogude agressiooni ohvriks kõigi rahvusvaheliste standardite kohaselt õigus vähemalt osalisele agressiooni tagajärgede heastamisele, oli välispoliitiliselt läbematu otsus. Eesti välispoliitika põhiprobleemi lahendamise asemel (suhete korraldamine Venemaaga õiguslikel alustel) põlistati Nõukogude agressioonist tekitatud probleemid kahe riigi suhetes ning anti Venemaale võimalus kasutada neid Eestile surve avaldamiseks ja välispoliitiliseks ründamiseks.

Selline välispoliitiline "tarkus" (mis peab oma õiguste kaitseks otstarbekaks poliitikat, millega loobutakse kaitsemist vajavatest õigustest) sunnib meenutama Eesti esimest välisministrit Jaan Poskat (1866–1920), kelle allkiri on ka Tartu rahulepingul. Üldistades kogemuse, mille talle andis suhtlemine lääne suurriikidega Pariisi rahukonverentsil, kus Eesti taotles tunnustust Vabadussõjas välja võideldud iseseisvusele, ütles Poska: "Kes oma lootuse aina teiste peale paneb, see kaotab iseenda ja oma iseseisvuse. [...] Et iseseisvaks tunnustatud saada, on eeltingimuseks – olla iseseisev" (Laaman 1998: 188). **KK!**

KOMMENTAARID

¹ Algas Kaitse Kodu! 2007, nr 4, lk 15–19; nr 5, lk 19–23.

² Eesti rahvusliku liikumise tekkides kerkis ühiskonna ette analoogiline probleem. Johann Voldemar Jannseni poeg Harry Jannsen kirjutas 1879. aastal selles seoses: "Meie maal elavad erinevad rahvad, esmajoones peaksid nad aga kõik tundma end baltlastena, kelle püüdluste lõppsiht on (võrdne) osasaamine inimkonna humaanses kultuuris" (tsit: Jansen 2005: 33). Ajalugu näitas, mis sellest soovist sai – kes tundsid end baltlastena ja kes mitte. Seepärast pakub niisuguste probleemide lahendamiseks idealistlikest soovidest parema lähtekoha prantsuse ajaloolase ja poliitiku Alexis de Tocqueville'i (1805–1859) tähelepanek, et "vaid vähesed inimesed on võimelised tundma palavat armastust inimkonna kui terviku vastu. Sellepärast on inimsoo huvides mitte nõuda igäühelt tingimusteta ja eranditeta armastust kõigi vastu, vaid lubada igal inimesel omada isiklikku isamaad" (Varrak 2001: 52–57).

³ Lepingud allkirjastanud president Lennart Meri nimetas neid ühtaegu "läbimurdeks Eesti-Vene suhetes ja" – pisut kahemõtteliselt – "Euroopa võiduks" (vt Meri leppis Moskvas kokku, 1994; Meri veenab Eestit lepingute headuses, 1994).

⁴ Venemaa presidendi Boriss Jeltsini nõuniku Galina Starovoitovaga korduvalt kohtunud ja seda küsimust arutanud Mati Hindi sõnul kinnitas Starovoitova, et Eesti saab tagasi kogu kaotatud territooriumi, kui ta vaid loobub Vene ajaloolise mütoloogia seisukohalt olulisest Irboskast (vt Laar & Ott & Endre 1996: 126).

⁵ Venemaa välisministeerium valmistas 2004. aasta detsembris ette poliitilise deklaratsiooni, millele lootis saada allkirja uue piirlepingu allkirjastamisel. Pärast uue piirlepingu allkirjastamist 2005. aasta mais möönab vähemalt osa Eesti poliitikuist, et lepinguga on seatud kahtluse alla Tartu rahulepingu kehtivus ja nad soovivad seetõttu ratifitseerimiseelnõus viidata okupatsioonile, väites et see ei ole päevapoliitiline otsus, vaid on Eesti Vabariigile eksistentsiaalne küsimus, mille tagajärjed [p.o tagajärjed] võivad ulatuda aastakümnete taha", nagu on sõnastatud Res Publica 13. juuni 2005 pressiteates "Piirlepete ratifitseerimise eelnõusse tuleks lisada viide okupatsioonile", millele on alla kirjutanud erakonna meediajuht Siim Männik (2005).

⁶ Venemaa välisministeeriumi 2. Euroopa osakonna peadirektori asetäitja Aleksander Udaltsov, kommenteerides Vene läbirääkimisdelegatsiooni juhi Vassili Svirini väidet, et Tartu rahulepingu tunnustamine läheks Venemaale väga kalliks maksma, ütles järgmist: "Sõnade väga kalliks maksma all ei mõelnud ta mingisuguseid rahalisi väljaminekuid ega kompensatsioone, vaid eelkõige tõsisid juriidilisi tagajärgi" (Venemaa on mures Eesti-Vene suhete pärast, 1996).

⁷ 1991. aastal visiidil Ukrainasse nimetas USA tollane president George Herbert Walker Bush (ehk lihtsalt George Bush senior) iseseisvuse taotlemist "enesetapjalikuks natsionalismiks" (vt Eesti Päevaleht, 9. jaanuar 1997).

KIRJANDUS

BNS (= Baltic News Service) 2002. Lühidalt: Muulaste teada astus Eesti NSVL-i omal soovil... – Eesti Päevaleht, 6. juuni (vt ka <http://www.epl.ee/artikkel/206702>).

Eesti Päevaleht 1997, 9. jaanuar.

Goble, Paul A. 1997. USA mittetunnustamispoliitika tulemid. – Eesti Päevaleht, 11. jaanuar.

Hayek, Friedrich August 1997. Hukutav upsakus. Tallinn: Olion.

Ilves, Toomas Henrik 1998. Eesti välispoliitika minevik, olevik, tulevik: Aulaloeng 30. aprillil 1998. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.

Jansen, Ea 2005. "Baltlus", baltisakslased, eestlased II. – Tuna. Ajalookultuuri ajakiri 3, lk 31–42.

Laaman, Eduard 1998. Jaan Poska: Eesti riigitegelase elukäik. 3 tr. Eesti Kirjanduse Seltsi elulooline sari 1. Tartu: Eesti Kirjanduse Selts.

Laar, Mart & Ott, Urmas & Endre, Sirje 1996. Teine Eesti: Eesti iseseisvuse taassünd 1986–1991: Intervjuud, dokumendid, kõned, artiklid. Tallinn: SE & JS.

Mihkelson, Marko 1996. Zjuganov kahtleb Eesti territoriaalses terviklikkuses. – Postimees, 29. november (vt ka <http://arhiiv2.postimees.ee:8080/leht/96/11/29/kuum.htm#teine>).

Männik, Siim 2005. Piirlepete ratifitseerimise eelnõusse tuleks lisada viide okupatsioonile. – Noored konservatiivid (<http://www.konservatiivid.ee/?id=9153>).

Sildam, Toomas 2002. Eesti jätab Venemaa jõulistele üllatusnõudmistele vastamata. – Postimees, 18. veebruar. (vt ka <http://vana.www.postimees.ee/index.html?op=lugu&rubriik=3&id=48571&number=430>).

Meri leppis Moskvas kokku, 1994. – Rahva Hääl, 27. juuli.

Meri veenab Eestit lepingute headuses, 1994. – Rahva Hääl, 28. juuli).

Rüütel, Arnold 2001. Tuleviku taassünd. Tallinn: Ilo.

Venemaa on mures Eesti-Vene suhete pärast, 1996. – Sõnumileht, 27. mai.

Tartu rahu = Rahuleping Eesti ja Venemaa vahel (Tartu rahu) 2. veebruaril 1920 (vt täisteksti nt http://et.wikisource.org/wiki/Rahuleping_Eesti_ja_Venemaa_vahel_%28Tartu_rahu%29).

Varrak, Toomas 2001. Sissejuhatus poliitika- ja riigiteadusse. Majandusraamat 2-67. Tallinn: Külim.

Varrak, Toomas 2005. Tartu rahuleping ja tänane Eesti. – Välis-Eesti: Välis-Eesti Ühingu ajakiri, lk 28–33.

Baltic Talks 2007

ANDRE LILLELEHT, kapten

Norra armee Sessvollmoeni väljaõppekeskuses peeti 7.-9. septembrini 10. Läänemere reservohvitseride organisatsioone ühendav konverents *Baltic Talks 2007*. See tähendab, et kõikide Läänemerd ümbritsevate riikide vahel roteeruv üritus on jõudnud teha ühe täisringi. Kümme aastat tagasi *Baltic Talks*'i (BT) vormis korraldatava regulaarse konverentsi eesmärgiks oli parandada seminarivormis aktiivse suhtlemise kaudu Läänemerd ümbritsevate riikide reservohvitseride üksteisemõistmist. Teisisõnu: viia personaalsel tasandil suhtluse kaudu nõukogude süsteemist tulnud riikide esindajateni teadmised ja kogemused NATO riikide kaitsesüsteemide ülesehitusest ning reservohvitseride rollist selles.

Korraldaja on olnud alati vastava riigi reservohvitseri ühendav ja riiklikult toetatav organisatsioon ning kahepäevase konverentsi raames tutvutakse ka korraldajariigi kaitsesüsteemide ülesehitusega. Eestist on BT konverentsidel osalenud kokku peaaegu poolsada reservohvitseri.

Täna võime tõdeda, et BT on oma eesmärgid suure osas täitnud. Raudse eesriide tagant pääsenud Läänemere maad on jõudsalt üles ehitatud euroopalikud kaitsesüsteemid, jõudnud riikidena NATO ja Euroopa Liidu liikmeteks, asutanud oma reservohvitseri ühendavad kolmanda sektori organisatsioonid, mis kõik on ka vastu võetud NATO riikide vabatahtlike reservohvitseride liikumisi ühendava CIORi (*Confédération interalliée des officiers de réserve*) täisliikmeteks. Ainuke ebaõnnestumine on, et Läänemerd ümbritsevate riikide seas Kaliningradi oblasti kaudu esindatud Venemaa jäi ümarlauast kõrvale. Kuigi Kaliningradi esindajad kahel aastal konverentsil osalesid, ei saa seda siiski pidada reservohvitseride vabatahtlike organisatsioonide esinduseks. Poolas oli kohal vaatlejana Vene saatkonna atašee ja järgmisel aastal Rootsis võis näha kahte erus olevat ohvitseri, kes aga ei esindanud ühtegi organisatsiooni. Vaadates praegusi arenguid Venemaal, ei näinud 2007. aasta konverentsil osalejad ka võimalust sealt lähiajal vestluspartnerit leida.

Tänavuse kokkusaamise teemaks oligi konverentsi tulevik. Samas vormis ja samadel eesmärkidel enam ei jätkata. See oli kõigi osalejate ühine otsus. Kuid sama ühine oli ka otsus, et mingis vormis tuleb koostööd siiski edasi arendada. Ühisel arutelul moodustati viieliikmeline töörühm, mille ülesandeks jäi veel selle aasta jooksul välja töötada ettepanekud Läänemere riikide reservohvitseride ühistöö jätkamiseks. Töörühma kogunemiskohaks pakuti Tallinn, kuivõrd Balti Presiidium koguneb nii ehk teisiti novembri keskel Tallinnas. Kõik töörühmas osalejad olid ettepanekuga päri.

2008. aastal korraldatakse *Baltic Sea Cooperation*'i (BSC) konverents Taanis ja sellega algab ka ühistöö uus ring ümber Läänemere. Sõnga, BT on lõppenud, elagu BSC!

Baltic Talks'i seminaride korraldajariigid

1998 - Taani (vt Kaitse Kodu 6, 1998)
1999 - Taani
2000 - Leedu
2001 - Poola
2002 - Rootsi
2003 - Läti (vt Kaitse Kodu 5/6, 2003)
2004 - Soome (vt kaitse Kodu 5, 2004)
2005 - Saksamaa (vt Kaitse Kodu 5, 2005)
2006 - Eesti (vt Kaitse Kodu 6, 2006)
2007 - Norra

Tänastele ja tulevastele reservohvitseridele

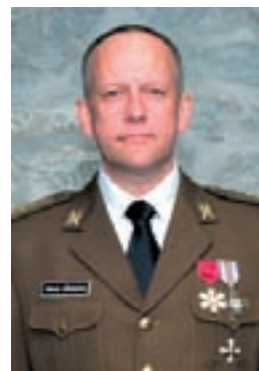
Pärast EROK 10. aastapäeva pidustusi ja EROK juubelihõnguliste 10. laskmise karikavõistluste lõppemist on aeg vaadata edasi. Kas just järgmiseks kümneks aastaks, kuid vähemalt järgmisesse aastasse, mil algavad järjekordsed vabatahtlike reservohvitseride kursused (VROK 2008).

Kuigi reservohvitserkonna kujunemisel ei ole viimase 10 aasta jooksul läbi viidud VROKd täiesti monopoolses osas, on nendest osavõtnute seas kõige enam neid, kellest hiljem on saanud meie kogu liikmed ja kes ka ohvitseriks saanutena on kõige enam valmis oma vaba aega riigikaitsele tegemisteks kulutama. Üldjuhul on nende kursuste lõpetanud inimesed, kellel on kõrgendatud ühiskondlik aktiivsus ja roll tsiviilelus.

Kümne aasta jooksul on VROK läbinud erinevate eluvaldkondade esindajad. Et sageli on tegemist ka ühiskonnas tuntud inimestega, on see paratamatult jätnud neile kursustele oma maine. Kuid tänu nende inimeste pühendumisele on tegemist ennekõike positiivse kuvandiga. Kuigi on olnud kuulda häält, et senisel kujul kursusi enam ei korraldata, toimuvad need 2008. aastal veel siiski. Loodetavasti jätkub see traditsioon ka edaspidi. On selge, et ajas asjad muutuvad ja ilmselt muutub ka kursuse formaat, kuid vajadus selliste kursuste järele on jätkuvalt olemas - ühelt poolt kaitseväge vajadus teatud erialaohvitseride järele ning teiselt poolt suurepärase võimalus riigikaitsehuvilistele ja samas kõrge tsiviilvõimekusega juhtidele, kes tahavad anda panuse Eesti kaitseväge arengusse.

Õige pea on algamas VROK 2008 komplekteerimine. Loodetavasti on ka Tagavaraväe lugejate hulgas neid, kes kaaluvad oma vaba aega senisest rohkem riigikaitsele panustada - saada vabatahtlike kursusel Eesti ohvitseriks. Selles protsessis on oma roll ka praegusel kogu liikmetel, kelle ülesanne on julgustada ja anda nõu neile tublidele juhtidele ja spetsialistidele tsiviilelus, kes vastaksid igati VROK 2008 kandidaadi nõuetele.

VELLO VÄINSALU,
leitnant, EROK
juhatuses esimees

KOOSTÖÖ

Killukesi Helsingi reservistide
Padasjoe laskelaagrist

Lk 2

KOOSTÖÖ

BALTJOLDS 2007: *PSYOPS Course*

Lk 2-3

MÕELGEM KAASA!

Venemaa kaitsekulutused kasvavad üha hoogsamalt

Lk 3

BALTJOLDS 2007: PSYOPS Course

KUNO PEEK, nooremleitnant, EROK, juhatuse liige (välissuhete toimkond)

Ohvitseritele mõeldud juhtimisalane seminar **BALTJOLDS 2007 (Baltic Junior Officer Leadership Development Seminar)** korraldati 27.-30. septembrini. Seminar on mõeldud kuni kapteni auastmes ohvitseritele ja selle eestvedaja on Rootsi Reservohvitseride Kogu SVEROF.

Seminar Paikusel

Seminar viidi läbi Sisekaitse Akadeemia Politseikolledži Paikuse Politseikoolis. Eelmised kaks aastat korraldati BALTJOLDSid Lätis. Eestis korraldati selline seminar viimati 2002. aastal Paldiskis. Seekordse BALTJOLDSi staabitöös osalesid nooremleitnant Kuno Peek (staabiülem), lipnik Jimmy Karp (koordinatsiooniohvitser) ja toetajaliige Pelle Peek (finantsohvitser). Lisaks olid tegevad Rootsi poolt

major Jan Sjölin (seminari eestvedaja, lektor) ja kapten Pontus Weström (lektor, PSYOPSi spetsialist). Kokku osales programmis 23 ohvitseri Rootsist, Lätist, Leedust ja Eestist. Esmakordselt olid kutsutud liikmed ka Soome, Taani ja Norra kogudest, kuid erinevatel põhjustel ei saanud nad osaleda. EROKst osalesid õppetöös leitnant Aivar Koitla, leitnant Janno Simm, nooremleitnant Aavo Pekri, nooremleitnant Richard Raid ja

Killukesi Helsingi resrvistide Padasjoe laskelaagrist

PELLE PEEK, EROK toetajaliige

Vahetult enne 17.-19. augustini korraldatud EROK suvelaagrit osalesid mitmed EROK liikmed Soomes Padasjoe laskelaagris (ca 150 km Helsingist). Laagri korraldaja *Kanta Helsingin Reservi Upseerit* (KHURU) on Soome Reservohvitseride Kogu (RUL) Helsingi osakond ning on ühtlasi ka EROK Tallinna osakonna Soome partnerosakond.

EROKst osales seitse liiget: leitnant Tiit Ling, nooremleitnant Ilmar Raag, nooremleitnant Holger Haljand, nooremleitnant Kuno Peek, lipnik Tarmo Areda, lipnik Aivar Toome ja toetajaliige Pelle Peek. Tegemist oli plaanivälise üritusega ja osalejatel tuli ise kanda kõik kulud. Siinkohal suured tänud soomlastele, kes võtsid enda kanda moona, majutuse ja toitlustamisega seotu.

Eestlased jõudsid kohale reede õhtul. Lauapäeva hommikul algas laagri põhiosa - laskmine. Eestlaste rõõmuks oli laagris väga vähe Soome ohvitseri (10-15), seega jagus moona iga laskuri kohta enam kui küll. Laskmisel kasutati *practical*-laskmisest tuttavaid reegleid ja elemente. Relvade valik oli tagasihoidliku laagri kohta muljetavaldav: erinevatel radadel sai lasta erinevatest pumppüssidest, snaipri-püssist, püstolist, automaatidest ja vanadest vintpüssidest. Ei puudunud ka erinevatest relvadest kombineeritud rajad. Lisaks ilmus iga natukese aja tagant mõne Soome kolleegi auto pagasiruumist välja uusi relvi. Laagri lõpuks oli kasutatud relvade arv umbes 20.

Padasjoe laagrit võikski kokkuvõtvalt iseloomustada kui moona äralaskmise laagrit. Ehkki laskmine toimus hommikust õhtuni erinevatest relvadest erinevatel radadel, ei jõutud kogu kohale toodud moona vallide suunas lasta. EROK liikmetele valmistas seekord enim rõõmu pumppüssirada. Peamiselt tänu sellele, et meil on neid relvi vähe ja keegi polnud varem seda tüüpi relvast lasknud. Soome kolleegid olid väga tänulikud, et eestlased jälle pärast aastast vaheaega üritusest osa võtsid ning nad ootavad meid järgmisel aastal taas.

Kuigi relvi oli palju ja moona ohtralt, viidi laskmine läbi igati reeglitekohaselt.

Padasjoe laskelaagri sõbralik reservistidepere.

lipnik Merje Meerits. Lisaks osales esmakordselt tegevteenistuse esindaja, kaitsejõudude peastaabi ohvitser leitnant Taavi Tuisk.

Korraldamise poolelt oli rootslaste ülesandeks sisustada õppetunnid, ette valmistada õppematerjalid ja grupitööd. Kogu muu planeerimine ja teavitamine jäeti EROK korraldada. Paikuse Politseikool valiti seminaripaigaks tänu huvitavale ja heale asukohale (Tallinnast eemal, aga Pärnu vahetus läheduses), et edendada politsei ja (reserv)ohvitseride koostööd, ning ka seetõttu, et enamik EROKi liikmeid polnud seal varem viibinud.

Teemaks psühholoogilised operatsioonid

Seminaril õppeteemaks oli PSYOPS ehk psühholoogilised operatsioonid. Enamik loenguid tugines Afganistani missioonile. Lektorite seas hiilgas sisukate ettekannetega kapten Pontus Weström, kes on juhtumisi ka spetsialist Balkani operatsioonidel ning jagas lahkelt õppuritele oma kogemusi ja teadmisi.

Õppetöö oli jagatud kahte ossa: esimeses pooles loengud, teises arutelud, grupitööd ja ettekanded. Seminaril avarivistusel esines kõnega Eestis resideeruv Rootsi kaitseatašee kolonelleitnant Hans Hansson. Seminaril esinesid veel Leedu ja Eesti õppurid, tutvustades oma PSYOPSi-kogemusi: leedukad rääkisid Afganistani missioonist, eestlased aga näita-

Noorematele reservohvitseridele pakus juhtimiseminaril BALTJOLDS 2007 lõogastust vana hea värvikuulilahing.

sid DVD-lt Pronksööd ja jagasid oma muljeid kogemustest nende rahutuste tõrjumisel. Tore oli see, et pärast filmi ja kogemuste jagamist tellisid endale suveniiriks nimetatud DVD kõik Rootsi ja Läti ohvitserid.

Õppetöö väline programm oli suunatud peamiselt noorematele ohvitseridele. Võrreldes varasemate seminaridega oli kavas rohkem sportlikke ettevõtmisi: hommikujooks, sportlik pärastlõuna (võrkpall, saalibändi, lõuatõmbevõistlus, jõusaali kasutamise võimalus). Erilised tänud EROK Pärnu osakonnale, eelkõige

leitnant Jüri Kasele, kes andis põhjaliku ülevaate Tori Eesti sõjameeste mälestuskirikust vanematele ja mitte nii sportlikele ohvitseritele. Põhiürituseks oli seekord korralik värvikuulilahing õppurite vahel, pärast seda sai süüa ja sauna Sindi forellikasvanduses. Seminar lõppes uhke lõunasöögiga Pärnu jõel ujuvrestoranis.

Järgmine BALTJOLDSi seminar on kavas aasta pärast. Teema ja koht on veel teadmata, kuid oodatakse Leedu initsiatiivi ürituse korraldamisel. Samas andis EROK teada, et on valmis ka tuleva aasta seminaril olema võõrustajarollis.

MÕELGEM KAASA!

Venemaa kaitsekulutused kasvavad üha hoogsamalt

Käesoleva artikkel tugineb 2007. aasta 25. juulil ajakirjas *Janes's Defence Weekly* ilmunud analüütik Matthew Smith artiklile ja lähtub järgmistest prognoosidest:

- ametlikud numbrid osutavad, et aastaks 2009 ulatuvad Venemaa kaitsekulutused triljoni rublani;
- enamik vahenditest on määratud relvajõududele, aga oma osa saavad ka teadus- ja arendustöö ning tuumarelvastuskompleks.

Venemaa Rahandusministeeriumi planeerimise kohaselt peaksid Venemaa riiklikud kaitsekulutused aastal 2009 esimest korda ületama triljoni rubla (39,3 miljardi USA dollari) piiri. Sellisele eemärgile jõudmine Venemaa poolt kaotaks vahe kulutustes võrreldes selliste Lääne-Euroopa riikidega nagu Prantsusmaa ja Saksamaa. Võrdluseks asjaolu, et Eesti kaitsekulutuste suuruseks on Kaitseministeeriumi valitsemisalas 2007. aastal orienteeruvalt 4 miljardit Eesti krooni (350 miljonit USA dollarit).

Venemaa rahandusministeeriumi avaldatud dokumendid osutavad, et kulutused relvajõududele, tuumarelvadele, riigikaitsealasele

teadus- ja arendustööle, rahvusvahelistele operatsioonidele ning määratlemata "teistele riigikaitse elementidele" ulatuvad 2009. aasta eelarves 1,038 triljoni rublani; relvajõud saavad kogusummast 791,8 miljardit rubla. Teised olulisemad tulusaajad on kaitsealane teadus- ja arendustöö, millele on määratud 125 miljardit rubla, ja tuumarelvakompleks, mida ootab 19,8 miljardit rubla. Venemaa riigikaitse eelarve on tunduvalt suurenenud viimastel aastatel, kui president Vladimir Putin on püüdnud taaskehtestada Moskva mõju maailmaareenil. Aastal 2001 eraldati riigikaitsele riigieelarves 214,7 miljardit rubla, kuid aastaks 2007 oli see summa neljakordistunud hinnanguliselt 860 miljardi rublani. Hoolimata kiirest ja pidevast kasvust jääb Venemaa globaalses mastaabis siiski teise järgu militaarkulutajaks, tema ametlik eelarve on umbes kümnendik USA kaitsekulutustest ja pool Ühendkuningriigi omadest.

Samal ajal, kui kulutuste suurendamine on võimaldanud Venemaal ületada aastal 2004 Itaalia kaitsekulutused ning vähendanud vahet teiste Lääne sõjaliste suurvõimudega, nagu Prantsusmaa ja Saksamaa, pole ida poole vaadates asjad sugugi nii selged. Aastaks 2006

olid Venemaa kaitsekulutused ületanud India omi. Traditsiooniliselt on kahe riigi vahel tihedad kaitsealased suhted, India on üks Venemaa ekspordi tähtsamatest sihtriikidest ning hiljuti sõlmitud kokkulepped puudutavad kõrgtehnoloogilisi lennukisüsteeme. Venemaa 2001. aasta kaitse-eelarve moodustas 15,6% Jaapani omast, aga ennustuste kohaselt jäävad Tokyo kulutused lähemas tulevikus püsima 48 miljardi dollari juurde. Tõenäoliselt mõeldakse Jaapanist aastal 2012. Hiina on ameticis oma kaitseelarve kiire suurendamisega. Ametlikult kasvavad Hiina kulutused kiiremini kui Venemaa omad, praeguste suundumuste jätkudes peaks lõhe veidi suurenema.

Olulise regionaalse konkurendina tunneb Venemaa ilmselt muret selle pärast, et vahe Hiinaga kaitsekulutustes suureneb, eriti kuna sisemiste reformide eesmärgiks on muuta Rahvavabastusarmee tulevikus vähem sõltuvaks Venemaal toodetud relvadest ning võib ette aimata ka Hiina muutumist konkurendiks relvaekspordi valdkonnas teistesse Venemaa varustatavatesse riikidesse.

Refereeris Aivar Engel, kapten

“Kiirus ja täpsus” - 10 aastat EROK laskevõistlust

**HEINO PIIRSALU, kapten,
EROK laskevõistluste korraldaja 2001-2004**

Mõned nädalad tagasi lõppesid Kaitseliidu Männiku lasketiirus järjekordsed EROK karikavõistlused laskmises. Sedakorda oli tegemist juubeliüritusega, nimelt olid võistlused oma järjekorranumbrilt kümnendad. See tõsiasi tingis vajaduse teha põgus tagasivaade EROK laskevõistluste ajaloole.

Algus tehti lahingukoolis

Esimesed laskevõistlused korraldas 1998. aastal Kaitseväge Lahingukoolis kooli tollane ülem kapten Raivo Tamm. Võistlejaid oli kokku umbes 15 ja võisteldi kahes harjutuses: püstolist PM lasti 25 m ja automaadist Galil 150 m distantsilt. Esimese võistluse võitis allakirjutanu, teine oli tollane nooremleitnant Raul Hindov ja kolmas leitnant Arvo Kivikas. Ka järgmise laskevõistluse korraldas lahingukool. Võitjad said autasuks kooli EROK logoga kruusi.

Et laskmine on ohvitseriameti üks olulisi ametioskusi, otsustas EROK juhatus ka sellele üritusele senisest suuremat kaalu anda ja 2000. aastal tehti ürituse korraldamine ülesandeks mulle, kes ma olin tol ajal mh Kaitseliidu Tallinna maleva Nõmme malevkonna vabatahtlik pealik. Mainitud asjaolu hõlbustas oluliselt ülesandega toimetulemist. Kõigepaalt sai muudetud ürituse aeg - varakevade asemel viisime võistluse läbi hilissuvel-varasügisel ja võistluspaigaks sai Kaitseliidu Männiku lasketiir, kus on korraldatud ka kõik järgmised võistlused.

Laiendatud sai ka tegevuse formaati. Nimelt sai kaitseväge kingitusena uusi relvi: USA poolautomaatvintpüsse M-14 ja Rootsi ründevintpüsse AK-4 ning nende tutvustamiseks viidi laskevõistluse raames läbi nimetatud relvade õpe. Võistluste kavva tulid ka dünaamilisemad harjutused, nagu näiteks tõusvate-langevate sihtmärkide (Hardi) laskmine mitmesuguste eri variantidega. Võistlejaid oli järgnevatel aastatel 30-50.

Tänuga tuleb meele pidada Kaitseliidu Tallinna maleva tugevat toetust võistlusele. Malev aitas nii relvade, laskemoona kui ka instruktoritega, kellest eriti tänan vanemseersant Jaanus Viirlood ja veebel Rain Pöörat Kaitseväge Lahingukoolist. Palju muret ja tööd valmistas tulemuste operatiivne ja kvaliteetne kokkuvõtmine, mida tegid vaheldumisi

EROK tolaeagne sekretär Ele Villo, leitnant Raul Hindov ja leitnant Kaido Ruul. Auhindadeks olid sel perioodil lihtsad medalid ja diplomid. Laskevõistluste oluliseks osaks kujunesid meeleolukad laupäevased koosviibimised Kaare tänavana külalistemajas.

Tee rahvusvaheliseks võistluseks

Seoses EROK väljaõppelise tegevuse elavnemisega (eelkõige tänu nüüd kaptenipaguneid kandvale Raul Hindovile ja nooremleitnant Tanel Järvetile) tekkis meie aktiivsemate liikmete seas mõte korraldada EROK laskevõistlused hoopis kõrgemal tasemel ning muuta need üleriigiliseks, koguni rahvusvaheliseks võistluseks. Aasta 2002 oli see tähtis, mil esimest korda osalesid meie võistlustel Läti ja Leedu võistlejad. (“Kodustatud” taanlane major Kai Willadsen oli osalenud võistlustel juba 2001. aastast.) Ka läks võistluste korraldamine tervikuna üle EROK juhatusse väljaõppetöimkonnale eesotsas kapten Raul Hindoviga, kes, kaasates leitnant Kaido Ruuli, nooremleitnant Tanel Järveti, nooremleitnant Kalvi Abeli, nooremleitnant Kardo Merivaldi ja teised EROK liikmeid, viis võistluse kahe aastaga täiesti uuele tasemele.

2004. aastast alates on väärikamaks muutunud ka auhinnalet: võistlustel on oma unikaalne medal, üldvõitjale paneb auhinnad välja kaitseväge juhataja ning EROK parimale “Vabadussõja võitleja” kuju kapten Heino Piirsalu. Kõik võistlejad saavad alates 2006. aastast ka osavõtja märgi. Olgu siinkohal öeldud tänusõnad nii Kaitseliidu Tallinna malevale kui ka Kaitsejõudude Peastaabile osutatud toetuse eest.

Tänavune, kümnes EROK karikavõistlus oli suurepärase näide kogu ürituse arengust - osales ca 190 võistlejat kuuest riigist ning peaaegu kogu kaitseväge ja jõustruktuuride struktuur. Tulemuste kokkuvõtmine käis kiiresti. Külalised märkisid korduvalt korralduse ladusat ja kõrget taset. Võistlus, mille motoks on “Kiirus ja täpsus”, on saanud värske ja huvitava formaadi. Korduvalt oli kuulda ka ütlust, et sellise korraldusega saavad hakkama vaid vabatahtlikud. Jääb üle vaid soovida, et korraldajate jõud ei rauegeks ja et järgnevad aastad tooksid uusi huvitavaid laskeelamusi.

2002. aasta laskevõistlustel õpiti tundma poolautomaatvintpüssi M-14.

EESTI RESERVOHVITSERIDE KOGU JUHATUS

Valitud EROK üldkoosolekul
7. märtsil 2007

Juhatuses esimees
leitnant **Vello Väinsalu**
(vello@erok.ee, tel 504 7916)

Aseesimees
kapten **Andre Lilleleht**
(andre@erok.ee, tel 501 6178)

Väljaõppetöimkond
nooremleitnant **Tanel Järvet**
(tanel@erok.ee, tel 517 3798)

Välissuhete töimkond
nooremleitnant **Kuno Peek**
(kuno@erok.ee, tel 554 3210)

Teabe- ja tavanditöimkond
lipnik **Hannes Võrno**
(hannes@erok.ee, tel 516 6001)

Personalitöimkond
lipnik **Anne Must**
(anne@erok.ee, tel 5661 7816)

Koolitustöimkond
leitnant **Priit Heinsalu**
(priit@erok.ee, tel 509 2102)

EROK postiaadress:
Narva mnt 8, 10117 Tallinn

Eesti Reservohvitseride Kogu infoleht
Tagavaravägi ilmub ajakirja Kaitse Kodu!
vahelekena.
Toimetaja lipnik Hannes Võrno
(hannes@erok.ee, tel 516 6001)

Vabatahtlike reservohvitseride kursus (VROK) 2008. aastal

VROK viiakse läbi Kaitseväge Võru Lahingukoolis (vt www.lahingukool.ee) nelja moodulina (neljas etapis) alljärgnevalt:

1. moodul: 9.-10. nädal ehk 25.02-07.03.2008 (v.a nädalavahetus)
2. moodul: 22.-23. nädal ehk 26.05-06.06.2008 (v.a nädalavahetus)
3. moodul: 34.-35. nädal ehk 18.-19.08.2008 (v.a nädalavahetus)
5. moodul: 50.-51. nädal ehk 08.-19.12.2008

Kandideerimise tähtaeg on 2. jaanuar 2008.

Teave kursuse ja vajalike dokumentide kohta EROK kodulehel (www.erok.ee).

Eestlased Soome snaiprite meistrivõistlustel

**Tekst: HEIKKI KIROTAR,
Kaitseliidu Tallinna malev**

Kaitseliitlased osalesid 17.–19. augustini Soomes Sotinpuro polügoonil peetud snaiprite meistrivõistlustel Häyhä 2007. Täpsuslaskuri ja snaipri eriala arendamiseks on Soomes loodud mittetulusühing Täpsuslaskurite Gild (*Tarkka-ampujakilta*), mille aktiiv korraldab nii erialakoolituskursusi kui ka meistrivõistlusi. Meistrivõistlusi peetakse aasta tähtsaimaks treeningulaagriks, sest võistlemise käigus testitakse relvastust, varustust ja taktikat ning vahetatakse kogemusi teiste sama ala entusiastidega.

VALGE SURM

Aastast 2000 peetav võistlus on saanud nime soomlaste kuulsaima täpsuslaskuri, kaitseliitlasest nooremseersandi Simo Häyhä (1905–2002) auks, kes Talvesõja lahingutes hävitas vähem kui kolme kuuga üle 500 punaarmeeelase, olles selle tulemusega kõikide ametlike ja mitteametlike täpsuslaskurite edetabelites esimene. See number näitab ilmekalt Soome kaitseks peetud lahingute intensiivsust, sest Teise maailmasõja ja täpsuslaskurid hävitasid mitme sõja-aasta jooksul keskmiselt 120 vastast – keskmise jalaväekompanii. Tippmeeste skoor oli sellest paar-kolm korda suurem. Nii venelaste kui ka sakslaste täpsuslaskurid olid osa propagandasõjast ja avaldatud numbrid ilmselt paisutatud. Samas on 152-sentimeetrise Soome talumehe, keda vastased Valgeks Surmaks kutsusid, skoor ametlikult tunnustajate kinnitatud ja usaldusväärne. 505 tabamust, millel oli vähemalt üks tunnustaja, vintpüssiga, lisaks enam 200 punaarmeeelast lähivõitluses püstolkuulipildujaga Suomi. Seega hävitas üks mees sisuliselt vastase pataljoni.

VÕISTLUSE TAUST JA AJALUGU

Häyhä 2007 peakorraldaja reservvanemleitnant Juha Espo ütleb, et idee korraldada Häyhä-võistlusena tuntud täpsuslaskurite võistlus tekkis aastal 2000, kui grupp Soome reservväelasi pidas vajalikuks korraldada võistlus, millel mõeldakse reservis olevate täpsuslaskurite oskusi. Võistluse eesmärgiks oli määrata kindlaks reservistide täpsuslaskmisalased oskused ja anda

osalejatele tagasisidet edasise koolituse rõhuasetuste määramiseks.

Idee isaks võib pidada Unto Pulkkineni (sama mees koostas Soome materjalide põhjal 1994. aastal esimese eestikeelse täpsuslaskurite õpiku ja korraldas täpsuslaskuri kursuseid), kes oli iseseisvalt viinud reservväelastele läbi täpsuslaskuri erialakursusi nii Soomes kui ka Baltikumis. Pulkkinen kogus esimese Häyhä-võistluse korraldamiseks

Eestlased koos soomlastega laskepositsioonil A1 tulekaarti ette valmistamas. Näha on eri stiilis ghillie'd ja kõik lubatud vaatlusvahendid.

Laskeharjutus A2 lasti kaevikust. Esmalt tuli hävitada tunnimees ja seejärel tõrjuda rünnak. "Tunnimehe" märkleht liikus edasi-tagasi, tema tabamise järel kerkisid 300–400 m kaugusel viis märklehte, mida tuli tabada minuti jooksul – seega kaugusi täpselt määramata.

Sakslased laskeharjutusel A3. Maastikult tuli leida kaks vastase snaiprit ja hävitada kogupauguga. Keegi ei lasknud siin puhtalt. Üks vastane oli 450 m kaugusel oru põhjas ja teine 800 m kaugusel kivi taga. Eksituseks olid paigutatud hästi nähtavad valemärgid.

kokku grupi reserviste, kellest suurem osa oli osalenud tema korraldatud erialakursustel. Põhimõtteliselt lepiti kokku, et võistlusel osalevad kaheliikmelised snaiipriparid ja mõlemad võistlejad täidavad va-

heldumisi nii laskuri kui ka vaatleja ülesandeid. See ristkoolitamise ja asendamise põhimõte tugineb Soome kaitsejõudude doktriinil ja täpsuslaskmise asjatundjate nägemusel täpsuslaskurite võimalikult

tõhusaks rakendamiseks. Lisaks peavad võistlejad suutma mõõta kaugusi ilma laserkaugusmõõdikuta.

Esimene Häyhä-võistlus peeti koostöös kaitsejõududega Taka-Hätilä polügoonil ja sellel osales edukalt ka snaiipripar Eestist. Need olid Harju maleva kaitseliitlased, kellest üks saavutas individuaalarvestuses parima lasketulemuse ja eestlased said ka meeskondliku esikoha. Ajalugu kordub, 2007. aastal võitsid eestlased Häyhä-võistlusel harrastajasarja.

Häyhä-võistlus on olnud algusest peale Soome Reservistide Spordiseltsi (*Reserviläisurheiluliitto*) snaiiprite meistrivõistlus. Kaitsejõud on alati toetanud võistluste korraldamist, pakkudes läbiviimiseks polügooni, andnud tabamusele reageerivate sihtmärkide komplekti

Häyhä-võistlused osalenute pilguga

KAITSELIIDU TALLINNA MALEVA VÕISTKOND:

Võistlus oli hästi korraldatud ja nauditav. Kõik kohtunikud valdasid inglise keelt, etappide (*stage*) kirjeldused olid korrektses inglise keeles ja info hulk oli nendes võrdne soomekeelsega (lugesin alati mõlemad läbi). Kõik laskeharjutused olid ajapiiranguga ja reeglina oli seda aega pigem vähem kui rohkem. Ainult kahel harjutusel jäi meil aega üle.

Märkideks olid reageerivad märgid (Janter), vastavalt etappidele oli neid eri suurusega ja eri värvi (ka laigulisi). Hea oli see, et tabamus või möödalask oli kohe selge ja ei pidanud ootama, kuni tulemuse teada saab.

Võistlus andis ka hea ettekujutuse, mida oleme oma väljajõppes siiani õigesti ja mida valesti teinud. Õiged on olnud need treeningud, kus ei lasta märki kogu aeg 100 meetri kauguselt, vaid sihtmärgid on tundmatutel kaugustel. Vähe on treenitud piiratud ajaga tegutsemist ja märkide otsimist. Meil on muidugi ka raske sellist laskepaika leida, kuhu märke mõnusalt pika maa peale peita saaks. Ka olen vähemalt mina harjunud pussikotist lamineeritud spikrilt piiluma tuule ja kauguse parandusi. Aga kui teed poltlukuga kiirlaskmis-harjutust ja spikker koos kotiga on laskeharjutuse alguses, siis...

Füüsiliselt ei olnud asja Ernaks aetud, mis ei tähenda, et need kaks päeva olid lihtsad. Eesti meeste tase on üsna hea. Minu ja paarimehe lõpptulemuse keskpärasuses olen süüdi mina liiga väikse tabavusprotsendiga, millest esimesel laskeharjutusel oli süüdi just aeg ja kerge hämming ning teisel laskeharjutusel tuule mõju umbes kaks korda väiksemaks hindamine (enam kui 500 meetri puhul tähendab see paraku 100% möödalasku). Ka oli meil natuke ebaõnne põrandalaua alla pedetud sütiku ja ühe üsna nähtamatu miiniraadiga.

Kui vaadata üldpilti, siis meil oli värv kogu aeg näos ja maskeerimiskomplekt (*ghillie*) seljas. Paljudel olid vaid värvijäänused (seda juba päeva alguses) ja *ghillie*'stki hale vari. Seega olime me rohkem vaeva näinud.

TEISEL PÄEVAL AJAKAVA SEGI

Laupäeva ajakava läks segi ja seetõttu anti laupäeva õhtul meile (aga mitte pärnakatele) uus pühapäevane ajakava. Seal oli algusajaks märgitud kell 7.30. Kell 5.45 karjuti koridoris, et kell 6 läheb kasarmust transport. Seega jäi kätele maskeerimisvärv pihustamata, mis andis hiljem ka mõningaid miinuspunkte. Vereimejate tõrjevahendid ununesid ka kiirustamise tõttu kasarmusse.

Eelnevat Häyhä kogemust omamata ei olnud kõiki nüansse võimalik laskeharjutuse kirjeldusest välja lugeda. Nt et kui vastase vaatluspunkti koht on teada, miks ma pean varjatult liikudes selja taha vahtima. Selle eest anti miinuseid. Lisaks saime miinuseid veel selle eest, et kuna me selja taha ei vaadanud, ei katnud me seljatagust ka püstoliga.

Orienteerumise puhul oli üks märk pandud koprapessa ja pesa omanik oli selle ära varastanud – ajakulu 30 minutit, mis kulus asjatu otsimise peale. Teine märk oli paberile trükitud sellise fondiga, et mina seda O täheks ei pidanud. Õnneks tegin sellest mobiiliga pildi suutsin kohtunikule tõestada, et me seal tõesti käisime...

VEIDI VARUSTUSEST

Mul olid seljas USA rakmed (ehk 4 korda salvetaskud ja 2 korda granaaditaskud), sinna mahtusid ära toiduvaru, osa kohustuslikust varustusest ja püstol. Rakmete peale kinnitasin Eesti kaitsejõudude seljakoti küljetasku, kuhu panin joo-

(sarnane Hardyga, Soomes nimega Janter) ning saanud appi ajateenijaid ja kaadrikaitseväelasi.

Soome oludes ei olegi võimalik korraldada Häyhä-võistluse laadset snaiprite võistlust ilma kaitsejõudude abi ja toetuseta, sest maa-ala, mida saab turvaliselt sulgeda kõrvaliste isikute, näiteks marjakorjajate eest, teistel ei ole. Ka ei ole teistel reageerivaid sihtmärke.

Häyhä-võistlust on peetud juba kaheksa korda. Esimesel võistlusel võisteldi ka nn harrastussarjas, kus saab osaleda vähema varustusega kui sõjaliseks sarjaks nimetatud põhivõistlusel. Harrastussarjas saab osaleda ka ilma mõlema paarilise täieliku snaiprivarustuse ja kahe täpsuspüssita, piisab, kui paaril on üks täpsuspüss, teine võib olla näiteks tavaline jahipüss. Mõne aastase pausi järel võisteldi 2007. aastal taas

harrastussarjas. Selle sarjaga tahtakse pakkuda võimalust ka nendele täpsuslaskuritele, kes ei soovi või suuda osaleda sõjalises sarjas. Sõjalises sarjas osalemine eeldab väga mitmekülgeid erialaseid teadmisi ja oskusi ning head varustust; sarja ülesanded mõeldavad lisaks tundmatute vahemaade laskmise oskusele muudki snaiprile vajalikku, näiteks maskeerumist, varjatud liikumist maastikul, vaatlemisostkust ja snairipaari koostööd tulepositsioonil. Harrastussarjast on jäetud välja kõik peale laskeharjutuste ja tulekaardi tegemise.

Harrastussarja laskeharjutused püütakse samas viia läbi täpselt samamoodi kui sõjalise sarja laskmised, et võistlejad saaksid võrrelda

oma tulemuse sõjalise sarja lasketulemustega.

UUT RELVASTUSES

Häyhä-võistlusel on osalenud lisaks Soome reservväelastele ka kaadrikaitseväelased ja välisvõistlejaid. Laia osalejate ringi ja nende erinevate taustade ning väljaõppe tõttu on võistlus väga kasulik võimalus kogemuste vahetamiseks ja oma oskuste realistlikuks hindamiseks.

Aastast 2000 peetav võistlus on saanud nime soomlaste kuulsaima täpsuslaskuri, kaitseleitlasest nooremseersandi Simo Häyhä (1905–2002) auks, kes Talvesõja lahingutes hävitas vähem kui kolme kuuga üle 500 punaarmeele.

Võistlusel on näha ka varustuse ja relvastuse arenemine, seal saab testida tehniliste lahenduste, näiteks uute kaliibriga

tõhusust. Võistlejate relvastust analüüsid võib väita, et 338 Lapua Magnum on snairipüssile väga hea kaliiber ja seda kasutavad pal-

giveekoti. Kõik see mahtus ilusti *ghillie'* alla ja sinna peale sai panna snairipüssikoti, ilma et oleks ennast halvasti tundnud - roomamised kannatas välja ja laskeasendit ei seganud. Et maskeerimisvärvi kipub higi ja hõõrdumisega kergesti maha tulema, värvisime käed rohelise värvipihustiga. Teen seda ka järgmine kord.

Saime kaeda ka teiste võistlejate optilisi seadmeid ja see andis hea võrdluse nii binoklite kui ka optika osas. Hoidsin käes binoklit, mille pilt oli ideaalne. Siis anti mulle kätte Leica Geovid ja valgust ning värve tekkis juurde väga palju. Vaatasin läbi mitme erineva optika ja ei ole midagi teha, Saksa optika on parema pildiga kui Ida-Euroopa ja USA toodang. Samuti oli näha, et *ghillie'*t saab teha ainult kotiriidest, sest muud lahendused ei toimi või annavad isegi vastupidise tulemuse. Vene päritolu luurajakostüümil on korrapärastes ridades saskilised nailonlehed, mille alumine pool on valge. Liikudes on tihti näha valget poolt. Selline kostüüm pigem paljastab kui varjab. Laupäeva õhtul anti proovida ka üht GEN 1 öösihikut. Pildil polnud väga vigagi, läheduses oli muidugi ka kunstlikke valgusallikaid. Siis võtsime püssi pealt oma sihiku ja tulemus oli üllatav ka soomlastele - öösihiku (vähemalt GEN 1) võib vabalt ostmata jätta.

Lahe võistlus oli, andis hulgaliselt kogemusi ja võrdlusmomenti teistega.

PÄRNUMAA KAITSELIITLASED:

Võistlus oli hästi korraldatud ja alad kattusid üsna täpselt eelnevalt saadetud võistlusjuhendiga. Ülesannete kirjeldused olid piisavalt informatiivsed, reetmata samas ülesandest ühtegi liigset detaili. Kohtunikud suutsid enamasti anda oma instruktaažid edasi ka inglise keeles, paar väiksemat arusaamatust ei mänginud võistluse kokkuvõttes kuigi suurt rolli.

Veidi pani imestama see, et nn sõdurisari oli füüsiliselt väga kerge. Ainult orienteerumisel tuli tõsisemalt pingutada, kuid muud alad üldjuhul higiseks ei ajanud. Võistlusele eelnevalt treeninguolime keskendunud üldjoontes õigetele asjadele: tuhandike valem järgi kauguste mõõtmine, laskmine teadmata kaugustele ja tuule hindamine laskepositsioonilt osutusid vajalikeks oskusteks. Samas jäid mitmed olulised asjad ka kahe silma vahele - näiteks oli üsna harjumatu positsioonil karmi ajapiiranguga tegutsemine, mis maksis lõppkokkuvõttes väga palju punkte. Paaril korral jäi meil ka osa laske sooritamata.

GALIL SNAIPERIST

Isiklikult võistlesin Galil Snaiperiga, mis paistis ülejäänud relvastuse hulgast selgelt välja kui kõige lühema raua ja pikema salvega püss. Siin pole ka midagi imestada, sest Galil ongi mõeldud kiire täpsustule andmiseks. Soomlaste kaastundlike pilke oli nii mõnelgi korral näha... Tegelikult on heas korras Galil Snaiper täiesti arvestatav püss kuni 800 meetrini, hea õnne ja täpse laskuri kombinatsiooni korral ka veidi kaugemale. Distantidele üle 600 meetri on loomulikult vaja täpset kauguse ja tuule mõõtmist. Kui arvestada, et 308 Win padrungiga loetakse relvade efektiivseks laskekauguseks reeglina üldse kuni 900 meetrit, pole asi sugugi paha, eriti kuna Galili puhul on tegu poolautomaadiga.

Häyhä võistlusel olid mõned harjutused üles ehitatud ka selliselt, et poolautomaadi ümberlaadimise kiirus korvas poltlukuga relvade väikese eelise täpsuses. Mitme üheaegselt ilmuva sihtmärgi kiire tabamise vajadus oli ka peamine põhjus, miks USA valis oma uueks standardseks snairipüssiks poolautomaatse M110.

Nimrodi tüüpi optiline sihik võimaldab kogu püssi laskekauguse ära kasutada ja on lisaks täpne abimees nurksuuruste mõõtmisel (toorandmed tuhandike valemisse). Optika kva-

Pilt laskeharjutuse A1 laskepositsioonilt. Punaste täppidega on sihtmärgid, mis asusid peaaegu kilomeetri kaugusel.

Punaste täppidega on märgitud Eesti snaipripaar maastikul.

jud osalejad. Samas 6,5 mm kuulide head ballistilised omadused koos nende relvade väiksema kaalu ja tagasilöögiga võimaldavad kasutada ka väiksemaid kaliibreid, kui eesmärgiks ei ole vastase materjali hävitamine. Näiteks relvadega, millel kaliiber 6,5x55 SE või 6,5x284 Win, on korduvalt võidetud medaleid.

Tavaliselt kasutatakse muudetava suurendusega optilisi sihikuid ja vaatluspikksilmi. Optiliste sihikute niitistikutega on tavaliselt liigutud mil-dotidelt uuematele niitistikutele, kus mõõdikute skaala on täppide asemel tähistatud ringikeste või kriipsukestega, sest need võimaldavad täpsemalt sihtmärki mõõta ja selle kaugust hinnata. Sihtmärki on vaja mõõta 0,1 tuhandiku täpsusega ja kui osa täpist sihtmärki katab, on seda keerulisem teha. Kasutatakse IORi MP8 niitistikut, Schmidt&Benderi P4 või Premier Reticlesi Gen2 mil-doti.

Märgata on ka poolautomaatsete täpsuspüsside uut tulekut, lisaks SVD-le võisteldakse ka Armalite A-10 püssidega. Eraldi vaatluspikksil-

ma puudumisel on võistlejad tihti sunnitud kinnitama snaipripüssile tugeva suurendusega optilise sihiku, et märgata ja täpselt mõõta ka väike-seid või kaugel asuvaid sihtmärke. See tähendab omakorda, et relvade mõõtmeid ja kaal suurenevad.

TÄPSUSLASKURITE GILDI LOOMINE

Pärast esimest Häyhä-võistlust kogus Unto Pulkkinen kokku enda koolitatud reservistid, kes olid huvitatud täpsuslaskmisest, ja koos loodi mittetulundusühing Täpsuslaskurite Gild täpsuslaskuri ja snaipri erialade arendamiseks ja õpetamiseks. Enne gildi moodustamist õpetati täpsuslaskuri eriala ainult kaitsejõududes ajateenijatele ja kaadrikaitseväelastele väga piiratud mahuga kursusena. Reservistidele suunatud erialakursusi korraldasid ainult kaks meest – Unto Pulkkinen ja Pauli Salo. Esimene neist tegutses peamiselt Helsingis ja teine Pohjanmaal. Mõlemad muutsid oma kursused lõpuks Maakaitsekoolituse MTÜ (*Maanpuolustuskoulutus Ry* on Soome mittetulundusühing,

mis korraldab riigikaitsekursusi nii reservistidele kui ka eraisikutele) erialakursusteks.

Täpsuslaskurite Gildi tegevuse eesmärk on olla üleriigiline ühenduslülili täpsuslaskmise ja snaipri erialaga tegelevatele reservistidele ning edendada erialakoolitust vabatahtlike riigikaitsete hulgas. Häyhä-võistluse korraldamine on osa sellest tööst. Gildi liikmete arvates on aktiivselt vabatahtlikus riigikaitsetöös osalevate inimeste hulgas palju selliseid, kes on jahimehed või lihtsalt liiguvad palju looduses. Need on kasutamata ressursid, kellele täpsuslaskuri oskuste õpetamine annab väikeste kuludega suure panuse riigi kaitsevõimekusele.

Reservistide erialaoskusi mõõdetakse Häyhä-võistlusel ja teistel väiksematel võistlustel. Lisaks oleks vaja osaleda välisriikides vastava eriala koolitustel ja võistlustel. Usun, et paljud Häyhä-võistlusel osalenud soomlased tahavad oma kogemusi jagada ja osaleda täpsuslaskurite võistlustel Eestis. Nad suhtusid eestlastesse osalemisse oma võistlusel hästi, vennasrahva esindajad on seal alati teretunud. **KK!**

liteet on väga hea, jäädes vaid pisut alla tipptootjate (Zeiss, Schmidt&Bender) omale. Vaid kõige kaugemate detailide märkamiseks võib kuuekordsest suurendusest puudu tulla.

Seega on olemasolev relvastus piisav, et sellise tasemega võistlustel osaleda ning täpsuslaskuri ja snaipri väljaõpet läbi viia. Kõige kaugemate märkide laskmiseks on loomulikult endiselt parim poltlukuga spetsiaalne snaipripüss, kuid arvestades Eesti maastikul keskmiselt ette tulevaid laske-sektoreid, on heas korras ja õigesti hooldatud Galil Sniper omal kohal.

TÄPSUSLASKURID ON EESTILE OLULISED

Strateegiliste pommitajate ja "kõikide pommide ema/isa" ajastul, mis suudab ühe tabamusega hävitada terve linnaosa, võib ju arvata, et üks mees ühe püssiga ei ole lahinguväljal enam oluline. Reaalsus on vastupidine: kõik lääneriigid on oluliselt suurendanud täpsuslaskurite ja snaiprite väljaõpet ning kohti allüksustes. Kui aastal 1993 oli ameeriklaste jalaväepataljonis snaiprijagu suurusega seitse inimest, siis tänapäeval püütakse iga jalaväejao parimast laskurist koolitada täpsuslaskur ja kompanii ning pataljoni tasemel on lisaks parkümmend snaiprit.

HÄYHÄ PEAMISED ÕPPETUNNID VARUSTUSE JA VÄLJAÕPPE TÄIENDAMISEKS

- Tuleb rõhku panna tundmatutel kaugustel olevate sihtmärkide kauguste määramisele tuhandike süsteemi järgi ilma laserkaugusmöödikuta. Lisaks tuleb pidevalt treenida tuule mõju hindamist, sest tuuletuid päevi ei ole olemas ja üle 300 m laskude puhul võib laskuri ja sihtmärgi vahel puhuda mitu eri suuna ja kiirusega tuult.
- Kaugusi tuleb mõõta maksimaalse võimaliku täpsusega, vähemalt 0,1 tuhandikku, viga ei tohi ületada 5%. Näiteks kui lasta Galil Snaiperiga märklehte nr 4 (sihikuga 550 m), kuid märkleht asub 500 m kaugusel, on tulemuseks ülelask, mida vaatleja ei suuda korrigeerida, sest ta ei näe sihtmärgi taha maandunud kuuli tolmutpilve. Suurematel kaugustel on kuuli kukkumine veel järsem, näiteks 700 m kaugusel (kui sihtmärgiks on nr 4) ei tohi mõõtmisviga olla üle 35 m.
- Treenida vaatleja ja laskuri koostööd teise kiire lasu sooritamisel. Kui vaatleja näeb, kuhu esimene lask kaldus, ja snaipreid ei ole avastatud, on võimalik mõne sekundi jooksul uuesti tulistada, arvestades vaatleja nimetatud parandust.
- Kuni 500 m kauguselt on inimfiguuri võimalik tabada sama kindlusega nii poolautomaatsest kui ka poltlukuga täpsuspüssist, kui relv ja laskemoon on korras ning laskur ei eksi oluliselt kauguse ja tuuleparanduse määramisel.
- Üle 500 m kaugusele laskmisel on suurema kaliibriga poltlukuga püss täpsem kui 7,62x51, sest suurema algiirusega raskem kuul lendab sirgemat trajektoori mööda ega ole nii tundlik tuule mõjule; see aitab parandada laskuri viga.
- Tuleb kindlasti harjutada ka ebatavalisi laskeasendeid, sest igal positsioonil ei ole võimalik lamades lasta. Näiteks ehitada laudadest aknaauk, millest tuleb läbi lasta. Laskeharjutused peavad olema ajapiiranguga, see treenib ka vaimse pinget all teetsemist.
- Sihiku kauguste trummel, millel on märgitud sajad meetrid, tuleb kindlasti erinevatel aastaaegadel üle lasta. Trumli parandused kehtivad tegelikult ainult kindla laengu ja õhutemperatuuriga. Kui näiteks talvel sisse lastud relvaga lasta suvel, on tabamispunkt märgatavalt liikunud, samuti muudab seda oluliselt teistsuguse kuuli või laengu kasutamine.
- Mildot' sihikule tuleb leida sobiv nullimiskaugus, mis on olenevalt relvast ja kaliibrist 300–700 m. See on põhiristiku laskekaugus, mille puhul on sihtimispunkti niitistikul nähtavate abipunktide võrra tõstes või langetades võimalik katta kogu relva tõhus laskekaugus, mis M 14 TP-I on kuni 900 m. Et Galil Snaiperi sihikul puuduvad sihtimispunktid põhiristikust kõrgemal, tuleb seal kasutada teist meetodit – kauguseparandusi trumlit keerates. Esimese meetodi eelis on kiirus ja töökindlus, teisel täpsus, kui kaugus on teada, sest sihid alati põhiristikuga, mitte arvestusliku kohaga kahe täpi vahel. Kiirustades või pimedas sihikul parandusi keerates on väga võimalik, et klikke loetakse valesti ja lastakse mööda, sest 350 m asemel keerati peale 430 m.
- Pikemate, üle 600 m kauguste mõõtmiseks on kindlasti vaja laserkaugusmöödikut, see seade peab olema kõikides Kaitseliidu malevates, kus erialaga tegeldakse. Kuigi treeningutel ei tohi ainult sellele loota, on see asendamatu abivahend näiteks sihiku abil mõõdetud kauguse kiireks kontrolliks.
- Täpsuslaskurite ja snaiprite koolitamiseks on vaja binokleid, millel on tuhandike skaala objektide kauguste hindamiseks ning sisseehitatud kompass asimuudi määramiseks. Laskesektori vaatlemisel määratakse kõigepealt kiiresti sihtmärgi asimuut ja seejärel mõõdetakse kaugus, sest sellele kulub rohkem aega. Kui ei ole võimalik kaugust täpselt mõõta, kuid on teada asimuut laskepositsioonilt, leiab sihtmärgi palju kiiremini, sest vaadeldakse teadaoleva asimuudi suunas.
- Inimese kauguse määramine üle 600 m on väga keeruline, sest väikese suurendusega optikaseadmega on raske näha täpselt sihtmärgi mõõtmeid, mõõtmisviga tähendab kindlasti möödalasku. Vaja on hankida 30–60-kordse suurendusega vaatluspiiksilmad, millega saab täpsemalt jälgida sihiku või binokliga märgatud objekte ja määrata nende kaugust. Pikksilmal peab olema sama niitistik mis optilisel sihikul ja binoklil. Kompanii taseme täpsuslaskurite varustusse peavad kuuluma kindlasti ka pikksilm ja laserkaugusmöödik.
- Kauguste mõõtmine inimese mõõtude järgi on aldis mõõtmisvigadele, sest kahte täiesti samade mõõtmega inimest ei ole olemas. Täpsemad tulemused saab, mõõtes kindlalt teada suurusega objekte, näiteks autot, kütusetünni, liiklusmärki, maja ukseauku, telefoniposti jne.

Madala intensiivsusega sõjategevuse korral, kus iga hinna eest tuleb vältida ohvreid rahumeelse elanikkonna hulgas, ei saa tihtipeale raskerelvi kasutada. Lisaks on täpsuslaskurid oluline eriala ka konventsionaalse sõjategevuse korral, hävitades vastase võtmeisikuid ja rikkudes nende käsuline ning võitlusmoraali. Inimene kardab alati tundmatut ja nähtamatut laskur on hirmsam kui teised vastase võitlejad. Punaarmeelased hüüdsid Simo Häyhät ja teise Soome täpsuslaskureid õigustatult Valgeks Surmaks ning soomlased ei ole neid õppetunde unustanud. Häyhä võistlusele kutsutakse igast välisriigist osalema üks

snaipripaar. Ainuke erand on Eesti. 2007. aastal osales Eestist kolm paari, kuid võistlusrajale oleks lubatud rohkem. Tuleval aastal on eesmärk, et iga juhtmaleva piirkonnast saaks osaleda vähemalt üks snaipripaar, kuid see eeldab heal tasemel spetsialiste, kelle hulgast valida. Parimate selgitamiseks on plaanis korraldada Eestis 2008. aasta suvel kaitseliitlastele suunatud täpsuslaskurite võistlus, kuhu kutsutakse ka soomlasi. Soomlaste ja meie lääneliitlastega koos harjutades ja võisteldes saab reaalselt võrrelda Eesti täpsuslaskurite ja snaiprite tegelikku oskuste taset ning testida varustust ja relvastust.

Odav versus kallis optika

Odavaid optikaseadmeid eristab kallistest materjalide ja tehnoloogia valik

Tekst: REIMO SOOSAAR,
Kaitseliidu Tartu malev

Relva optikaseadme liikuv osa on *erector tube* (edaspidi ET), mida saab nihutada kõrgus- ja tuulekruvi keerates. Kui materjalide pealt on kokku hoitud, ei ole tihti ka ET piisavalt tugev ning lasušokk kipub optikat lõhkuma. Ka tuleb teha vahet eri kaliibriga relvade optikaseadmete vahel – nõuded nende tugevusele on erinevad, seega erineb ka valitud materjal.

HIND JA MATERJAL

Odavates optikaseadmetes kasutatakse ET liigutamiseks lihtsamaid, samas vähem vastupidavamaid mehhanisme, nagu lihtne lehtvedru ja pehmest metallist või plastikust hammastik (ehk see tuntav klikk). Kallimates seadmetes on täpsemad mehhanismid (need on ka paremast materjalist, nt terasest), mis on stabiilsemad ja tagavad optika korratavuse, st mingi arvu klikke ühele poole ja siis sama palju tagasi keerates vaatab optika kindlalt samasse punkti mis algul. Odavamate seadmetega ei ole see sageli reegliski.

Just töökindlus ja vastupidavus äärmuslikes tingimustes on see, mis eraldab mänguasjad kvaliteetoptikast.

Optika üheks kallimaks komponendiks on läätsed. Oluline on siinkohal läätsmaterjali valik: kas odav klaas või kõrge kvaliteediga püsivate optiliste näitajatega materjal. Kvaliteetoptikas on iga lääts täppistoode – täpselt paika aetud raadiusega (vähendamaks mitmesuguseid pildihäireid), enamjaolt kasutusel ka kaheläätseliste süsteemidena, mistähendab, et optikaseadmes on vähemalt kaheksa kõrgekvaliteedilist lääts.

Läätsedel kasutatakse ka erinevaid pinnakatteid, parandamiseks pildikvaliteeti ja vähendamaks valguskadusid (mis esinevad enamjaolt tagasipeegeldumisena lääts pinnalt). Tavalisest klaasist lääts põhjustab valguskaot ~5% lääts kohta, seega kaheksa lääts korral on kogukaot 40%. Samas on kvaliteetlääts kadu ~1% (kogukadu 8–10%), seetõttu on pilt hea ja selge ka hämaramates tingimustes. Selliste pinnakatte valmistamine on keerukas ja kulukas protsess, sest sadestatav kiht peab olema ühtlane ja kindla paksusega. Mida rohkem (3–7) katteid ühel läätsel on, seda rohkem selline lääts

Optika üheks kallimaks komponendiks on läätsed.

ka maksab. Kui võtta kvaliteetlääts hinna suurusjärguks paar tuhat krooni, annab see tubli lisa hea optikaseadme hinnale.

Üks pisidetail on ka niitristik. Odavatel optikaseadmetel on traadist ristik, sest see on odav (tegemine ja materjal). Tagantvalgustuse korral peegeldab see aga pisut vastu, seega ei ole ristik must ja kontrastne. Traatristikul on ka oht lasušoki tulemusel katkeda (liiga habras materjal või ajaga kaasnev väsimus). Kallimatel optikaseadmetel on klaasi söövitatud ristik, sest see on kontrastne ja kestab sama kaua kui seda kandev lääts, lisaks annab söövitamine võimaluse teha täpselt oma soovidele vastavat ristik. Söövitusprotsess on aga tehniliselt keerukam, seega on selline optika kallim.

KAITSEJÕUDUDE ON “SÄÄSTUOPTIKA” RAISKAMINE

Kõiki neid asjaolusid arvestades on ilmne, miks mitte ühegi lääneriigi kaitsejõud ei kasuta Aasia sihikuid. Enamik täpsuspüsside sihikutest on valmistatud Saksamaal, Šveitsis, Austrias, Inglismaal. Mõni tuhat krooni maksev “säätuooptika” ei anna sama tulemust kui korralik ja kvaliteetne, st kallis optika ning kaitsejõududes “säätuooptikat” kasutada ei tohiks, sest selle ostmine on tegelikult raiskamine.

Täpsuslaskur suudab tabada ainult neid sihtmärke, mida ta näeb. Kui ülesanne jääb täitmata, sest sihik on tolmu või veeauru täis ega paista läbi, pole sellest midagi kasu. Just töökindlus ja vastupidavus äärmuslikes tingimustes on see, mis eraldab mänguasjad kvaliteetoptikast. Lääne-Euroopas valmistatud kvaliteetsed optikaseadmed peavad kauem vastu kui nende Aasia või Vene päritolu “analoogid”, seega tasuks inglaste kombel arvestades jõuda arusaamiseni, et ka eestlased ei ole nii rikkad, et osta odavaid asju. **KK!**

Israeli täpsuspüss Galil Sniper andis Eesti kaitsejõududele võimaluse hakata täpsuslaskureid ühtsetel alustel välja õpetama. Korraliku hoolduse korral teenib relva optikaseade kasutajaid tänagi, kuid küllap on ostulepingute sõlmijad nüüd targemad tegemaks vahet, milline optika on lihtsalt hea ja milline parim.

Afganistan siis ja nüüd sõduri silmade läbi

**Tekst: ALAR NIGUL,
Kaitseliidu Tallinna malev Põhja
kompanii, EROK toetajaliige
(VROK-44), Afganistani-kogemus
aastatest 1985–1986 ja 2007**

Afganistan – see kauge ja eestlastele justkui võõras maa on taas jututeemaks. Umbes 25 aasta eest räägiti rahvasuus hirmulugusid, mis kõik Afganistanis võib juhtuda, kui sinna aega teenima satutakse.

Kasutati kõiki võimalusi, et poegi koledusest säästa. Tänapäevaks on Afganistan muutunud Eestis jällegi väga aktuaalseks jututeemaks ja paraku samas võtmes. Püüan välja tuua mõned võrdlused Afganistanist aastatel 1985–1986 ja 2007 nn sõduri silmade läbi.

1985. aastal sain kogemusi sõdurina jalaväeluurest Herāti piirkonnas ja 1986. aastal sõduri ja eriüksuse liikmena Farāhi piirkonnas. 2007. aasta juunikuisel muljed pärinevad Kandahārist, Camp Bastionist ja Kabulist.

NI LIIDU VÄGEDE SISENEMINE

25. detsembril 1979 sisenes Nõukogude armee (NA) 105. õhudesantdiviis Afganistani Demokraatliku Vabariigi pealinna Kabuli, kus tapeti president Hafizullah Amin koos pere ja lähikondlastega. Uueks presidendiks sai Babrak Karmal. Mõlemad olid sisuliselt kommunistid, kuid esimene pööras liialt tähelepanu abi saamisele USAst ja Pakistanist ning Nõukogude Liit ei saanud temasse suhtuda kui veendunud liitlasesse. Tuli kaitsta oma investeeringuid ja mõjuvõimu lõunapiiril. Veidi enam kui üheksa aasta pikkuse kohaloleku käigus püüti lisaks režiimi toetamisele rajada sotsialistlikku ühiskonda ja riigikor-

da, aidates luua rahvusarmee, ehitada üles koole, tehaseid, vabrikuid, arendada kirjaoskust jne. Selle aja jooksul hukkus hinnanguliselt kuni 15 000 NA sõdurit (mitteametlikel andmetel kuni 40 000 – Postimees 6. juuli 2007), sh 16 eestlast. Afgaane hukkus hinnanguliselt ligi miljon, nendest kuni 80% olid tsiviilelanikud.

Al-Qaeda rünnak New Yorgi Maailma Kaubanduskeskuse kaksiktornidele ja Pentagonile 11. septembril 2001 tõi kaasa USA soovi see terrorirühmitus hävitada. USA oli eelnevalt (hoolimata inimõigusterikkumistest Afganistanis) seadnud sisse mitteametlikud kontaktid Talibani režiimi esindajatega. Lihtsalt inimõiguste rikkumise pärast ei oleks USA asunud viima ellu operatsiooni “Kestev vabadus”. USA seostas Al-Qaeda ja Talibani, sest Al-Qaeda toitmis oma võitlejatega Talibani ridu. Lisaks keeldus viimane USA-le üle andmast terrorirünnaku organisatorit Osama bin Ladenit.

Algul baseeruti ainult pealinna Kabuli ümbruses, alates 2003. aastast laiendati tegevuspiirkonda ÜRO Julgeolekunõukogu otsusega välja poole Kabuli.

Ka NATO rahvusvaheliste julgeoleku-abi jõudude (ISAF = *International Security Assistance Force*) koosseisus on Eesti võitlejad. Täna teenivad seal demineerijad, logistiline toetusüksus, sõjaline vaatlusmeeskond ja jalaväerühm, kes paiknevad Helmandi provintsis, ning perrooniteenindusmeeskond Kabulis. Kokku teenib praegu Afganistanis umbes 110 Eesti kaitsevälast.

Täna teenivad Afganistanis Eesti demineerijad, logistiline toetusüksus, sõjaline vaatlusmeeskond ja jalaväerühm, kes paiknevad Helmandi provintsis, ning perrooniteenindusmeeskond Kabulis.

ISAFi missiooniks on ajapikku kujunenud Afganistani Islamiriigi kui õigusriigi ülesehitamine, sh koolide, tehaste, teede, vabrikute rajamine tööhõive suurendamiseks, kirjaoskuse arendamine jne, aga ka kohaliku suutliku rahvaarmee loomine ja kodanike vaba arenemise võimaldamine. Tänapäevaks on Afganistanis viibitud peaaegu kuus aastat, mille jooksul on liitlasvägede poolt oma elu andnud umbes 650 NATO sõjaväelast, sh üle 400 USA kodaniku ja kahjuks ka kaks eestlast. Seega võib näha mõningaid paralleele Nõukogude vägede sissetungil ja NATO vägede missioonil.

NÕUKOGUDE VÄGEDE TEGEVUS AFGANISTANIS

NA-l oli parimatel aegadel Afganistanis korruga ligikaudu 115 000 sõjaväelast ja selle massiga suudeti kontrollida Afganistani põhilist maanteed, mis kulges kaarena Kushkast Herāti, Shāndandi, Farāhi, Kandahāri ja Kabuli kaudu Kondozi ning sealt edasi Termizi ja Feyzābādi. Kabulist itta suunduv betoontee Jalālābādini oli samuti NA kontrolli all.

NA jalavägi võttis aeg-ajalt ette ka suurte üksustega rünnakuid modžaheedide vastu, kuid taandudes anti jällegi kontroll käest. Okupatsiooni alguses

kasutas NA Teise maailmasõja aegset taktikat ja raskeid soomukeid, millega jäadi hätta mägedes, kuhu vaenlane lüüasaamise korral, edaspidi ka lihtsalt taktikaliselt kiiresti taganes. Mägedes olid soomukid praktiliselt kasutatud. Alles mõne aasta pärast alustati ulatuslikku helikopterite (Mi-24) kasutamist, mis tõi ka palju edu NA-le ja kadu modžaheedidele. 1980. aastate keskel seevastu hakkas aga USA müüma modžaheedidele maa-õhk-

Nõukogude eriüksuslased Farāhi provintsis 1986. aastal.

tüüpi rakette Stinger – see oli väga tõhus relv võitluseks mitte ainult helikopterite, vaid ka lennukite vastu.

NA eriüksuste ülesanne oli põhiliselt relvakaravanide varitsemine Pakistani ja Iraani piiridel ning nende hävitamine õhust ja maal. Varitsustel käidi kolmepäevaste tsüklitena, kusjuures üks kompanii (rood) oli varitsuses, teine ootusvalmis esimesele häireolukorras appi tõttama ja kolmas kompanii toimkonnas nn puhkereziiimil. Rotatsioon toimus pidevalt.

NATO VÄGEDE TEGEVUS AFGANISTANIS

Tänapäeval NATO vägede põhiline sõjategevus on samuti territooriumi kindlustamine Talibani võitlejate eest. Käiakse nn patrullis, mille käigus leiavad aset tulevahetused. Tulevahetust peetakse väga pikkadelt distantsidelt, palju kasutatakse raketirünnakuid, tee äärde paigutatud raadio teel juhitavaid lõhkeseadeldisi, kuid pealinnas Kabulis praegu juba ka enesetapurünnakuid. Eriüksuste tegevusest palju infot pole, kuid meedias leitudvate teadete põhjal on tegevus üldjoontes sarnane NA eriüksuste tegevusega: rünnatakse luureinfo põhjal konkreetseid asulaid, kus oletatakse pesitsevat Talibani või Al-Qaeda terroristirühmituse olulisemaid tegelasi. Täna on liitlasvägedes umbes 33 000 sõdurit, lisaks Afganistani rahvusarmee (ANA). Ilmselt pole sellise vägede hulga

juures kogu maa kontrolli alla võtmine mõeldav.

Huvitav ja oluline eripära on ka see, et tänapäeval kasutatakse väga paljudel tugitöödel kohalikke elanikke. Näiteks transpordivad afgaanid lisaks koristustöödele baasides liitlasvägedele isegi oma veokitega kütust. Baasi värava taga on igapäevaselt kümneid afgaanide kraami täis raskeveokeid. NA tarnis kogu vajamineva arsenalid kohale oma jõududega. Pikad kolonid voorisid vahetpidamata N Liidu ja baaside vahet, olles väga kergeks saagiks mägedes liikuvatele kohalikele võitlejatele, kes täislastis tehnikat koos nende saatjatega sadade kaupa puruks lasid.

KASUTATAV RELVASTUS

Maavägede relvastuses põhimõttelisi muutusi pole. NA põhirelvad olid 7,62 mm AKM ja 5,45 mm AKS 74. Esimese komplekti kuulus summuti PBS 1, mille puhul kasutati veidi raskemat laskemoona, kuid see oli tõhus abivahend varitsustel. AKMile saab kinnitada 40 mm GP-25 granaadiheitja, mis kinnitub relvaraua alla ja millel on eraldiolev vasakul küljel asuv sihik. GP-25 kasutegur oli minu hinnangul minimaalne, suurim kasu oli plahvatuse helist, mis jättis mulje granaadiheitja RPG-7 tuletst.

Kuulipildujatest olid varustuses 5,45 mm RPK ja 7,62 mm PKM. Püstolid (9 mm Makarov) olid ainult ohvitseridel, eriüksustel olid 9 mm automaatpüstolid APSB (*Автоматический пистолет Стечкина бесшумная*), mudel AO-44. Relvastuses oli ka granaadiheitja RPG-7, kuid seda eriti ei kasutatud, sest vastasel polnud soomukeid. Seda kasutasid vastased pigem NA vastu. Küll aga kasutati aktiivselt automaatset 30 mm granaadiheitjat AGS-17, mis andis turvalise tulejõu. Jalavägi liikus põhiliselt BTR-soomukitel (põhirelvadeks kuulipildujapaar 14,5 mm KPVT ja 7,62 mm PK), eriüksused soomukitel BMP-2, mille põhirelvastusse kuulusid 30 mm kahur 2A42 ja 7,62 mm kuulipilduja PK. Reeglina sõideti masina peal istudes, sest kardeti soomustlähivaid kumulatiivmürske. Jalaväel oli kohustus kanda kiivrit ja 12 kg kaaluvat kuulivesti, varustuses oli ka gaasimaskid, mis jäeti enamasti soomukitele.

Täna Eesti võitlejate relvastusse kuuluvad põhiliselt 5,56 mm Galil SARI ning Aimpointi (õise) sihikuga 7,62 mm Browningu ja 7,62 mm MG3 tüüpi kuulipildujad. 9 mm Heckler &

Nõukogude armeel oli parimatel aegadel Afganistanis korraga ligikaudu 115 000 sõjaväelast ja selle massiga suudeti kontrollida Afganistani põhilist maanteed.

Kochi USP püstolit kannavad ohvitserid ja allohvitserid. Väga tõhus relv on 84 mm granaadiheitja Carl Gustav, mille efektiivsust on kiitnud tänases Afganistanis ka Briti ohvitserid. Lahinguülesandel kantakse kaasas gaasimaski. Patrullimas käiakse Pasi soomukitega, mille relvastuses on 12,7 mm Browningu kuulipilduja.

MUGAVUSVARUSTUSE VÕRDLU

Milliseid olulisi erinevusi võib välja tuua sõduri seisukohast nn muga-
vusvarustuse osas? Täna sõdur käärib käised üles, kui on palav, omal ajal võisid arvestada parimal juhul fašisti hüüdnime ja viitega vormikandmisseeskirjadele, halvimal juhul said lihtsalt peksa. Täna on kõigil kaelas torusallid, mis tolmu korral näo ette tõmmatakse, päikese- ja tolmuprillid (mäesuusaprilid sarnased).

Midagi seesugust polnud NAs ette nähtud ja kui keegi (noorsõdur) hankis kuskilt päikesepillid, konfiskeeriti või varastati need peagi. Täna kasutatakse plastikust põlvekaitseid, mugavaid Camelbacki veerantsaid, kõigil on kellad, päikesekreem, taskulambid, kõrvatropid ja kindadki, et säästa käsi tulikuuma kuulipildujatoru vahetamise ajal lahingus. Kõike seda polnud NAs, oli vaid rinnaesine salvetasku, seegi õmmeldi omaalgatuslikult ja kättesaadavast materjalist.

VÕITLUS KUUMAGA

Afganistani lõunaosas Kandahāri ja Farāhi provintsis tõuseb temperatuur suvel tublisti üle +40 °C, päikese käes küünivad temperatuurid 70 soojakraadini. Õnneks

on õhuniiskus vaid umbes 5%, mis võimaldab palavust mingil määral taluda. Selline põrgukuumus tekitab meeletu janu ja on meeldiv, et NATO on selle probleemi lahendanud inimlikult – kõikides üldkasutatavates hoonetes, nagu söökla, magala, staap, spordiklubi, lennujaam, kauplus-kohvik jne, paikneb külmik, mis triiki täis 0,5 l jahedaid veepudeleid, mida võib tasuta kaasa haarata nii palju kui kulub. Ka on enamikus telkides ja elukohtades konditsioneeritud õhk, mis NAs ei mahtunud isegi unistustesse.

NAs oli halvimatel päevadel päikese käes seisev autotsistern, kuhu toodi vett ei tea kust. Vesi oli rasvane ja hägune ning maitses samamoodi. Et vältida nakkushaigusi, valati sinna paar kopsikutäit klooripulbrit, mis muutis joogivee äärmiselt ebameeldivaks. Parematel päevadel hoiti seda vett ilma kloorita ja veidi jahedana rühmatemostes, kust kõik janused seda ühe ja sama emailkruusiga rüüpasid. Sealt ka nakkushaigused. Vahemärkusena olgu öeldud, et juunis oli düsentëriaepideemia, mis läks sujuvalt üle kõhutüüfuseks, augustis tuli malääriaepideemia ning septembris ja oktoobris möllas hepatiit. Neid nelja haigust kutsuti afgaani buketiks ja mehi, kel õnnestus kogu see buketi teenistuse jooksul kokku korjata, oli üsna palju.

Varitsusele minnes kaaluti hoolega, mida kaasa võtta, mida mitte. Lahingumoonas ei saanud maha jätta, kuid vesi kaalus palju ja selle kulul tehti tihti kompromisse. Kaasaskantava varustuse kaal oli vähemalt 30–40 kg, seetõttu püüti komandöridelt uurida, kui kaua täpselt omapead ollakse, et vee hulka kalkuleerida. Üsna sageli juhtus, et vesi sai otsa ja siis joodi pimedas nina kinni hoides ka suvalistest “pooltahketest” lompideest, kus ujusid lambapabulad. Haigusi tõrjuti väikeste tablettidega, millest jäi suhu kloorimaitse. Selle näite taustal oli 2007. aastal väga huvitav kuulata Camp Bastionis kõrge Eesti ohvitseri nurinat, et patrullis olevate sõdurite joogiveega varustamine jätab soovida, “ühel korral olevat sõdurid pidanud külakaevust joogivett ammutama”.

Teatavasti on viimasel kümnendil ühe abiprojektina puuritud afgaanidele tuhandeid puurkaeve puhta põhjavee saamiseks.

TOIDULAUD

2007. aastal õnnestus külastada nii USA kui ka brittide söögikohti ja raske oli uskuda oma silmi, sest nähtu erines kardinaalselt minu ettekujutusest sõjaväe söögist. Väga pikaks läheks detailide kirjeldamine, olgu ainult öeldud, et hommikul saab valida värskeste puuviljade, erinevate helveste, klassikalise inglise hommikusöögi ja kontinentaalse hommikusöögi vahel või neid kõiki korraga proovida – arvet ei peeta. Joogiks on erinevad mahlad, tee, kohv. Lõunasöök koosneb erinevatest liharoogadest, pastast, hamburgeritest, krabidest jne ning kõige krooniks pakub USA lõunaks kuni kolme sorti jäätist. Öhtusöök on peaaegu sama rikkalik kui lõuna. See kõik on oivaline ja väga õige – sõdur peab olema söönud, siis jaksab ka võidelda.

NAs oli hommikusöögiks tavaliselt lahja puder ja samasugune teejook ning paar viilu valget leiba, lõunasöök koosnes lahjast supist, pud-

rust ja klaasitäiest lahjast kompotist ning õhtuks anti jälle putru konservidega ja lahjat teed. Vahel olid lõuna- ja õhtusöögiks pudru asemel kartulid. Meenub, et 1986. aasta 9. mail anti igale sõdurile Nõukogude Liidust toodud õun. Kõige tipuks söödi ühe pika laua taga, kus sööki tõsteti ühest kausist, st noorsõdurid söid seda, mis vanematest järele oli jäänud. Piltlikult öeldes tundis kogu aeg väikest nälga. Tõsi on see, et lahinguülesannet täitma minnes anti sõduritele kuivpajukid, mis olid eriuksustel eriti maitsvad, sisaldades lisaks veidi maitsvamatele putrudele ka 250 g mahla, kondenspiima, suhkrut ja isegi pasteeti. Seetõttu olid – nii paradoksaalne kui see ka ei näi – lahinguväljasõidud isegi oodatud. Seda tendentsi süvendas veel tõsiasi, et NAs polnud sõduritel nn vaba aega peaaegu üldse, kogu päev sisustati mingi töö, harva õppusega. Igasuguse töötamine tundus sageli teadlikult industrialiseerimata, et see liiga ruttu valmis ei saaks, sest nii sai sõdureid tegevuses hoida.

Tänapäeval võib näha konditsioneeritud õhuga jõusaale, mis täis rauda sikutavaid atleete, videomängusaale, piljardisaale, baare, internetipunkte jne. Sõdurid saavad ennast vabal ajal igakülgsest arendada ja puhata. Selle taustal on huvitav lugeda Eesti Ekspressist (11. juuli 2007) Eestist pärit ajateenija iseloomustust kuivpajukile: “Briti kuivpajuk ei ole kuigi hea – sellest tekkisid kõrvetised ja puhitused.” On suurepärane, et täna ne olukord lubab tõsimeeli sedasi rääkida.

SÕDURI PALK

NAs maksti mulle kui vanemkuulipildurile palgaks 11,5 tšekki kuus. Piltlikult öeldes sai selle eest sõjaväepoest 46 purki 0,33 l Hollandi limonaadi SiSi (purgi hind 0,25 kopikat). Tõsi, mingid rublad jooksid ka hoiukassas arvele ja kaheaastase teenistuse ajal kogunes neid nii palju, et sai osta Taškendi-Moskva rongipileti.

Kui tänapäeval arvestada Eesti sõduri sissetulekuks keskmiselt 25 000

Täna on liitlasvägedes umbes 33 000 sõdurit, lisaks Afganistani rahvusarmee.

Nõukogude jalavägi liikus põhiliselt BTR-soomukitel – reeglina sõideti masina peal istudes, sest kardeti soomustlõhkeid kumulatiivmürske.

krooni, siis selle eest saab ligikaudu 4160 purki kokakoolat (arvestades purgi hinnaks 6 krooni). Kui NA sõdur sai Afganistanis surma, autasustati teda tavaliselt postuumselt Punatähe ordeniga, rahamaksimist omastele ei võetud isegi kõneks. Täna on hukkunud sõduri omastele ette nähtud sõduri kümne aasta palk. On liigutav lugeda, kuidas Eesti riik oma poegade ja tütarde eest hoolitseb.

SÕDURI RIIETUS

Täna kannavad Eesti sõdurid digitaalmustriga beežikat kõrbevormi, millega ollakse üldiselt rahul, veidi kurdetakse vaid kanga rebenemise üle. Beežid on ka Magnumi väga mugavad ja kerged saapad. Varustuses on torusall, mida saab tolmu kaitseks näo ette tõmmata, põlvekaitsed, päikesepillid, kõrvatropid, kindad, tolmupehnikud, kevlarist kiiver ja kuulivest. Kui millestki jääb puudu, siis seda küsitakse ja asi tavaliselt ka hangitakse.

NAs oli jalaväel nn eksperimentaalvorm, mis tähendas veidi tänapäevasemat lõiget – kalifeede asemel mugavate taskutega püksid, kuigi geograafilisele piirkonnale mittevastavat rohelist värvi. Saabasteks olid jalaväel endiselt säärsaapad – maakeeli kirsad –, nende sees kanti jalarätte või sokke, mida Afganistanis siiski saada oli. Eriüksused kandsid suviti lisaks helebeeži nn liivavormi, mis oli kergest puuvillast kangast, piisavate taskutega ning tolle aja kohta ülipopp ja mugav. Jalas olid musta värvi nõõrsaapad, mis olid piisavalt mugavad, kuigi veidi rasked. Suvel kanti sokke. Selle vormiga oldi väga rahul.

DISTIPLIIN

Julmusest Vene armees võime tänaseni rahvusvahelistest uudistest lugeda – midagi pole 20 aastaga muutunud. NAs oli käsklusi põhimõtteliselt kahte tüüpi: allohvitseri käsud, mis ei kuulunud arutlusele, vaid täitmisele (seaduse järgi tuli

käsk kõigepealt täita ja alles seejärel võis näiteks raportit kirjutada, mida ilmselt kunagi ei juhtunud), ja vanemteenijate käsud, millele allumatus tõi kohese karistuse füüsilise (sageli grupiviisilise) vägivald kujul. Pahatihti tuligi vägivald võimu esindajalt ehk allohvitseri

poolt. See kõik oli nii ka Afganistanis. Kõige hullem oli, et eelmainitud põhimõtte kehtis ka lahinguolukorras ja pahatihti andsid allohvitserid ebameeldivad või ohtlikud lahingukäsud just noorsõduritele.

Käsule allumatus oli NAs nagu teisteski armeedes karmilt karistatav. Nõukogude Liidust puhkuselt naastes töid ohvitserid reeglina kaasa viina ja selle joomine ei jäänud sõduritele märkamata. Alkoholi kääritati ka kohapeal ja sellesse protsessi kaastati sageli sõdureid, kes said “karauulis” (valves) olles ühe “valvatava objekti” juurde.

Tavaline oli narkootiliste ainete suitsetamine, seda nii sõdurite kui ka ohvitseride seas, nii vabal ajal kui ka lahinguülesannet täites. Sellele vaadati läbi sõrmede. Samal ajal pöörati erilist tähelepanu pisisjadele, nagu voodi korrastamine, saabaste viksimine, rivisamm jne. Julgen väita, et NAs oli distsipliin pigem väline, sisesemiselt oli see olematu.

Tänase Eesti kontingendi sõdurite silmis näeb rahu, heasoovlikkust, aupaklikku suhtumist üksteisesse. Visatakse nalja, mis on heatahtlik ja moraalil ülenäev. Söögijärjekorras oodatakse rahulikult, sest pajuki pärast ei pea võitlema; vaba aeg on tõepoolest vaba aeg, mil võib tegelda oma asjadega. Kahe patrulli vahelisel nädalal ei kamandata isegi hommikvõimlemisele, sest allohvitser peab puhkust tähtsamaks. Alkohol ja narkootikumid ei tundu olevat isegi kõneaineks.

Samas on harjumatu näha tänases armees, et kindrali sisenedes sõ-

duri magalasse ei osata käituda ja jäädakse ebalevalt voodile istuma – erinevalt NAs, kus kindrali saabudes väeossa värviti kivid ja puulehed meelepärast värvi, rääkimata valveseisangutest ja “vaimustuse võnkeist” sõdurite rinnus. Võib-olla on see näide võimu lähedusest lihtsarahvale meie riigis ja selle üle peaks hoopis rõõmustama?

SÕDURI MORAAL

NA puhul ei saa rääkida moraalist üheselt, igal rahval (rääkimata üksikisikust) oli eripära. Kui näiteks Eestis ja teistes Balti riikides püüti Afganistani sattumast reeglina kõrvale hiilida, siis venelaste seas oli tavaline, et noormehed olid vabatahtlikult avalduse kirjutanud ja kaugeltki kõik ei pääsenud sinna sõdima.

Lahingukäikudest kõrvalehiilimine oli üldjuhul häbiväärne ja seda tauniti avalikult. Lahinguülesandele minek oli tegelikult pääsemine sihitust ja lõppematust tööst. Kahtlemata motiveerid mõndagi meest põnevus – ta vajab adrenaliini või tahtis hoopis maad tundma õppida. Sõita soomukiga Herāti kesklinnas ja näha hoopis teistsugust tsivilisatsiooni, selle ehitisi, traditsioone, ärikultuuri ja külaelu vaest masendust oli ka Eestist pärit inimesele midagi erakordselt. Teisele oli motivaatoriks hea söök (kuivpajuk, millest eespool oli juttu) ja lootus unevõlg täis magada. Kolmandale oli ehk ootuseks raha, kellade, magnetofonide ja muu kraami

riisumine hävitatud vaenlaselt. See oli pigem reegel kui erand.

Olulise erinevusena tuleb välja tuua asjaolu, et NA sõdurile mõjus Afganistanis müüdav läänelik kaup lummavana ja iga asi tundus ihaldusväärne, sellest ka palju marodööritsemist. Kui küsida tänastelt Eesti sõduritelt, et kas marodöörlust esineb, ei saa nad küsimusest aru...

Kindlasti oli paljudele Venemaalt pärit sõduritele oluliseks motivaatoriks medali või veel parem ordeniga koju naasta. Seda peeti erili-

Nõukogude armees juhtus üsna sageli juhtus, et lahinguülesandel olles sai vesi otsa ja siis joodi pimedas nina kinnihoides ka suvalistest “pooltahketest” lompidest, kus ujusid lambapabulad.

Kindlasti oli paljudele Venemaalt pärit sõduritele oluliseks motivaatoriks medali või veel parem ordeniga koju naasta.

Eesti sõdurid
Afganistanis täna.

seks uhkuseks ja selle nimel oldi paljukuks valmis. Filmidest nähtud kõrget lahingumoraali ja innustust ei näinud just sageli, pigem tekkisid kangelaslikud olukorrad kas hirmust või kättemaksust langenud kaaslaste eest. Vaevalt et keegi vaagis lahinguolukorras seda, miks NA sõdur Afganistanis sõdib (viimati toimus NA laiaulatuslik sõjategevus ju ülla eesmärgi nimel oma riiki kaitstes 1940. aastatel) või kelle vabaduse eest surrakse. Rahalist või varanduslikku motivatsiooni NA sõduril teatavasti olla ei saanud.

Mul oli hirmuäratav kuulda Venemaa avarustest pärit inimeste soovi jääda üleajateenijaks. Seda mitte sõjakoleeduste, vaid kojuigatsuse pärast. Mul oli ettekujutus, et elu elatakse kuskil mujal, sõjaväes tuleb lihtsalt kohustuslik aeg ära olla nagu kinnipidamiskohas. Tuli välja, et väga paljusid NA sõdureid ootas kodus ees tühjus, nüri töö, pisikese küla probleemid, alkoholism jne. Nende tegelik elu oli sõjaväes, kus olid ümberringi teisest rahvusest ajateenijad, teistest liiduvabariikidest pärit lood ja jutustused, distsipliin jne. See elu

Meenub, et 1986. aasta 9. mail anti igale sõdurile Nõukogude Liidust toodud õun.

oli paljudele kodusest tunduvalt huvitavam.

Tänane Eesti sõdur ei vae ilmselt samuti kuigi pikalt, miks ollakse Afganistanis. Tavateenistusaeg nn missioonil on kuus kuud ja see pakub samamoodi kui vanasti ebatavalist vaheldust elule Euroopa Liidus. Kindlasti on paljudele motivaatoriks võimalus näha põnevat tsivilisatsiooni, kus elatakse siiani keskajas, osaleda reaalses lahingutegevuses, näha tänulikke talupoegi, kes on saanud abi, saada tunnustust ISA-Fi vägede kõrgetelt ohvitseridelt, kes hindavad kõrgelt ja varjamatult eestlaste julgust. Kuid kindlasti on väga paljudele tõukeks teenistust alustada tasu, mis selle töö eest makstakse.

Ilmselt mõjutab sõdurite moraalil väga tugevalt meedias kajastuv valitsuse ja rahva suhtumine missiooni. Info liikumine internetiportaalides toimub loetud tundide jooksul. Enamikul ajateenijatel on oma isiklik sülearvuti ja võrguside on hea, uudiseid loetakse sageli reaajas. Palju kõneainet tekitanud toon Eesti portalides on millegipärast paras-

tav ja negatiivne, ükskõik mis teemal on kirjutis. Loodetavasti ei võta ajateenijad neid suhtumisi liiga tõsiselt. Ülioluline on, mida kirjutavad autoriteedid – poliitikud ja ajakirjanikud. Siiani on see olnud vägede kohalviibimise suhtes soosiv ja katastroofide puhul siiralt kaastundlik. Arvan, et see infotaust on üks olulisemaid moraali mõjutajaid.

AFGANISTANIST LAHKUMISEST

Afganistani okupeerimise lõpp saabus NA-le 14. veebruaril 1989, kui viimane BTR sümbolseks koos vägede ülemjuhatajaga üle silla Nõukogude Liitu Termizi sõitis. Nõukogude väed ei olnud sõda kaotanud, nad lihtsalt ei võitnud.

NATO väed on tänaseks Afganistanis olnud ligi kuus aastat. Tulevik sõltub NATO liitlasriikide valitsuste mandaatidest. Nagu 20 aastat tagasi, nii ka nüüd jääb õhku sama küsimus: kas abi andja ja abi vajaja saavad oma rollidest üheselt aru? Või on hoopis sedasi, et innuks noorsand tormab teeservas seisva vanamemme juurde, talutab selle üle autosid täis maantee, tundmata huvi, kas too ikka soovis teisele poole maanteed pääseda? **KK!**

Rindejoon Setumaa ja Võrumaa piiril

Tekst: KALLE KALM

Selle aasta Eesti orienteerumismeistrivõistlused peeti septembri alguses Tallinnast vaadates kusagil pärapõrgus – Luhamaa piiripunkti läheduses. Aga eks see kant ole ilmselt ajast aega olnud kaugel ja metsik ääremaa, sest metsal, kus joosti, on ka vastav nimi – Juudakund, kirja-keelde ümber pandult Kuradimets. Tegemist on suure riigimetsaalaga, kus keset laant on üksik metsavahikoht ning mitmete kilomeetrite ulatuses pole ühtegi muud majapidamist. Kaardi idaserva jääb Meeksi (Miikse) oja on ajalooline Setumaa ja Võrumaa piir ning praegu kulgeb seda mööda osaliselt ka Eesti ja Venemaa piir. Kant on põnev nii ajaloo, looduse kui ka legendide poolest.

KILOMEETER KAEVIKULIINI

See kant, millest jutt käib, on ajast aega olnud sõjatandriks ja käinud käest kätte. Vastseliina linnuse varemeteni on sealt linnulennult ainult 4 km. Eelmisel sügisel kaarti joonistades sattusin ma tõenäoliselt viimasest ilmasõjast pärinevale kaevikuliinile ja kaardile jääb sellest umbes 1 km. Tegemist on ilmselt 1944. aastal rajatud sakslaste kaitseliiniga, sest paikneb ta Meeksi oja Võrumaa-poolsel kaldal ning 500 m kaugusele kaevikuliini taha üle põldude jääb veel miskisugune komandopunkt. Kohast, kus minu kaart lõpeb, jääb Meeksi kirikuni veel kilomeeter ja oletada võib, et kaevikuliin jätkub (ma ei käinud uurimas) ja teisel pool Meeksi-Pankjavitsa teed olid ka mingid kaitseliinid.

Kui nüüd kaardilt seda kaevikuliini vaadata, on väga selgelt näha, kuidas on ära kasutatud maastiku iseärasusi, sest kaevik kulgeb mööda Meeksi oja äärseid reljeefiseljandike ja ojalammiperve. Kaevikuliini lõunaotsas on selgelt äratuntavad kaks kaevikutest eenduvat kuulipildujapesa. Lõunapoolne neist oli

tõenäoliselt kõva tulepunkt, sest see paikneb etteulatuval looduslikul neemikul 5 m sootaspinnast kõrgemal ning selle laskesektor on 240°. Veidi edasi lõpeb ka kaevikuliin ära, sest algab suur soo. Sealt edasi aga muutub Meeksi oja org kitsaks ja järsunõlvaliseks (kõrgust kohati 15–20 m), mis ise juba ongi looduslikuks tõkkeks. Seejärel leidsin peaaegu 2 km pikkusel lõigul ainult kaks kohta, kust omal ajal olid vankriteed läinud läbi oja.

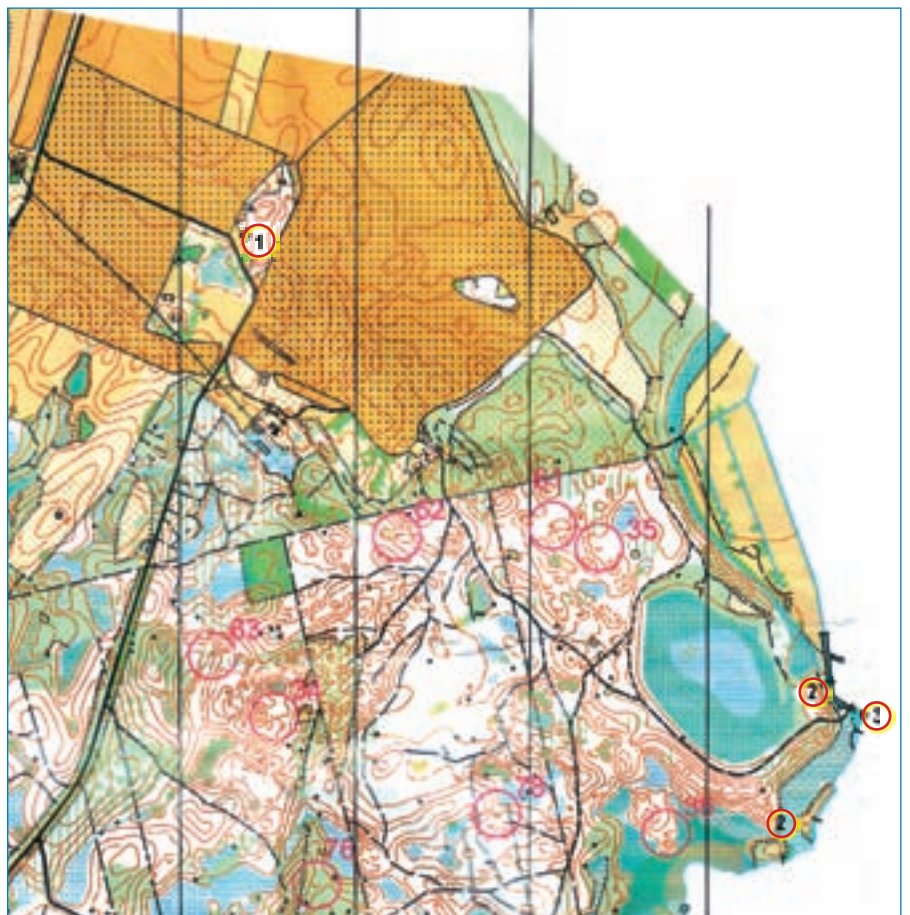
KOBRASTE PARADIIS

Kobras on Eestis “tõsine tegija”. Olen metsas ja maastikul palju käinud ja näinud, aga nii palju kopratamme, kui on Meeksi oja peal, ei ole vist küll kusagil mujal. Kohati

on iga paarikümne meetri tagant uus tamm, mõni suurem ja mõni väiksem, kohata võib isegi kuni 2 m kõrgusi. Aga kui koht on selline, kus keegi eriti ei liigu ega sega ja ka toitu jätkub, mis siis viga elada ja sigida.

Juudakunnas paikneb ka looduskaitsealune Vastseliina lehisepuistu. Ilmselt on kunagi kohalik mõisnik need sinna istutada lasknud, sest lehis teadupärast ei ole Eestis kohalik looduslik liik. Vastseliina lehised on suured ja võimsad puud küll.

Kohaliku mõisasaksaga seotult veel üks lugu. Meeksi kiriku lähedal oja kaldal asub vana ohvikivi. Mõisahärra lasknud selle ära lõhkuda ja kasutada mingi hoone vundamendi ehituseks. Sestpeale hakkasid aga pihta hädad ja õnnetused nii inimeste, loomade kui ka hoonetega.

Juudakunna orienteerumiskaardil on lisaks vasakul servas Meeksi oja kaldal paiknevale kuiva kraavi märgiga (pruun punktiir) tähistatud kaevikuliinile näha ka (märgitud mustade numbritega): [1] komandopunkt, [2] kuulipildujapesad ja [3] Venemaa piiritähis.

Nooremallohvitseride VII kursus Kaitseliidus alustas

Tekst: DEIV BOGENS, veebel, NAKkl VII ülem

Koos kooliaja algusega alustas ka Alutaguse juhtmalev oma õppeaastat. 1. septembril korraldati nooremallohvitseri kursuse (NAKkl VII) kandidaatidele sisseastumiskatsed. Vastuvõtukomisjon koosnes Kaitseliidu Alutaguse maleva staažikatest ohvitseridest ja allohvitseridest eesotsas maleva vaneministratori ja juhtmaleva planeerimisohvitseri kapten Imre Kramskoiga.

Esimesed kolm kursust viidi läbi Kaitseliidu Koolis Alus. Kuid kooli ressursid on ammendatud ja vastavalt Kaitseliidu ülema korraldusele

viiakse nooremallohvitseride kursused läbi juhtmalevates. Alutaguse võõrustab kursuslasi neljandat korda. Analoogne kursus korraldati paari aasta eest ka Harju malevas, kuid paistab, et rohkemaks neil ega teistel juhtmalevatel jõudu ei jätkunud.

Nooremallohvitseride kursusele tulid vabatahtlikud kaitseliitlased 11 malevast. Enim kandideerijaid, nagu ka mullu, oli Tartu malevast (10). Kandidaate ei saanud Saaremaa, Jõgeva, Põlva ega Lääne malev, neil pidid üksused allohvitseridega komplekteeritud olema.

Katsete kirjalikud testid kontrollisid põhiliselt sõduri baaskursusel

omandatut. Viidi läbi ka kutsesobivusvestlus, kontrolliti relvatundmist ja teadmisi muude üksikvõitleja oskuste kohta. Kandidaadid pidid sooritama füüsiliste katsete testi, mille viimane ala oli kahemiilijooks. Edukalt läbisid eelmainitud proovikivid 30 nooremallohvitseride kursuse kandidaati. Alutaguse malevast sooritasid katsed edukalt kapral Aare Aas Narva malevkonnast ja Taivo-Tepp Avinurme üksikkompaniist.

Tänu abi eest katsete korraldamisel vanemveebel Aivar Raudsepale, veebel Hannes Graubergile, veebel Vahur Verile ja nooremseersant Silver Koortile. NAKkl VII 1. õppenädalavahetus oli septembri lõpul. **KK!**

Lõpuks andis keegi külamees isandale hüva nõu, et viigu kivi tagasi. Saks tegigi seda ning hädad ja õnnetused lakkasid. Väga selgesti on näha, kuidas see kivi on tükkidest kokku pandud. Panin minagi oma krooni sellele kivile, sest kõik see, mis kivile saab pandud, pidi saama sellele, kes seda kõige rohkem vajab.

KUI TÄPNE SEE KAART ON?

Absoluutne täpsus on Juudakunna kaardil väga suur (alusena kasutasin 1:20 000 põhikaarti), samuti ka suhteline täpsus. Välitöö tegin mõõtkavas 1:5000 ja kogu situatsioon, kaasa arvatud reljeef, on mõõdistatud sammudega.

Muidugi tuleb arvestada, et kaevikuliin on kaardistatud siiski üldistatult, sest orienteerumiskaardi mõõtkavas (1:10 000 ja 1:15 000) ning kuiva kraavi tingimärgiga (pruun punktiir) pole lihtsalt võimalik näidata kõiki kaevikunurki. Kaevik aga muudab ju suunda iga kümme meetri tagant. Kindlasti on see aga täpsem kaart kättesaadavaist, sest muud kaardid ei kajasta sellist infot üldse. Aga kui paljud omaaegsetest kaevikuliinidest üldse ongi täpselt kaardistatud?

Kas sellel rindejoonel ka lahingut peeti, ma ei tea. See on teiste meeste teema. **KK!**

Kaitseliidu loengusarjal kolmas hooaeg

Kaks aastat tagasi oktoobris alustas Kaitseliidu peastaabi avalike suhete osakonna spetsialist Toivo Lipstok Kaitseliidu loengusarja. Loenguid peeti kord kuus Eesti Rahvusraamatukogus iga kuu viimasel kolmapäeval. Põhi-teemad on olnud Eesti julgeolekupoliitika, kaitseväe, Kaitseliidu valdkonnast. "Sekka on ka globaalprobleeme käsitlevaid loenguid," lisas Lipstok.

Eelmise hooaja viimane loeng peeti Tallinna asemel aga Valgas. Eesti lipu päeval rääkisid Valka kogunenud huvilistele Eesti Entsüklopeediakirjastuse peatoimetaja Hardo Aasmäe ja suursaadik Mart Helme Eesti riigikaitse ajaloost. Samal ajal andis Lipstok teada, et muudab uuenduse tavaks ja uuel hooajal läheb Kaitseliidu loengusari mööda Eestit rändama. 26. septembril anti avalöökk Rapla kultuurikeskuses, kus esines kolonelleitnant Riho Terras loenguga "Eesti kaitsejõud - vaba riigi valves". Hooaja avaüritusele lisas pidulikkust Kaitseliidu ülema edastatud tänu Rapla linna ja valla ning maakonna inimestele, kes olid tänavu suvel abiks võidupüha paraadi korraldamisel. Tänukirja pälvivad ligi nelikümmend aktiivset inimest. Kaitseliidu tänukirjad andis üle võidupüha Rapla paraadi peakorraldaja kapten Neeme Brus.

Oktoobris esineb Paines suursaadik Mart Helme, kes arutleb teemal "Kollektiivne julgeolek ja merkantilism kaitse- ning välispoliitikas". Lipstoki sõnul on kavas novembris viia Kaitseliidu loengusari Pärnusse ja seejärel Läänemaale. Täpsem teave ilmub Kaitseliidu kodulehel ja kohalikes meediaväljaannetes. Loengusari on tasuta. Jälgige reklaami! **KK!**

EELMISE HOOAJA (2006/2007) KAITSELIIDU LOENGUSARJA TEEMAD

September - Mart Helme: "Miks kaotasime muistse vabadusvõitluse?"

Oktoober - Margus Kolga: "Eesti riigikaitse viimased 15 aastat"

November - Margus Pae: "Eesti sõjalise riigikaitse arendamise. Prioriteetidid ja planeerimine"

Januar - Hardo Aasmäe: "Müstiline Venemaa"

Veebruar - kolonelleitnant Meelis Kiili: "Sõja tulevik"

Märts - kapten Heino Piirsalu: "Kaitseliidu areng ja prioriteetidid"

Aprill - Mart Helme, Einar Laigna: "Eesti mees Teises maailmasõjas"

Mai - "Kaitsejõud ja kaitsevägi" (Valga kultuurikeskuses)

Noortejuhid vajavad ka noorteta laagrit

Pildireportaaz Peipsi ääres Rannal peetud laagrist

Augustikuu teisel nädalavahetusel kogunesid Kodutütarde ja Noorte Kotkaste juhid Peipsi äärde Rannale, et pidada maha kolmepäevane laager, mis oli täis võistluskirge, mängulusti ja meelelahutust. Kodutütred ja noorkotkad jäid seekord koju. Kodutütarde peavanema Angelika Narise sõnul sündis juhtide laagri mõte aasta tagasi, kui koguneti Hiiumaale. "Seal laagris saigi selgeks, et juhtidel on seda vaja," ütles Na-

ris. "Noortejuhid on suve jooksul paljudes laagrites, enamasti ikka vastutajate või korraldajatenä. See laager on aga neile endile nautimiseks ja lustimiseks," ütles ta. Mitmevõistlusel kogutud punktide põhjal sea ti kokku ka pingerida. Tihedas ja napolis rebimises kogus kõige rohkem võidupunkte Kaitseliidu Järva maleva võistkond Kaitseliidu Tartu maleva noortejuhtide ees. Järgmine laager on kavas korraldada ülejärgmisel suvel. **KK!**

Kummaliselt käitus pingpongipall, kui see sai välja visatud pikast torust. Eesmärk aga oli, et see jõuaks võimalikult kaugemale.

Laupäeva hommikul sõitsid kõik laagrilised ekskursioonile Mustveesse ja Peipsi-äärsetesse sibulaküladesse.

Tants kestis noortejuhtide laagris kaugelt üle südaöö.

Kõige enam kaasaelamist ja ka mängupinget pakkus munaloopimisülesanne. Mida kaugemale õnnestus muna visata ja seejärel ka tervelt kinni püüda, seda parem.

Laupäeva hilisõhtu kulus teatritegemisele. Iga malev oli endale loosiga valinud ühe tuntud muinasjutu, mis tuli lühidalt ja loovalt lavastada ning publiku ette tuua. Pildil Kaitseleidu Valga maleva noortejuhid etenduses "Kuningas on alasti".

Laupäeva pärastlõunal asuti võistleva juba malevate kaupa. Mitmevõistluse alade hulgas olid hüpikpalliga hüppamine...

...ja korvpallivõistlus.

Üks küsimus Noorte Kotkaste peavanemale Silver Tammele.

MIKS ON KAITSELIIDU NOORTEJUHTIDELE VAJA SUVEPÄEVI?

Et Noorte Kotkaste ja Kodutartide juhid töötavad tasu saamata, on väga

oluline selliseid laagreid-üritusi korraldada. Nagu ma ka laagri avamisel ütlesin, et kui tavaliselt on nemad, noortejuhid, vastupidises olukorras – peavad vaatama, et lapsed ei teeks pahandust ja oleksid õigel ajal õiges kohas oleks, siis see laager on ainult juhtide endi jaoks. Siin saavad nad enda olemise just nii lõbusaks teha kui ise tahavad. Vabatahtlike suvelaager on tegelikult ainuke sündmus meie ürituste plaanis, kuhu kõik noortejuhid saavad kokku tulla ja üksteisega tutvuda, kogemusi jagada ja lihtsalt lõõgastuda. Olen kindel, et mitmele juhile mõjub see laager virgutavalt, ta saab teistelt juhtidelt ja kogu sellest lustipeost uut tegutsemisenergiat. Kindlasti tunnetab juht, et tema jõupingutusi on väärtustatud, mis on ehk tähtsaimgi.

Loodame, et järgmises noortejuhtide laagris on rohkem osavõtjaid. Kõik võiksid leida võimaluse, et laagrisse tulla ja aeg maha võtta.

Laskeorienteerumises olid parimad Saaremaa piigad ja Põlva poisid

Tekst: TAIVE KUUSE

Lääne-Virumaal Mõedakul 14. septembril peetud Kodutütarde ja Noorte Kotkaste 2007. aasta esivõistlustel laskeorienteerumises arvestati noorte võistlejate panust individuaalselt, aga ka maleva või ringkonna koondtulemust. Orienteerumisel pidid võistlejad punktide registreerimiseks kasutama sõrme otsa kinnituvat kiipi. Rajale lasti kõigepealt noorkotkad ja seejärel kodutütred. Kõik orienteerusid umbes neljakilomeetrise rajal, kus tuli läbida üheksa kontrollpunkti. Rajameister kinnitas, et umbes nelja kilomeetri pikkusel rajal on punktid maha märgitud selliselt, et neid peaks olema kerge leida. Kuid vahelduva maastiku ja erineva orienteerumiskogemuse tõttu tekkis mõnel juhul ikka probleeme õigesse kohta jõudmisega.

Kümnes kontrollpunkt oli enne finišit ja asus lasketiirus. Võistluse üks korraldaja, Kaitseliidu Viru maleva instruktor-noortejuht Hannes Reinomägi ütles, et lasta tuli õhupüssist 10 meetri kaugusel olevaid langevaid märklaudu. Eesmärk oli saada viis tabamust, maksimaalselt võis selleks kasutada kaheksat kuuli. Iga möödalask lisas üldajale minutilise karistusaja. "Kõik said lasta kaa-

savõetud relvast ehk siis enda poolt pealelastud püssist. Igaüks võis ka valida, kas laseb püsti või põlvelt," täpsustas Rainomägi. Tema meelest võiks jääda ka edaspidi kehtima nõue, et igaüks laseb oma püssiga, sest see tagab Reinomäe meelest võrdsema olukorra.

Võistkonnad olid neljaliikmelised. Üldtulemuse kokkulöömisel läks arvesse kolme parema võistleja tulemus. Kodutütardest oli parim Saaremaa esindus Võrumaa ja Tallinna võistkonna ees. Noortest Kotkastest olid osavaimad Põlva noormehed Alutaguse ja Lääne maleva ees. Kokku osales esivõistlustel nii poiste kui ka tüdrukute arvestuses 11 võistkonda.

Kaitseliidu ülema nõunik Anu Allekand ütles, et osalemisrõõm oli kõigil silmis nii metsas kui ka tiirus ja eriti finišis. "Seega võitsid kõik," lisas ta.

Võistluse valmistas ette Kaitseliidu Viru malev. Avamisel olid kohal nii Kaitseliidu Viru maleva pealik kapten Lembit Kerve, Kodutütard-

INDIVIDUAALARVESTUSE TULEMUSED

Kodutütred		
I	Laura Joonas (Võru ringkond)	43
II	Jaanika Niklus (Valga ringkond)	38
III	Grete Hints (Saaremaa ringkond)	22
Noored Kotkad		
I	Kaspar Kork (Põlva malev)	1
II	Tõnis Tulp (Viru malev)	3
III	Jüri Joonas (Võru malev)	41

de peavanem Angelika Naris ja Noorte Kotkaste peavanem Silver Tamm. Võistlus kestis terve päeva. Selle kordaminekule aitasid kaasa Naiskodukaitse kokad, kes pakkusid nii enne kui ka pärast võistlust osalejatele kohutäidet ja näksimist. Kiideti valikuvõimalusi, maitsvaid makarone ja ka haput moosi piruka sees. Päeva lõpurivistusel said lisaks võitjatele kiidusõnu kuulda ka ladusa võistluse korraldajad ja maitsva toidu valmistanud Viru naiskodukaitsjad. **KK!**

Ilm soosis Kodutütarde ja Noorte Kotkaste 2007. aasta laskeorienteerumise esivõistluste võistlejaid – sügisene kargus oli täis päikesepaistet. Foto: Anu Allekand

Matkamängu käigus kohtusid lapsed politseiga

Kaitseliidu Järva maleva Kodutütarde ja Noorte Kotkaste matkamängu rikastas koostöö politseiga, kes sisustas võistlusel kaks kontrollpunkti.

Tekst: TAIVE KUUSE

Kaitseliidu Järva maleva instruktor-noortejuht Mare Hendrikson ütles, et politsei osalus kodutütarde ja noorkotkaste matkamängul “Mina tean, tahan ja oskan!” on sisse kirjutatud ka maleva ja politsei koostööleppesse. Järvamaa politseinikel tuli sisustada kaks kontrollpunkti.

PALJU ÜLESANDEID

Võistlus algas 21. septembri õhtul stardiviktoriiniga. Pärast viktoriini ootas võistlejaid tantsu- ja meelelahutusprogramm. Start võistlusmatkale anti 22. septembri hommikul pärast varustuse kontrolli. Lisaks kodutütarde ja noorkotkaste võistkondadele osalesid Järvamaa koolide võistkonnad. Matkamäng oli kuni 14-aastastele lastele.

Matkamäng oli tänavu umbes 10 kilomeetri pikkune. Rajal oli 13 kontrollpunkti, milles tuli kokku sooritada 19 erinevat ülesannet: esmaabi, sportlikud jõuproovid, looduse tundmise ülesanded, meeskonnatööd ja nutikust nõudvad probleemülesanded. Neljas postkastis peitusid testülesanded, mis kontrollisid teoreetilisi teadmisi ja valikute tegemise oskust. Hendrikson ütles, et see oli laste soov, et oleks rohkem ülesandeid: “Neile väga meeldib end kontrollpunktides proovile panna.”

EELKÕIGE ANDA TEADMISI

Ühes punktis lahendasid võistlejad jalgratturite liiklustesti. See tuli täita iseseisvalt ning arvesse läksid üksiktulemused. Et saada punkte matkamänguks, liideti aga kõigi võistkonnaliikmete punktid ja saadud summa läks kirja matkamängu protokoll. Kolm parimat individuaalarvestuses (Leane Letner, Hanno Rudissaar, Martin Klemm),

Järvamaa Kodutütarde ja Noorte Kotkaste matkamängu üks kontrollpunkt kandis nime “Mäe ülesanne”. Tegemist oli teatevõistlusega. Iga võistleja sai hokikepi ja palli. Pall tuli ajada slaalomirajal mäe otsa. Pildil teevad seda Roosna-Alliku noorkotkad. Mäe otsas tuli määrata põhja-lõuna suund. Siis võttis võistkond mäe otsas oleva topispalli ja seda üksteisele visates tuli liikuda mäest alla ja üles tagasi. Üleval haarati uuesti hokikepid ja väikesed pallid ning mindi mööda slaalomirada tagasi alla.

kes saavutasid testis maksimumpunktid, said auhinnaks politseiteemalise pusle.

Järgmises kontrollpunktis ootas võistlejaid vigursõit jalgrattal, mis Hendriksoni sõnul polnud sugugi kerge, kuid laste meelest seda põnevam.

Järvamaa Kodutütarde ja Noorte Kotkaste matkamängu rahastas osaliselt Eesti Haigekassa, sest malev oli kirjutanud selle tarvis projekti. Projekt kandis tervise edendamise eesmärki ja pidi suurendama laste terviseteadlikkust. Sellest lähtuvalt polnud Hendriksoni selgitust mööda kõik kontrollpunktiülesanded ainult teadmisi kontrollivad, vaid ka harivad. “Ühes kontrollpunktis tuli võistlejatel vastata küsimustele tervislike eluviiside, esmaabi ja ennetusabinõude kohta, kusjuures lapsed võisid selle juures kasutada

raamatut “Turvaline kodu” ning sealt vastuseid otsida,” selgitas Hendrikson. Meditsiiniülesandes aga olid kannatanutele lavastatud just needsamad vigastused, mille kohta olid võistlejad varem kirjeldatud ülesandes raamatust vastuseid otsinud. “See oli nagu testimine, et kas nad ka mõttega kaasa töötasid, kui raamatust vastuseid otsisid. Tore oli jälgida, kuidas nad esialgu hakkasid kiirelt ühtmoodi tegutsema ja siis ootamatult tegevust muutsid, sest neile meenus, mida nad olid äsja raamatust teada saanud,” jutustas Hendrikson. Võistluse lõpetamisel sai iga laps kingituseks sama raamatu.

Kaitseliidu Järva maleva Kodutütarde ja Noorte Kotkaste matkamängu “Mina tean, tahan ja oskan!” võitsid Koeru kodutütred. Teise koha saavutasid Järva-Jaani kooli õpilased ning kolmanda koha Paide kodutütred. **KK!**

Laagrid arendavad lapsi

Võrumaa noorkotkad ja kodutütred veetsid kolm põnevat päeva Kirikumäel suvelõpulaagris

Tekst: HELI MAASLIEB,
Noorte Kotkaste ja Kodutütarde Võrusoo rühma juht

Kui laagrisse jõudsimel, oli ilm ilus. Kuid saime vaid telgid lahti teha, kui hakkas rahet ja vihma sadama. Niimoodi algas Võrumaa noorkotkaste ja kodutütarde maakondlik suvelõpulaager Vastseliina lähedal Kirikumäel. Tõsi ta on, et ilmataat tekitas paljudele mõtlemisainet ja muret, sest oli ju alles laagri algus ja kõik üritused veel ees.

Esimesel päeval oli tegevus jaotatud nelja rühma vahel. Uueks loovust arendavaks ettevõtmiseks oli fotojaht. See uus mäng oli ka laste arvates põnev. Ühiselt valiti õhtul välja huvitavamad fotod, mis väärivad premeerimist. Teine ettevõtmine oli liivatrükk. Kuigi see on olnud meie laagrite kavas korduvalt, sooviti seda veel järgmistel kordadelgi. Väga vajalik on sinasõprus loodusega, seepärast valisimegi kolmandaks õppuse teemaks taimetundmise. Taimede otsimine metsast ja nendele nimede leidmine suurtest välimäärarajatest andis uusi teadmisi. Neljandaks tuli igal rühmal valmistada õhtuseks isetegevuseks etteaste tuntud muinasjutu ainetel. Laste tagasisidest võis lugeda: hirm esinemise ees oli suur, esinemisi oli põnev vaadata, poisid oskasid rolli hästi sisse elada, enamik etteasteid olid väga põnevad. Poiste arvates oli äge ka õhtune ühislaulmine. Koos tantsiti-mängiti veel seltskonatantse ja-mänge.

Õo tuli koos vihma ja tugeva tuulega ning kõik lootsime järgmiseks päevaks paremat ilma. Uus päev tõi päikesepaiste. Hommik algas kõieveno ja pallihüpetega ning jätkus jalgpalliga. Päeva teisel poolel olid külalisteks päästeteenistuse töötajad, kes pidasid ennetustööalade loengu "Kuidas peab tegutsema". Huvitavaks tegid selle elust enesest toodud näited. Kohal oli ka Vastseliina tugikomando tuletõrjeauto. Kõik soovijad said ise tulekustutiga leeki surmata ja oma kehalisi võimeid proovile panna. Selleks tuli tuletõrjevoolikud ühendada. Võitis see, kes esimesena veejoa märgile suunas. Ka õhtupoolikul korraldatud orienteerumismänguga said kõik hakkama. See tähendab, et keegi ei jäänud metsa. Õhtul oli külaliseks endine Rõuge rühma kodutütar Merle Piiskop, kes oli suvel külas Ameerika skautidel ja gaididel. Tema jutt ja fotoseeria köitsid kõiki. Ehk tekkis mõnelgi soov olla sama tubli kodutütar nagu Merle, sest ainult kõige tublimatele avanevad sellised võimalused. Koos tantsiti uude päeva.

Kolmandal päeval oli külas kriminaalpolitseinik. Lapsed said teada, kuidas kuriteopaigast olulisi tõendeid võtta. Selgeks sai seegi, et iga süütegu tuleb välja, olgugi, et mõnikord kulub selleks kaua aega.

Laager oli lahe ja huvitav. Tagasisidelehtedel kirjutati ka sellest, mida järgmistes laagrites õppida. Ka korraldajad olid lastega rahul, kes halba ilma trotsides olid tublid ja rõõmsameelsed. **KK!**

Parandus

PÕLVA KODUTÜTRED SAAVUTASID MINI-ERNAL VIIENDA KOHA

Põlva kodutütred andsid endast Noorte Kotkaste võistlusel Mini-Erna parima. Üks neljast tüdrukust ei suutnud võistlust lõpuni läbida ja finišisirge ületasid vaid kolm Põlvamaa kodutütart.

Kaitse Kodu! on andnud teada, et Põlvamaa kodutütred saavutasid võistlusel 9. koha. See ei ole aga õige. Veidi enne võistluse lõppu tuli tüdrukutel läbida varustuse kontroll. Mini-Erna peakohtunik Marek Koppelmann ütles, et tulemusi üle kontrollides selgus, et varustuse kontrollis said tüdrukud neljanda liikme varustuse puudumise eest maksimaalsed karistuspunktid. "Sellist karistust aga ei olnud juhendis ette nähtud. Ei olnud ka kohustust, et ühe liikme katkestamise korral tuleb teistel tema varustus kaasa võtta," selgitas ta. Nii annulleeriti tüdrukute karistuspunktid ja nad tõusid üheksandalt kohalt viiendale. Varasemad tulemused viiendast kuni kaheksanda kohani nihkusid aga kõik koha võrra tahapoole. Teave saadeti ka kõigile võistlusel osalenutele, kuid paraku jäi edastamata meie toimetusele, kus seetõttu ilmus valeinfo. Palume Põlva tüdrukutelt vabandust ja anname teada, et hindame kõrgelt nende saavutust Mini-Ernal.

KK! Toimetus

Ainsa tüdrukute võistkonnana Noorte Kotkaste võistlusel Mini-Erna osalenud Põlva tüdrukud tulid raskel jõu- ja osavuseproovil viiendale kohale.

Viru maleva Merikotkad kogunevad igal aastal Käsmu lahele

Tekst: HANNES REINOMÄGI,
Viru maleva propagandapealik

Merikotkas on Eesti looduses üks suuremaid ja suursugusemaid linde. Tema liuglemist taevaavarustes on vähesed saanud ise näha. Käsmu lahel liuglesid juuli- ja augustikuus kaks väikest valget purjekat. Nendel seilasid Viru maleva Merikotkad oma igaaastastel laagripäevadel juba viiendat aastat.

MERELE PARTNERITE TOEL

Merikotkaste rühma hingeks on Kodutütarde instruktor-noortejuht Aive Ott, kes oma varasema purjetamishuvi ja oskuste tõttu Juhan Kunderi Seltsi Rahvakooli huvigrupi vedajaks saigi. Põhiliseks abiliseks on aastaid olnud Taavi Salve, kes alati on mootorpaadiga lahel noori purjetajaid julgustamas. Kogu kasutatav "laevastik" kuulub aga headele koostööpartneritele: mootorpaat ja Laser-tüüpi jaht Käsmu Meremuuseumile ning Optimist Juhan Kunderi Seltsi Rahvakoolile.

2002. aasta 23. oktoobril kogunesid huvilised teooriaõppusele ning talvise töö vilju said nad esimest korda proovida järgmisel suvel. Alustanustest olid sel aastal rivis veel Indrek Sall, Hindrek Soppe, Ardi Veldi ja Siim Vilumets, kes osalesid kevadel ka Riias Läti kaitseliitliku noorteühenduse Jaunsardze üritusel. Nüüdsest on rühma aktiivseteks liikmeteks ka mitme asutajaliikme õed-vennad, nagu Marko Sall ja Kaire Veldi ning Rain Vilumets. Tubliks tunnistasid rühma liikmed ka esimest aastat osalenud Ragne Siiberi ja Kristel Tali oskusi iseseisvalt lahele purjetama minna.

Seni pole selge Kaitseliidu huvi sellise rühma tegevuse haldamisel. Paadi ostmise taotlus on eelarvest seni tagasi lükatud ja talvised laste

Viru maleva Merikotkad: Indrek Sall ja Ardi Veldi seavad purjelaua merele minekuks valmis.

ujumistunnid basseinides on kooramatud erisoodustusemaksuga. Kas tõesti jääb Kaitseleiidule jõukohaseks ainult pudru jagamine?

LÄTLASED JAGASID KOGEMUSI

Käesoleva aasta laagri eripäraks olid aga erilised külalised. Läti Vabariigi Riia ringkonna Jaunsardze mererühmade ülem kahekordne kapten Gunārs Melnis koos nelja poisi ja ühe tüdrukuga olid seilamas koos meie noortega. Kahekordne kapten on Melnis sellepärast, et ta on merel kapteni õigustega ning omab kapteni aukraadi ka Läti kaitsejõududes. Jaunsardze liikmeteks on noored 12.–18. eluaastani, tudengid kuni 25. eluaastani. Noorte meremeeste tegevuse aluseks on neljaastmeline mereprogramm, mille läbivad kõik mererühmade noored.

Esimese etapi sisuks on õpetus aerupaadiga jõel hakkama saada, õppida ujuma ja muude vee peal vajalikke oskuste omandamine. Ka kuuluvad siia ellujäämiskursus, riviõpe, auastmete tundmine ja sportimine. Teine etapp on jaaladel, st suurteil puupaadidel aerude abil ja

purjede all seilamise õppimine. Kolmanda etapi tegevus seisneb ühe- ja kahekohalistel sportlikel purjekatel seilamise oskuste omandamises. Neljanda etapi läbinud noor peab olema võimeline sooritama paadikapteni eksami 12-meetrise mootorpaadi juhtimiseks.

Kõigil etappidel õpetatakse peale mereteemaliste tarkuste ka eakohaseid riigikaitselisi teadmisi ja oskusi ning sport on noorte arengu lahutamatu osa. Poistest tõstis kapten Gunārs Melnis esile 15-aastast Jānis Bieziņšit, kes kunagi alustas A-st ja O-st ning oli nüüd võimeline iseseisvalt purjekaga Käsmu lahel seilama. Teiseks toredaks purjetajaks osutus 9-aastane tüdruk Guna Melne. Õpitud teooria ja julgus ning kaine riskihindamise oskus võimaldasid grupijuhil lubada tüdrukut iseseisvalt Optimisti purje seadma ja ranna ääres toredaid hetki nautima.

Kapten Melnise arvates oli selle laagri suurimaks kasuteguriks siiski noortes vastastikuse usalduse ja üksteisemõistmise loomine ning naaberriikide sõprussidemete arendamine. **KK!**

SAAREMAA KODUTÜTRED VÕISTLESID ROOTSIS

Augusti lõpus käisid Saaremaa kodutütred Grete Hints, Helina Eist, Liisi Preedin ja Heli Armus Rootsis Vällinges, kus peeti Rootsi Kodukaitse sõjaline mitmevõistlus. Saaremaa kodutütred said õiguse esindada kodumaad Rootsi noorte võistlusel tänu sellele, et saavutasid võistlusel Ernake teise koha. Võistluspäevad olid tihedad ja võistlejaid palju (59 võistkonda Rootsist, Norrast Lätist, Leedust ja Eestist). Võisteldi granaadi viskamises, kauguste määramises, esemete otsimises, raadiosides, esmaabis, takistusjooksus, laskmises, orienteerumises. Raske oli tüdrukute arvates orienteerumine, sest rada oli pikk, aega vähe ja maastik kodusest mägisem ja seega raskem. Hästi läks aga laskmine. Tulla üldarvestuses 59 võistkonna hulgast neljateistkümnendaks oli hea tulemus. Tüdrukute arvestuses saavutati kolmas koht. Saaremaa Kodutütred õpetasid Rootsi võistlusel hakkama saama Leevi Naagel, Martin Kosemets, Raivo Paasmaa ja Heikko Kull. Esindajana oli kaasas Kaitseliidu Saaremaa maleva instruktor-noortejuht Ingrid Paiste. *KK!*

MÄNGUNURK

“ARMASTAN SIND” on lustlik ja pingeid maandav mäng, mis sobib hästi koolituspäeva algusesse, sest peletab kohmetuse ja vabastab võõrastustundest.

ARMASTAN SIND

MÄNGIJAID: Nii palju, et moodustada ring.

ETTEVALMISTUS: Kõik seisavad ringis näoga sissepoole. Valitakse mängija, kes läheb ringi keskele ja alustab mängu.

MÄNGU KÄIK: Ringi keskel seisev mängija läheb ühe ringisseisja juurde ja ütleb nii moosivalt ja lustakalt kui oskab: “Tere, ... [väljavalitu nimi]! Ma armastan sind, aga miks sa mulle ei naerata?” Väljavalitu peab püüdma säilitada rahu ja ükskõiksust ning vastama absoluutselt tõsise hääle ja tõsise näoga: “Mina armastan sind ka, aga ma ei saa sulle praegu naeratada.” Kui ta ei suuda tõsiseks jääda ja hakkab naerma, tuleb tal endal minna ringi keskele ja valida omakorda ringisseisjate seast keegi, kellele armastust avaldada.

Kui väljavalitu aga suudab jääda tõsiseks (mis, nagu praktika näitab, on üsna võimatu ja nõuab väga suurt enesevalitsemist) ning vastata talle äsja armastust avaldanud mängijale ilma vähimagi naeratuseta, valib viimane ringist järgmise armastatu ja avaldab talle oma tundeid.

Mäng kestab seni, kuni on tuju mängida, või siis seni, kuni kõik on muutunud eestlaslikult külmaks ja jäävad ringi keskel liikuja tundeavalduste suhtes täiesti ükskõikseks.

VIKTORIIN: VIIS KÜSIMUST

1. Tulevane taliolümpialinn Vancouver on seotud ka Eesti maleajaaloo, seda küll pisut kurvavõitu põhjusel. Vastusele saab tuge kõrvalolevalt pisut tuhmunud ajalehepildilt. Miks on Vancouver seotud Eesti maleajaaloo? Kuidas mälestatakse Vancouveris seda sündmust?

2. Pildil olev isik sündis 19. veebruaril 1872 Võhmatu vallas Jalgsema Terasaugu metsavahimajas. Tema täpne surmaaeg ja -koht on teadmata. Hakkas 1890. aastal merd sõitma, sai 1895. aastal kaptenipaberid, organiseeris 1917. aastal Omakaitset, millest kujunes välja Kaitseliit. Osales aktiivselt Eesti Vabadussõjas. Pärast

Vabadussõda polnud ta rahul sellega, mis Eesti Vabariigis toimus. Olles hingepõhjani solvunud, otsustas ta koos pere ja mitmete teiste eestlastega Eestist lahkuda, hakates rajama uut kodu Kanadas Stuarti järve ääres. Tuli 1929. aastal pärast eksirännakuid Eestisse tagasi. 1944. aastal püüdis organiseerida võitlusrühmasid meestest, kes olid Saksa mobilisatsiooni meest metsa läinud. Jäi septembris 1944 teadmata kadunuks. Kes oli see dramaatilise elukäiguga, Kaitseliidu ajaloole nii oluline mees?

3. Tänavu sai Eesti nukufilm 50-aastaseks. Selles ajaloos on oluline roll pildil oleval mehel, kes sündis eestlasest ema ja osseedist isa lapsena 1920. aastal Bakuus, kust siirdus 1927. aastal vanematega Berliini. Töötas 1936. aasta Berliini suveolümpiamängudel välissportlaste giidi ja tõlgina, sest valdas eesti, vene, inglise ja saksa keelt. Asus 1939. aastal Eestisse, et

lähida seal kohustuslik sõjaväeteenistus. Pärast 1940. aasta okupatsiooni sattus Punaarmee. Pärast demobiliseerimist töötas elu lõpuni Tallinnfilmis. Lavastas aastatel 1958–1963 esimesed üheksa eesti nukufilmi, millest mitmed pälvivad rahvusvahelise tunnustuse: 1960. aastal sai Bukaresti rahvusvahelisel filmifestivalil auhinna nukufilm “Metsamuinasjutt” ja 1963. aastal pärjati Deauville'i rahvusvahelisel astronautika- ja kosmosefilmide festivalil eriauhinnaga 1961. aastal valminud nukufilm “Ott kosmoses”. Filmitöö kõrvalt tegeles kirjutöö ja tõlkimisega; sh kirjutanud lustakaid lugusid Teise maailmasõja päevilt. Suri tänavu 22. märtsil Tallinnas. Kes oli see värvikas isiksus?

4. Eesti spordiajalukku on see mees (1884–1947) läinud kui esimene eestlasest olümpiamedali võitja. Maailm tunneb teda kui kõikide aegade kõige pikema maadlusmatši pidajat. Nimelt kestis tema ja soomlase Alfred Asikaise maadlusmatš 1912. aasta Stockholmi olümpial 11 tundi ja 40 minutit. On sellega kantud ka Guinnessi rekordite raamatusse. Kellest käis jutt ja kus asub tema mälestusmärk (pildil)?

5. Küsitav tähtpäev on risti-
usueelne, kirikukalendis sel-
lele vastet ei leidu. See päev

tähistab talve saabumist loodusesse. Selleks ajaks on lehed oma värvi muutnud ning puud valmistuvad talvisesse puhkeseisundisse jääma. Paljud uurijad on avaldanud arvamust, et see päev koos korjusepäeva ja karusepäevaga kuuluvad muistsesse aastat neljaks jagavas-
se ajaarvamis-
se. Ühtlasi tähendas see päev ka sügistööde lõpetamist. Tänapäeval on hakatud seda päeva tähistama eelkõige laste- ja koolides, nagu näitab ka kõrvalolev Osula kooli kodulehelt pärit pilt. Millisest rahvakalendri tähtpäevast käis jutt?

VASTUSED

1. Vancouveri suurmeistrile võidukaks osutunud turniiri mängis Paul Keres asub Viljandi spordihoone ees. 5. Kolletähtpäev (14. oktoober).
korda. 2. Johan Pitka. 3. Elbert Tuganov. 4. Martin Klein, kelle mälestusmärk leturniiri Paul Keres mälestusvõistlus, mida tänavu peeti selle nime all 32.
31. mail 1975 oma viimase malepartii. Tema surma järel sad Vancouveri ma-

LAURIT 968	Auaste Saksa sõjaväes	Alumiinium	Sõnajalg	↓	Absolute rõhk	Raadium	Sõjavägi								
Vald Ida-Virumaal	→	↓	↓	○	↓	↓	↓								
Kirjastus	→			○											
<i>Ruma</i>		Norra bänd Maletaja	→	○		Tilluke									
Ebasõbralik	→	↓		○	Peeter Ernits Euro lühend	→	↓								
Rooma 6	→		Küla K-Jaani vallas Üles-	○											
Materniteet	→			○			Vene k. eessõna								
<i>Ruma</i>		Rahulolematus Kura lisajõgi	→	○			↓	Minus	Reformimine	Austria arst ja psühholoog	Liitium	Issi kaasa	Endine näitleja	Ruum sõjalaevas	
Tugipunkt	→	↓		○	Katelplahvatus Palestiina äärmusrühmitus	→	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	
Erbium	→		Puhas Vutimees	○	↓	Traktaat Vankri osa	→								
EW sõjaväelane	→		↓	○		Samm Telekanal	→	↓			Rooma 1002 Lühend teatritel				
Maailmaruum	→			○	○			Südamevalu Rühm	→		↓		Toit		
Riik Aasias				○				↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	
Sama-	→			Endine näitleja	○	○	○	○	○	○	○	○	Lühend kirjal Sööma inglise k.	→	
<i>Ruma</i>		Meeshääl Küla V-Maarja vallas	→	↓		Lennukimark Kala	→			Rajad Tööriist	→	↓	↓		
Siiras	→				Helilooja Neoon	→	↓			↓	Vald Pärnumaal Õpipoiss	→	↓		
Ühesugused tähed	→		Ettejäudmine	→	↓				Norra suusataja Põletuspuude mõõt	→	↓				
Sõjalaev	→							Inglise k. asesõna Pesa inglise k.	→	↓		Venno Loosaar Naise-nimi	→	↓	
							Kamee vastand	→						Mehe-nimi	
							Kaelaeh	→		Plära kõnek. Noot	→	↓		↓	
							"Mägede poeg"	→			Näidissovhoos-tehnikum	→			
							XVII saj. Vene palgasõdur	→							

Parimad laskurid on Tallinna malevas

Tallinnas Männiku lasketiirus 22. septembril läbi viidud Kaitseliidu 2007. aasta meistrivõistlustel laskmises oli võistkondlikus arvestuses 2185 punktiga parim Kaitseliidu Tallinna malev. Teiseks tuli Alutaguse malev 2176 ning kolmas oli Rapla malev 2162 punktiga.

Meistrivõistluste peaesmärk oli selgitada välja 2007. aasta Kaitse-

liidu meistrid laskmises nii individuaalselt kui ka võistkondlikult. Lasti väikekaliibrilisest vintpüssist, automaadist ja püstolist. Allee-märkideks oli parandada laskurite meisterlikkust ja propageerida laskesporti kaitseliitlaste hulgas. Osavõtjateks olid Kaitseliidu peastaap, eriorganisatsioonid ja kõik Kaitse-liidu malevad, välja arvatud Järva ja Lääne malev. **KK!**

VÄLIKOKA RETSEPTIRAAMATUST

Naiskodukaitse Kirde piirkonna vanem **ELLE VINNI** soovib pidulauale

KARTUL HEERINGATÄIDISEGA

Toiduaine	1 portsjon	10 portsjonit	100 portsjonit
Keedetud kartul	0,5 kartulit	5 kartulit	50 kartulit
Heeringas	5 g	50 g	500 g
Keedetud muna	1/5 muna	2 muna	20 muna
Roheline till	1 oksake	20 g	200 g
Marineeritud kurk	5 g	50 g	500 g
Hapukoor	2 g	20 g	200 g
Majonees	2 g	20 g	200 g

VALMISTAMINE

Vali kvaliteetsed kartulid, mis keedes ei murene. Keeda kartulid, lõika pooleks ja jahuta. Õnesta poolikud kartulid seest tühjaks. Haki heeringafilee, muna ja marineeritud kurk võimalikult peeneks ning sega need hapukoore ja majoneesiga. Täida kartulid seguga ja kaunista tillioksaga.

RÖSTSAI KOHUPIIMAGA

Toiduaine	1 portsjon	10 portsjonit	100 portsjonit
Viilutatud sai	1 viil	10 viilu	100 viilu
Kohupiimakreem	16 g	160 g	1,6 kg
Mesi	1 tl	2 dl	2 liitrit
Mari (vaarikas, maasikas)	1 tk	10 tk	100 tk

VALMISTAMINE

Võta viilutatud pätsisai (mitte röstisai). Rõsti saia viilud krõbepruuniks. Määri rõstitud saia viilule kohupiimakreem. Kohupiimakreemi peale saia keskele pane üks suurem mari (maasikas, vaarikas) või mitu väiksemat (sõstrad, mustikad jms) ning kata see mari vedela meega. Kui mesi on suhkrustunud, vedelda seda kuumaveevannis. Maiuspala sobib nii hommikukohvi juurde kui ka peolauale.

SUMMARY

AFTER SWISS RAID COMMANDO 2007

Second Lieutenant Tanel Järve gives a review about Swiss Raid Commando, the biggest patrolling competition in Europe that was organised in a Swiss army base in Bière near Lausanne this year. The motto of the competition is: To want, to believe, to dare. Two teams of the Reserve Officers Association of Estonia represented Estonia whereas the first team (Captain Raul Hindov, Lieutenant Kaido Ruul, Second Lieutenant Tiit Riisalo, Private Alar Nigul) achieved the fifth position. The topic of the raid of this year was a battle in an inhabited area. For this reason many military and technical tasks had to be performed in towns. According to the results achieved at the selection stage each team had to perform one mission of patrol raid: releasing of hostage, performance of raid, ambush or diversion. The tasks of the battle were performed in Jura Mountains, in the west from Neuchatel Lake. More information and photos can be found on internet (<http://www.src.ch>). Pp. 14-15.

ESTONIANS AT THE CHAMPIONSHIP OF SNIPERS IN FINLAND

Members of Kaitseliit participated in Häyhä 2007, the championship of snipers held from 17th to 19th of August in military training area of Sotinpuro in Finland. The competition held since 2000 is named after the most famous Finnish sharpshooter Junior Sergeant Simo Häyhä (1905-2002). He bet more than 500 members of Red Army in less than three months in battles of Winter War. The competition is participated by sniper pairs and both members of the pairs perform tasks of both sharpshooter and observer. Amateur competition was organised in 2007. The amateur competition was involved in order to give a chance to the sharpshooters who can not or are not willing to participate in military competitions. Estonians were quite successful in the amateur competition this time. Pp. 25-28.

AFGHANISTAN BEFORE AND NOW THROUGH THE EYES OF THE SOLDIER

Alar Nigul, member of Northern Company of Tallinn unit of Kaitseliit, participated in the war of Afghanistan in 1985-1986 and visited the country again in 2007. He compares the household, equipment and weaponry of the Soviet Army and alliances during the war of Afghanistan and Soviet Union and today. As the working days of Soviet soldiers were filled by useless work, food was poor and drinking water was fusty, with taste of chlorine or lacking at all and other equipment was below all standards of nowadays, then now the soldiers of alliances are well equipped. Yet the war has not changed its meaning: during the war of Soviet Union and Afghanistan, 16 Estonians were killed in 9 years and now, two Estonians fighting at the side of NATO were killed in 6 years. The only aspect the author is critical about is the military politeness - for example, soldiers forget to stand up at entering. Pp. 31-35.

Jahivarustus **INTENETIPOOD**

Väliriiete asjatundja

NORTH ICE

SPORTLIK ILMASTIKUKINDEL ÜLIKOND

- Vee- ja tuulekindel ning hingav AIR-TEX membraankangas
- Kõik õmblused teibitud vettpidavaiks
- Kulumiskindel Rip-Stop pinnamaterjal

Komplekti kuuluvad

1. North Ice ülikond
2. Fliisjakk
3. Mikrofiisist vaherietus
4. Funktsionaalne T-särk
5. Kootud müts

1695KR

JAHTIJAKT CAMO ÜLIKOND

- Vee- ja tuulekindel ning hingav AIR-TEX membraankangas
- Kõik õmblused teibitud vettpidavaiks
- Mittekahisev pinnamaterjal
- Jopel membraankangast ja sääsevõrgust kapuutsid
- Palju mahukaid taskuid

Komplekti kuuluvad

1. JahtiJakt Camo ülikond
2. Fliisjak
3. Funktsionaalne pesu
4. Müts ja traksid

3690KR

NORTH ICE

NORTH ICE TREKKING MATKASAAPAD

- Nubuknahast pealis, vettpidav ja hingav AIR-TEX membraanvooder
- Neljakihiline väändejäik tallakonstruktsioon
- Elastne ja pörutuskindel Phylon vahetald
- Väljavõetav ning jala kuju järgiv sisetald
- Hea haardega ja kulumiskindel tald
- Ninal kummist kivikaitse

1049KR

NORTH ICE

NORTH ICE X-TR JOOKSÜDRESS

- Tuultpidav ja hingav mikrokangas
- Tuulutusavad ees ja taga
- Jaki kaenlaaluseks materjaliks elastne ja hingav lycra
- Tõmblukuga taskud

995KR

JAHTIJAKT CAMO SAAPAD

- Vastupidavad matka- ja jahisaapad
- AIR-TEX membraan tagab saabaste veepidavuse ja hingavuse
- Pinnamaterjaliks vastupidav Cordura
- Pikisuunas jäik ja ristisuunas painduv tald
- Tugevdused saapa nina- ja kannaosas

1599KR

www.jahivarustus.ee

Telefonitellimused
6778111. E - R 9 - 17

Jahivarustus **INTENETIPOOD**